

De minderjarige weezen : tooneelspel

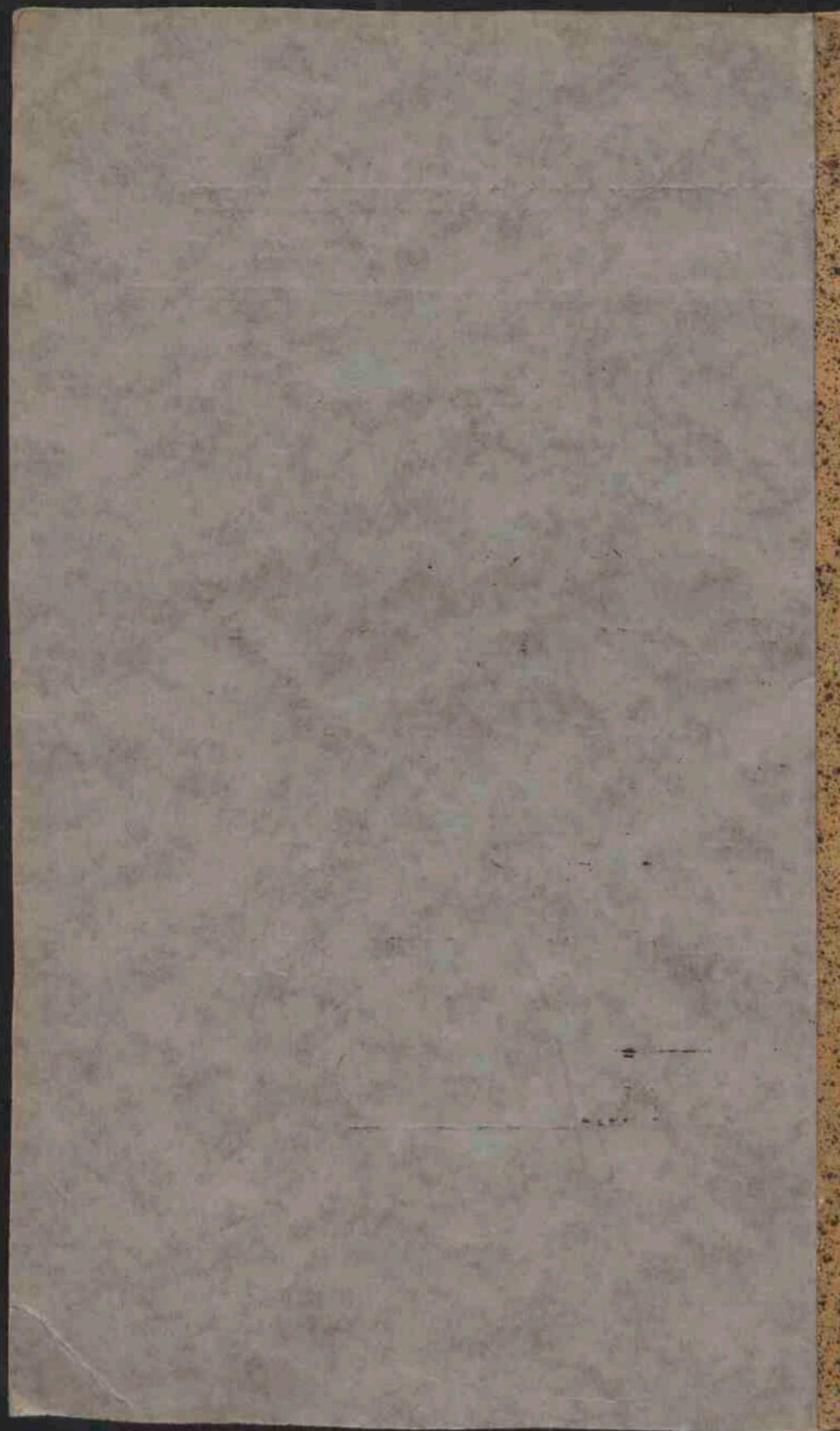
<https://hdl.handle.net/1874/368134>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

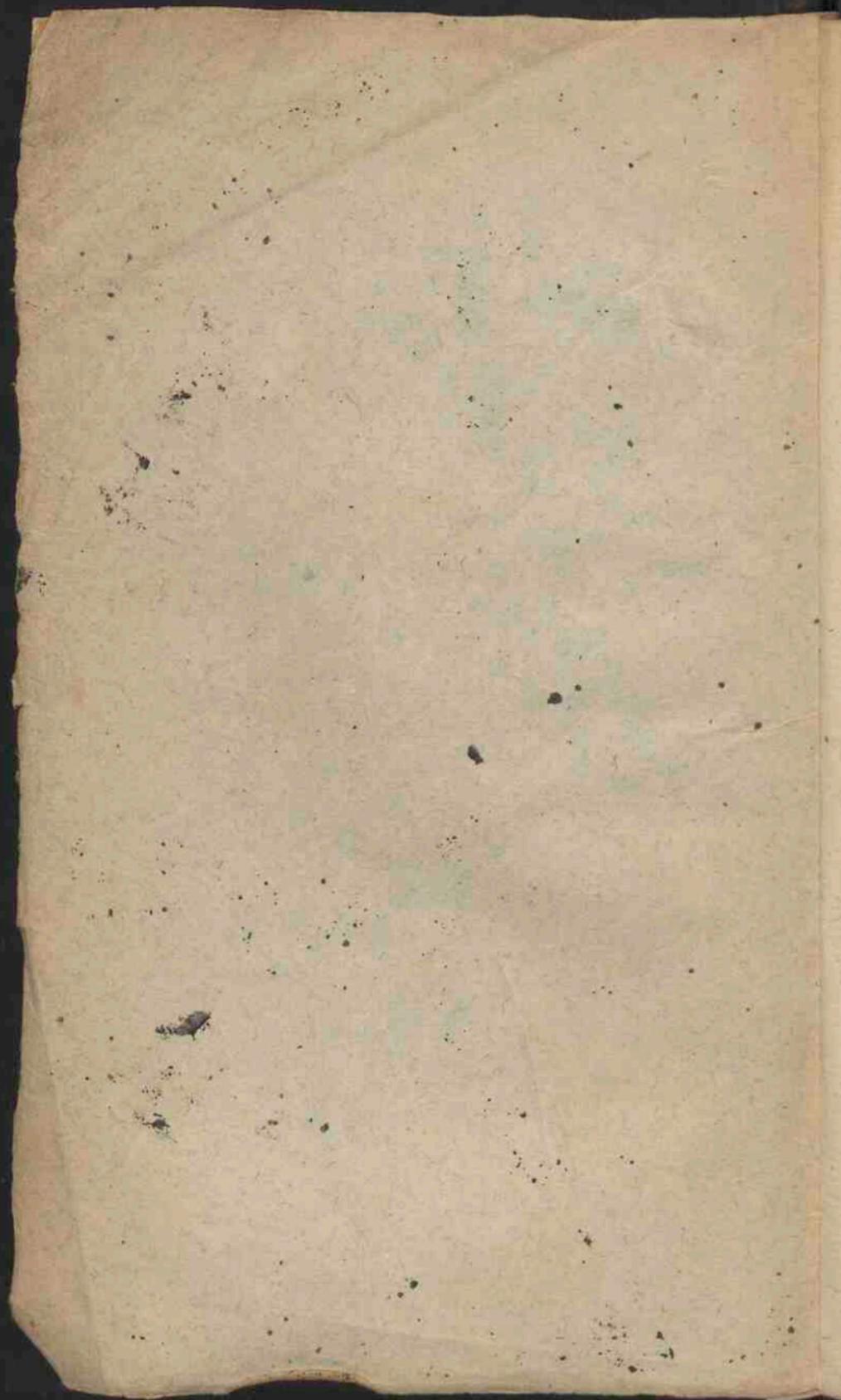
1929

**Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
prof. Dr. J. te WINKEL**

No. 363

Dr J. le Michel
nr 1020

368

D E

MINDERJAARIGE WEEZEN,

T O O N E E L S P E L,

IN VIJF BEDRIJVEN,

D O O R

W. A. IFFLAND.

Amst. 1793

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

Melend Berkman, geb. 1796

P E R S O O N E N.

FLESSEL, *Cancelier.*

SAMUEL, *zijn Zoon.*

DRAVE, *Koopman.*

AGATHA, *zijne Vrouw.*

AUGUSTE, *zijne Dochter.*

PHILIP BROOK.

LODEWIJK BROOK.

ROOZE, *Koopman.*

CONSTANTIA.

SERVAAS.

WALTER.

GRUNER.

Commissaris.

JACOB, *bediende van den Cancelier.*

FREDRIK, *bediende van Drave.*

LISETTE, *kamenier van Auguste. Pag. 90.*

Gerechtsbedienden.

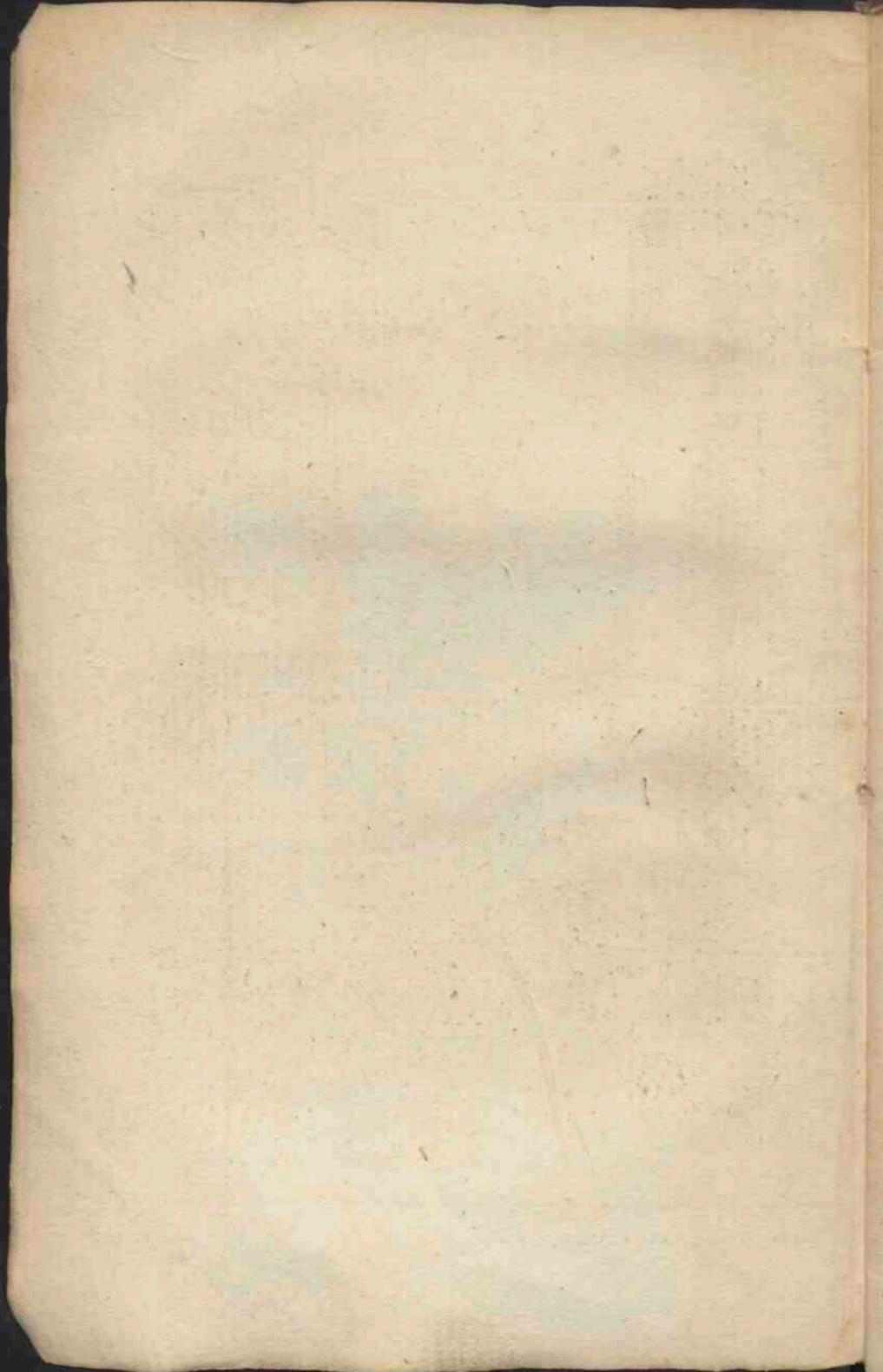
J. Buis. del.

C. Bruner. sculp.

SERVAAS.

Zie mij aan — befw hoofd op —

DE MIJNDEERJAARJEE WEEZEN. Bedr. V. Toon.

D E

MINDERJAARIGE WEEZEN,

TOONEELSPEL.

EERSTE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Het tooneel verbeeldt een kamer in 't huis van Flesfel.

SAMUEL, LODEWIJK BROOK. *Zij
zitten aan een vorstlijk ontbijt.
Naderhand JACOB.*

LODEWIJK.

Nog een glas! — ik bid u, mijn waardste! —
nog maar één!

SAMUEL.

Onmogelijk, onmogelijk!

LODEWIJK.

Kom, nog maar één — en dan ook waarlijk
niet meer — *Allons!* de liefde!

SAMUEL.

Bravo! haar loon! (*Zij klinken met de glazen;*

A 2

en

4 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

en na gedronken te hebben, zingt Lodewyk: een oogenblik daarna schelt Samuel, waarop Jacob binnen komt.)

JACOB.

Wat belieft Mijnheer?

SAMUEL.

Neem weg — maar neen — mijn vader: mischien dat mijn vader... is hij nog niet te rug?

JACOB, terwijl hij de gebruikte borden wegneemt: hij laat een ongebruikt staan, als mede het ontbijt.

Ik zal 't zien Mijnheer.

SAMUEL, opstaande.

Wij zaten lang. (*Hij beschouwt zig met een zichtbaar genoeg.*)

LODEWIJK.

Dat vind ik niet! wij hebben ook slechts burgerlijk ontbeten.

SAMUEL.

Ah ciel! — Ik ben geheel troostloos over mijn *embonpoint!*

LODEWIJK.

Voor een' minnedichter ziet het zekerlijk niet te best uit.

SAMUEL, ernstig.

Men verliest al het bekoorelijke der onachtzaamheid.

LO-

T O O N E E L S P E L. 5

LODEWIJK; *den ernst van Samuel op eene
belagchelijke wijze nabootsende.*

Al het verrukkende eens zuchtenden minnaars!

SAMUEL.

Onze Dames zijn meer dan ooit daarmede voor-
ingenomen.

LODEWIJK.

A propos! van Dames gesproken: hoe staat gij
met Auguste?

SAMUEL.

Hm! slecht. Uw dierbaare voogd en zijn ge-
heele familie zijn zo fijn, en vol angstwekkenden
omslag, dat het niet uittestaan is: komt men niet
aanstonds met een huwelijk op de baan, zo is er
in 't geheel niets uitterechten — ik heb mij
reeds van een' logen bediend, en echter tot heden
geen vriendlijken opslag van het meisje bekomen.

LODEWIJK: *hij lacht.*

Gij speelt den zwijger!

SAMUEL.

Waarachtig niet!

LODEWIJK

En zijt de gelukkige!

SAMUEL.

Neen — die zijt gij!

LODEWIJK.

Mijuenthalve behoeft gij u niet te bekommeren,

6 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

te meer; (*op een schertsenden toon*;) daar gij van mijne brandende liefde voor uwe zu ter bewust zijt; maar voor mijnen zwaarmoedigen, eenzinnigen broeder — o voor dien moet gij u in acht nemen.

SAMUEL.

Ik moet lagchen; als of zulk een eenzinnig menschenhaater iemand behaagen konde — ik laat staan een meisjen.

LODEWIJK.

Hm! over den smaak is niet te oordeelen! wie weet... daarenboven is mijn gestrenge Heer voogd zeer met hem vooringenomen.

SAMUEL.

Tot uwe groote schade!

LODEWIJK.

Ja ongetwijfeld.

SAMUEL.

Er is niemand in de stad, die u zo belastert als uw broeder.

LODEWIJK.

Ik weet het! ik weet het!

SAMUEL.

En hij wordt geloofd, om dat hij een huichelaar is, en zijne gebreken bedekt — Gij weet niet..

LODEWIJK.

Wat niet? — hoe hij dat artikel in mijns vaders testament wil doorzetten? — alles weet ik! uw

T O O N E E L S P E L . 7

vader heeft er mij opmerkzaam op gemaakt; maar de bedreigingen van Drave echter nog meer.

SAMUEL.

Wat is dat voor een artikel?

LODEWIJK.

Dat, wanneer een zijner zoonen bij de regeering voor een' doorbrenger verklaard mogt worden, de andere de goederen moet bestuuren.

SAMUEL.

Zo! wat haatelijk artikel!

LODEWIJK.

Waarlijk! maar zo men het immer ten uitvoer wil brengen — bij den Hemel! — alles zal zig wel schikken! — Ter zaake — uw vader zal mij evenwel uwe zuster nog geeven?

SAMUEL.

Wel zeker.

LODEWIJK.

Maar wat ik u bidden mag, maak toch dat ik te gelijk geld in handen krijg!

SAMUEL.

Zorg niet; verlaat u op mij!

LODEWIJK.

Uw vader behoeft mij van het zijne niets te geeven; laat hij mij slechts mijn aandeel in de nalatenschap des zinneloozen ouden doen ter hand stellen.

8 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

SAMUEL.

Des zinneloozen ouden? — wat wilt gij daarmee zeggen? — Zinnelooze oude!

LODEWIJK.

Hoe kan u dat zo verwonderen? — vraagt gij van wien ik spreek? van den oudsten broeder mijner moeder, dien gij, *qua* onzinnig, bij een treflijk diët, opgesloten hield.

SAMUEL.

Haha! — van dien ouden! — zo zo?

LODEWIJK, *spottende*.

Ja, van dien — Dat gij ook altoos zo verlegen kunt zijn, als men het wit treft!

SAMUEL.

Ja — wat ik zeggen wilde! — ware hij 't niet ontkomen! — maar nu weet men immers niet of hij dood dan levendig is, of waar hij zig bevindt?

LODEWIJK.

Wel nu, hij is dood!

SAMUEL.

Dat weet men tog niet.

LODEWIJK.

Hij moet dood zyn.

SAMUEL.

Maar...

LODEWIJK.

Even zo gemaklik kan een leevendigen voor dood, als een mensch, die wél bij 't hoofd is, voor krank-

T O O N E E L S P E L . 9

krankzinnig gehouden worden: en laat hij zig weder zien, zo zet men hem ook weder vast.

SAMUEL.

Hm! — maar dat gaat zo niet.

LODEWIJK.

Wat het geweeten betreft? — daar gij mijn ouden oom bij zijn volkomen verstand voor zinneloos hebt doen verklaren, en gedurende vijftien jaaren zijn vermogen zo behoorelijk en christelijk bestuurd hebt — zult gij nu evenwel hoop ik, u in het minst niet bedenken, om aan zijn' rechtmaatigen erfgenaam deszelfs gerechtig aandeel te doen geworden?

SAMUEL.

Gij hebt u daar over al vrij sterk beledigend tegen ons uitgelaten!

LODEWIJK.

Nu nu, met die zinneloosheid was het evenwel niet zo als 't behoorde; de oude patroon was somtijds volkomen bi, zijn verstand.

SAMUEL.

Volkomen zinneloos, zeg ik u! volkomen zinneloos!

LODEWIJK.

Waarachtig, het doet mij somwijlen aan.

SAMUEL, *met een zucht.*

Dat zijn de schikkingen des Hemels!

10 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

LODEWIJK.

Wij zullen ons hier niet verder inlaten — onderzoek uw eigen hart; alleenlijk, neem u in acht voor mijnen zedigen broeder; dat hij uw spoor niet ontdekke! — hij vermoedt buitendien niet veel goeds, en heeft overal zijne verspieders: daar bij weet gij, dat men u sedert het laatst voorgevalle- ne met dat koren, zeer in 't oog houdt: sedert dien tijd laten zig verscheidenen openlijk hooren, die te vooren in onderdanigheid verstonden.

SAMUEL.

Dit zij zo! wij kennen ons vrij.

TWEEDE TOONEEL.

De voorigen. FLESSEL.

SAMUEL.

Goeden morgen, *mon cher Pere!*

LODEWIJK, *zig buigende.*

Mijnheer de Cancelier!

FLESSEL.

Goeden morgen, mijn zoon! — uw ootmoedige dienaar, jonge Heer!

LODEWIJK.

Zo vroeg reeds in de bezigheid?

FLESSEL.

Moet ik niet? lieve Hemel! moet ik niet?

LODEWIJK.

De Staat is u zeer veel verplicht.

FLESSEL.

Het wordt niet erkend, wat ik doe! (*Hij geeft zijn hoed en rotting aan zijn' zoon die beiden in het zijvertrek brengt.*) Men slaat er geen acht op!

LODEWIJK.

Vergeef mij — ieder weet...

FLESSEL.

Niets voorgevallen, Samuel?

SAMUEL.

Neen, *mon cher Pers!*

FLESSEL.

Hoe kom ik toch zo moede? — zo verhit?

SAMUEL.

Gij hebt ook nog niet ontbeten.

FLESSEL.

'T is waar mijn zoon; ik ben nog nuchteren. (*Zig omkeerende*) Breng eens hier!

(*Lodewijk zet de tafel voor hem; waarna Flesfel vervolgt.*)

Al te vriendlijk, jonge Heer! — al te vriendlijk! plaats u. (*Onder het uitzoeken der spijzen* Op die koude marmeren vloeren in het slot wordt men gantsch afgemat. (*Hij eet*) Kan ik u nergens mede dienen?

LODEWIJK.

Zeer verplicht.

FLESSEL.

Zonder complimenten! wees slechts zo goed van toetetasten — Ik ben een eerlijk Duitscher — — zonder complimenten! (*Hij eet voord.*) Van daag heb ik weder nieuwe proeven van de goedheid van mijn genadigen Vorst omtrent mij, zijn geringen dienaar, bekomen (*De flesch tegen den dag houdende.*) Is het mallaga wijn, zoon?

SAMUEL.

Hongaarsche, *mon cher pere.*

FLESSEL.

Eh bien! (*Hij schenkt in, en drinkt.*) Gij zult zekerlijk reeds gehoord hebben — van het jongstledene spektakel... hoe een der armbezorgers — *homo quidam ex infima plebe!* — bij de vruchtlevering voor de armen, zig vermeette mij van een *dobus* te beschuldigen?

LODEWIJK.

Ja — ik heb er van gehoord.

FLESSEL.

Ik geloof, dat de Heer Drave mij daar mede een pots zocht te speelen! maar de Hemel zal hem....

SAMUEL.

Nu, wat was de uitspraak van zijne Doorluchtigheid?

FLESSEL.

Nademaal mij niets konde bewezen worden; (*Samuel en Lodewijk knikken elkander toe;*) heeft zijne
Door-

Doorluchtigheid den vermetelen, tot herstel mijner eer, naar verdienste gestraft.

SAMUEL EN LODEWIJK, *te gelijk.*
Hoe dan?

FLESSEL.

Gisteren was het reeds ondertekend. (*Hij drinkt.*)
Gecasfeerd — en voor infaam verklaard! — Samuel, snij dat boutjen eens voor mij af.

LODEWIJK.

Zo wedervaart dien booswicht recht!

FLESSEL.

Ja wel! — Geef mij het servet eens! Ik heb, (*zijne handen afveegende,*) om genadige verzachting van het vonnis gebeden; zulks mogt mij echter niet gelukken; vermits zijne Doorluchtigheid zulke lasteraars zijner getrouwe dienaaren niet wil koesteren en aankweeken.

LODEWIJK.

Wanneer ook foortgelijke eervergeetene aanrandingen geduld wierden, verkoos ik liever achter den ploeg te loopen, dan den Staat te dienen.

FLESSEL.

Zo is 't! — Aan uwen voogd, den Heer Drave, heb ik reeds weder geschreven.

LODEWIJK.

Al te veel goedheid! inderdaad!

FLESSEL.

Ik verlang naar antwoord — het laatste dat ik van hem bekomen heb, was volstrekt afslaande.

14 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

LODEWIJK.

Dorst hij dat doen? — welke een verschrikkelijke stoutheid!

FLESSEL.

Het baarde hem ook geen roozen, mijn waarde! (*Hij lacht:*) neen, waarlijk niet! — hij moest mij aanstonds, een in den handel geleende som van agtduizend Riksdalder terug geeven — ja, ja! — uw vader zaliger heeft zig waarlijk wel uitgesloofd, met zulk een paar jongelingen, vol verwachting, en van de voordeeligste begaaftheden, aan zulk een mensch toetevertrouwen!

LODEWIJK.

Zekerlijk niet — zij waren zeer goede vrienden; en des dacht de goede man zijne kinderen niet beter te kunnen verzorgen.

FLESSEL.

Wat ik nog zeggen wilde: (*hij neemt vol gedachten een snuifjen:*) heeft men den man nog nooit rekening zijner bestuuring afgevorderd?

LODEWIJK.

Neen.

FLESSEL.

Samuel, schrijf het op! — aanstonds zal het geschieden — ik heb er heden reeds op uit geweest — men moet tog zorgen, dat de jonge Heeren niet al het hunne verliezen.

LODEWIJK.

Wat dat betreft, geloof ik tamelijk zéker te kunnen zijn.

FLESSEL.

Weest trouw, en vertrouwt niemand, plagt ik altoos tegen mijne kinderen te zeggen.

LODEWIJK, *eenigzins spottende.*

Ja wel, ja wel!

FLESSEL.

Heeft de jonge Heer, volgens afspraak, den *status* zijns vermogens bij zig?

LODEWIJK, *geeft hem een papier over.*

Hier is hij.

FLESSEL, *het papier doorziende.*

Zo — zo — zo — zo. (*Vergenoegd glimplagchende.*) Ja, ja! een schoon vermogen! hm! hm! — 20000 Rijksdaalders bij Rooze — welke Rooze is dat?

LODEWIJK.

Johan Fredrik Rooze.

FLESSEL.

Johan Fredrik Rooze, is 't die?

LODEWIJK.

Ja.

FLESSEL.

Geef mij het potloot eens, mijn zoon! (*Hij schrijft.*) Zo! zo, Mijnheer Drave! aan Johan Fredrik Rooze?

16 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

LODEWIJK.

Mag ik zo vrij zijn van te vraagen, waarom die naam u zo verwondert?

FLESSEL.

Om gewigtige reden.

LODEWIJK.

Gij gelooft....

FLESSEL.

Dat het er tegenwoordig bij den Heer Rooze juist niet al te breed uitziet — en uw capitaal daar zeer onzeker is.

LODEWIJK.

Zo konde ik het dan verliezen?

FLESSEL.

Gij niet! maar uwen Heer voogd zou men bij die gelegenheid de wieken wel een weinig kunnen korten — laatst kostte het hem al veel moeite, om mij die 8000 Rijksdaalders te betaalen: alles, zeide hij, zat in den handel — zo Mijnheer Drave! aanstonds zal ik u eene bezending op den hals sturen — aanstonds zal men alles nazien. (*Hij slaat het blad om.*) Ei ei! — 't zijn ook verschrikkelijke uitgaaven! — De jonge Heeren zijn geen *conomisten* merk ik.

LODEWIJK.

Helaas! tot op dit oogenblik was ik het niet.

FLESSEL.

Waarschijnlijk ook nu en dan van uwen Heer
voogd

voogd eens braaf medegenomen? — hé? wel nu — ik ben een eerlijk man! — zeg mij maar alles rond uit — van de aanzienlijke nalatenschap van meubelen — van zilver — van dit alles, zie ik, is geen gerechtlijke inventaris gemaakt?

LODEWIJK.

Neen.

FLESSEL.

Gij moet u deswegen beklagen.

LODEWIJK, *schroomachtig*.

Ja — maar —

FLESSEL.

Alleen om dat het zo behoort! — onderteken gij mij slechts een klein verzoekschriftjen tegen deezzen wederrechtelijken inventaris — alleen om dat het zo behoort! — de jonge Heeren zijn te goed! — verstaat gij mij? te goed! geeven alles weg! een prijswaardige oppervoogdijschap laat zig geen rad voor de oogen draajen! verstaat gij mij? — kom, wij zullen naar mijn kamer gaan, en uwe zaken nader onderzoeken.

LODEWIJK.

Al te veel goedheid! maar ik zal 't ook niet gedoogen — gij komt zo eerst van den arbeid, en wilt u weder in bezigheden als begraven.

FLESSEL.

Wat ik beloof, kom ik altoos na: ik ben een eerlijk man — nog van den ouderwetſchen trant! — Zijn er veele papieren gekomen, Samuel?

B

S A

18 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

SAMUEL.

Veelen — maar geen van aanbelang: zij liggen reeds op uw tafel; behalven eenige weinigen — hier zijn zij: eene memorie van den pachter Zeeveld om ontslag ...

FLESSEL.

Gekheid! — hij moet betaalen — gij kunt het bevel zo aanstonds afzenden.

SAMUEL.

De amtman Ebermeyer verzoekt om de beloofde betaaling der federt den oorlog nog onvoldaan geblevene som.

FLESSEL.

Dit wordt *ad refe-* (hij geeuwt,) *rendum* aangenomen.

SAMUEL.

Eene ootmoedige dankzegging van de gemeente te Uffstad, voor het, op onze voorspraak, bekomen ontslag van schatting.

FLESSEL.

Deeze kan den *Serenissimus* overhandigd worden.

SAMUEL.

Verder.

FLESSEL.

Genoeg! — wij zullen nu uwe zaaken eens ter hand neemen.

(Hij wil vertrekken; doch Jacob komt in en geeft hem een' brief over, waarop Flesfel vraagt:)

Aan mij?

JACOB.

Ja.

SAMUEL; *terwijl Flesfel leest.*

Jacob, neem het ontbijt weg.

FLESSEL.

Hm! — hm! — Larifari! — niets! — word af-
geflagen! — niets daar van!

SAMUEL.

Wat is 't, *mon cher pere*?

FLESSEL.

Over den hoogwijzen Heer Secretaris met zijne
voorspraak — om den twee broeders schelmen,
die gehangen moeten worden, toetestaan, afscheid
van elkander te neemen.

LODEWIJK.

Van wien spreekt Mijnheer?

SAMUEL, *lagchende.*

Waarschijnlijk van die twee post-roovers, die
onlangs op heter daad betrapt en gevangen zijn?

FLESSEL.

Ja: maar heb ik het niet gezegd? — Daar heb-
ben zij mij weder zulk eenen nieuwmodischen, sen-
timenteelen Secretaris toegevoegd! — daar zegt
hij.... lees het toch eens, Samuel!

SAMUEL; *hij leest.*

„Ik dacht de menschlijkheid vorderde“.....

FLESSEL.

Menschlijkheid? — domheid!

20 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

SAMUEL.

„ Deezen ongelukkigen broederen het buitendien
„ zo smartlijk afscheid niet te weigeren; vooral,
„ daar hun hard noodlot.....

FLESSEL.

Gekheid! — houd op — zij zullen voor het
laatst geen schelmsfuk meer zamen affpreeken — het
vonnis moet aanstonds ten uitvoer gebragt worden.
(Tegen Jacob.) Ik zal wel antwoord zenden. —
(Tegen Lodewijk) Neem mij niet kwalijk, dat gij zulk
tuig mede hebt moeten aanhooren.

LODEWIJK.

O in 't geheel niet! het was voor mij zelfs zeer
onderhoudend.

FLESSEL.

Daar ziet gij 't — zo gaat het den eenen dag
vóór, en den anderen na! — nooit rust! altoos
werk! Ik denk wel eens: *post nubila Phoebus!* (*Ver-
trekkende.*) *à propos!* Gij zult het deezen middag bij
ons voor lief neemen?

LODEWIJK.

Als 't u zo belieft, dan....

FLESSEL.

Wat de kok schaft: een soep, en een goed glas
wijn — ik ben zulk een eerlijk Duitscher!

DERDE TOONEEL.

Het tooneel verbeeldt een kamer in 't huis van Drave.

DRAVE: *(hij zit te schrijven.)* daarna FREDRIK.

DRAVE, roept.

Fredrik!

(Fredrik komt binnen, tegen wien hij vervolgt.)

Is de knecht van den Cancelier nog vóór?

FREDRIK.

Ja.

DRAVE.

Hij moet wachten — ik ben zo aanstonds gereed.

VIERDE TOONEEL.

DRAVE, AGATHA, FREDRIK; *die af en aan gaat.*

AGATHA.

Goeden morgen! krijgt men u van daag niet te zien?

DRAVE: *hij geeft haar de hand, zonder optezien; schrijft voort, en zegt kort af.*

Goeden morgen!

AGATHA

Ik kom u mogelijk zeer ongelegen?

22 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

DRAVE.

Thans niet.

AGATHA.

Gij hebt bezigheden, die...

DRAVE.

Afgedaan zijn. (*Hij ondertekent het geschrift en staat op.*)

AGATHA.

Gij zijt opgeruid! hebt gij eenig verdriet gehad?

DRAVE.

Ja.

AGATHA.

Zo?

DRAVE.

Ik heb mij geërgerd, over...

AGATHA.

Over wien?

DRAVE.

Over mijn dierbaaren pupil, Lodewijk Brook — om dat het mij tegen de borst strijdt, liederlijk — gemaakte schulden te betalen, zo dwingt het schepfel mij met den Cancelier, dat...

AGATHA.

Nog al? — ei!

DRAVE.

Daar word ik gebombardeerd met hooge bevelen om te betalen?

AGA-

AGATHA.

Nu, en...?

DRAVE.

Behoudens de eer van het hooge bevel — ik betaal niet.

AGATHA.

Alles goed! — maar...

DRAVE.

Daar krijg ik op het onverwachtst een billet van den Cancellier: (*zeer driftig*) ik zou deezen nademiddag tot zijnent komen, en de rekening mijner gehouden voogdijschap ter nazieninge medebren-
gen.

AGATHA.

En wat denkt gij te doen?

(*Drave geeft haar het billet dat hij geschreven heeft, en gaat, intusfchen zij het zelve leest, driftig heen en weder — Agatha leest.*)

„Hoog-Wel-geboren Heer!”

„Dat ik geweigerd heb, de schulden mijns
„pupils te betaalen, vorderen de omstandighe-
„den, mijn geweeten, en mijn pligt — van dit
„alles zo wel als van mijne zorgvuldig gehou-
„den bestuuring, ben ik bereid op de behoorelijke
„plaats rekening afteleggen: anders echter,
„wanneer men uit eene loutere laakbaare eigen-
„zinnigheid mijne redelijkheid in twijfel trekt!
„ben ik niet gehouden mij te verdedigen.”

24 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

DRAVE; *hij vouwt het billet toe.*

Wel nu?

AGATHA.

Mij dunkt — ik zou het den Cancelier toch niet afslaan.

DRAVE; *alles latende liggen; driftig.*

Waarom niet? — zeg mij om 's Hemels wil, waarom niet?

AGATHA, *met nadruk.*

Hij is een vermogend man.

DRAVE.

Dat doet niets ter zaake.

AGATHA.

Hij haat ons! gij weet zelf, dat hij de minste gelegenheid niet laat ontslippen, waarin hij ons eenig nadeel kan toebrengen — hij vermoedt, dat gij den schrijver aangehitst hebt, welke hem onlangs van bedrog beschuldigde; hij heeft het u maar al te duidelijk doen bemerken: daar bij weet gij, dat zijn haat onverzoenelijk is: waarmede zoudt gij zijne arglistige laagen kunnen bestrijden?

DRAVE.

Met eerlijkheid — met mijn hart — met mijn goed oogmerk!

AGATHA.

Ik zou mij evenwel hier niet tegenkanten — en liever met de rekening bij hem gaan.

DRA.

DRAVE.

Eerst door het misbruiken zijner richterlijke waardigheid mijn geweeten folteren — en, als dat niet helpt, mijn eer krenken! — dat is te slecht!

AGATHA.

Dit alles is waar — maar.... 't is zeker waar — 't is zo.

DRAVE.

Daar bij is het geld, waarvoor hij zig in de bresfe stelt, zijn geld; tegen Joodschen woeker, door de derde hand aan Brook geleend.

AGATHA.

Slecht genoeg! intusfchen vermag hij veel; en zo hij zig wreken wil...

DRAVE: *hij roept.*

Fredrik! (*Deeze komt terstond binnen.*)

AGATHA.

Gij wilt dan volstrekt? Ik wensch, dat het goed zal afloopen!

DRAVE, *het billet toegezegeld hebbende, tegen Fredrik.*

AanMijnheer den Cancelier.

(*Fredrik vertrekt.*)

AGATHA.

Ware alles slechts wat bedaarder toegegaan! gij weet, hoe hij nog onlangs, alleen om uw drift, dat groote capitaal opzeide, en....

B 5

DRA-

26 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

DRAVE.

Om mijn drift! neen — om het tegen hooger en
interest bij een ander uittezetten; om het ook deez en,
ter ongelegener tijd, weder aftevorderen, en zo
eindelijk alle goede handelhuizen ten gronde te
helpen, om des te meer voor zig zelve n te kunnen
woekeren.

AGATHA.

Dit aan een zijde; zo wenschte ik — gij dwingt
mij het te zeggen — zelfs om des jongen Brooks
wille, dat alles wat bedaarder toeging — het ver-
oorzaakt naderhand somwijlen zulke onaangenaam-
heden — en hij schijnt sedert eenigen tijd voor
Auguste niet zeer ongevoelig te zijn.

DRAVE, *getroffen.*

Zo! en Auguste?

AGATHA.

Bemint hem zeer.

DRAVE, *met drift.*

De Hemel erbarme zig!

AGATHA.

Wat scheelt u?

DRAVE.

Heb ik het niet gedacht! heb ik het niet vermoed!
daarom slentert het meisjen zo gestadig om mij
heen, als of haar iet op 't harte lag! — daarom
is zij, of zij mij in het geheel niet toebehoorde, —
heeft die rampzalige voogdijschap mij niet al ge-
noeg

noeg gekost? heeft zij mijn leven door zorg en verdriet niet genoeg verkort? heb ik haar geen genoeggen genoeg opgeofferd? moet ik haar ook nog mijn eenig kind opofferen?

AGATHA.

Ik begrijp niet, hoe...

DRAVE.

Juist! juist! anders stondt gij daar zo gerust niet

AGATHA.

Nu, wat is het dan, dat u zo zeer bekommert? dat hij levendig is? somtijds wat wild? — wel nu, hij is jong.

DRAVE.

Levendig? — wild? — jong? — redenloos, uitspattend, geveinsd — zo is Lodewijk Brook! en die is de man voor mijn kind? dien laat ik mijne Auguste, wanneer ik uit de wereld ga? — hem? — Agatha! — gij hebt mij een verschrikkelijk nieuws gebracht!

AGATHA.

Gij beschouwt ook alles van de kwaadste zijde! hij is los — zeer los, dit is waar! ook zal ik aan geene verbindtenis denken, zo lang hij zulks is: de liefde echter kan zijne verbetering bewerken, en dan....

DRAVE.

Verbeteren? hij?

AGA-

28 DE MINDERJAARIGE WEEZEN.

AGATHA.

Dit zou ik eerder van zijne losheid denken, dan van het norsch karakter zijns broeders.

DRAVE.

Van mijnen goeden eerlijken Philip Brook? — o laster hem niet! — ja, hadt gij mij de tijding gebragt, dat Auguste hem minde — Hemel! — onze geheele bezitting wilde ik haar medegegeven hebben! — wij waren de gelukkigste ouders geworden!

AGATHA.

Nu waarlijk, daar zie ik evenwel ook zo veel heils niet in, wanneer wij ons meisjes aan zulk eenen zemelknooper koppelden.

DRAVE.

O, hij is zulk een goedhartige zemelknooper!

AGATHA.

Losheid en een goed hart baaren meer geluks, dan zulk eene norsche deugd — zo men het een deugd noemen kan.

DRAVE.

Ik ben over beiden niet te vrede: ongelukkig genoeg voor mij! den oudsten liet ik zonder er zeer nauwkeurig acht op te slaan, zijnen weg vervolgen, omdat ik deeze voor de onschadelijkste hield — en hij werd norsch — vol ernst — een menschenhaater — het heerlijkste talent ligt begraven,
in

In zig zelf gekeerd; terwijl hem, in werkeloosheid,
de zucht naar daaden en roem verteert.

AGATHA.

'T is zo! en de vrolijkheid des jongsten wordt te
rug gedwongen.

DRAVE.

Onderdrukt! want zij werdt uitspoorig.

AGATHA.

In plaats van der Natuur haaren loop te laten,
wordt hem het eenzaam leven zijns norschen broe-
ders, als een voorbeeld ter navolginge, aangepre-
zen: lieve man! ik vrees, dat gij eenig verwijt
verdient, als de broeders elkander haaten, of
als men Lodewijk van geveinsdheid beschuldigen
kan.

DRAVE.

Haaten? de oudste haat zijn' broeder niet: haat
zijn broeder hem? — erg genoeg!

AGATHA.

Beminnen kan hij, bij zulk een behandeling,
waarlijk niet: hij haat hem niet — maar hij is koel: zij
hebben tegen elkander nu reeds sedert een vierden-
deel jaars niet gesproken.

DRAVE.

Dit moet een einde hebben! zij moeten elkander
spreken, zig onderling verklaaren, en alles zat
goed zijn — Lodewijk houdt veel van u: overreed
hem, dat hij zijn' broeder vriendlijk ontvange, ik
zat

30 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

zal welhaast eene zamenkomst tusfchen hen be-
raamen.

AGATHA.

Goed — maar nu het tog zo ver is, wat denkt
gij, omtrent Auguste, te doen?

DRAVE, *zig bedenkende.*

Ha! nu kan ik alles begrijpen, wat mij sedert
eenigen tijd bevreemdde — ik merk derhalven, dat
haare liefde al te ernstig is, dan dat er nog veel
aan te doen zij: dwingen zal ik haar niet — maar
van Brook's neiging moet ik mij eerst overtuigen.

AGATHA.

Dit zal u zeer gemaklijk vallen: zijne verklaring
was duidelijk genoeg.

DRAVE.

Als dat zo is.

AGATHA.

Had gij nu maar dat *fatale* briefjen niet wegge-
zonden — Brook is in kennis met den Cancellier.

DRAVE, *met een veel beduidend air.*

Dit weet ik!

AGATHA.

En die kennis...

DRAVE.

Wenschte ik afgebroken te zien, als voogd, en
zou ze volstrekt verbieden, als — als — (*mismoe-
dig,*) als er van de bewuste zaak iet worden mogt.

AGA-

AGATHA.

Waarom dat juist?

DRAVE.

Om dat... hoe wonderlijk kunt gij somwijlen ook vraagen?

AGATHA.

Ik zou, wat mij betreft, ook niet gaarne mijn' zoon' dikwijls in het huis des Cancelliers zien: alleenlijk thans — wie kan het hem misdwiden? de man vermag veel!

DRAVE.

T'huis liederlijk gezelschap; bij den Cancellier *bon ton*, geveinsdheid, boosheid en ongevoeligheid — uit het gezelschap zijns opgeblazenen zoons, afgemat door de kunstgrepen zijner *coquette* dochter, laat men den jongen Heer aan ons over: mijn vreedzaam, stil huis moet, alle die glinsterende eigenschappen ten beste, verwilderd; mijn goed, argloos meisjes bedrogen — vervoerd worden! — ja, dit zeg ik u, als mij iemand dit meisjes ongelukkig maakt! — dan — dan bewaare de Hemel mij voor een' misstap.

AGATHA.

Gij voorziet ook altoos zo veele rampen en onheilen!

DRAVE.

Ik heb zo veel gezien; reeds zo veel beleefd...

AGA-

AGATHA.

Dat gij tegenwoordig het goede niet meer genieten kunt.

DRAVE.

Nu; ik stel eens vast, het geen gij mij van *deezee liefde* zegt — zo zal ik den aartigen Heer Samuel nog van daag mijn huis verbieden.

AGATHA.

Waarom dat nu weér?

DRAVE.

Verbieden, volstrekt verbieden.

AGATHA.

Maar.....

DRAVE.

Ik bid u; dwing mij niet, meer over dat onderwerp te zeggen! wat nut geeft het gezelschap van een' zot? de sentimenteele grillen kunnen genoeg bederven — ik moet noodzaaklijk uitgaan, kan derhalven tegenwoordig zelfs Auguste niet spreken: zo dra ik te rug kom, zal het geschieden — wapen haar intusfchen tegen alles — zeg haar, dat ik mijn leven gaarne voor haar geluk wilde ten beste geeven — dat haare keus de mijne zijn zal — dat ik echter, (wierd zij immer door een' schurk bedrogen,) mijn wraak tot op de trappen des troons vervolgen zou. (*Hij vertrekt door een buiten- en Agatha door een binnen-deur.*)

Einde van het eerste bedrijf.

T W E E-

T W E E D E B E D R I J F.

E E R S T E T O O N E E L.

AUGUSTE: *zij zit te leezen; slaat het boek toe, en droogt haare oogen af; intusfchen komt Agatha in.*

AGATHA.

W eêr gelezen! en ook weêr geweend!

AUGUSTE.

Waarlijk niet, lieve moeder!

AGATHA.

Zo uwe betraande oogen u niet tegenspraken! — gij moet zo dikwijls niet alleen zijn — u bezig houden — geloof mij; het verftrooit de gedachten meer — Ik zal u eenig werk laaten haalen.

AUGUSTE.

Willen wij niet naar mijn kamer gaan?

AGATHA: *zij fchelt.*

Om de menschen te ontwijken?

(Tegen Fredrik, die op het schellen binnen gekomen is.)

Lifette moet u het borduurwerk van de Jufvrouw geeven. *(Fredrik vertrekt.)* Hier is 't luchtiger, levendiger: uw donkere kamer is voedsel

34 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

voor uwe grillen: weet gij wel, dat wij ons haasten moeten, willen wij tegen zijn' verjaardag gereed zijn?

AUGUSTE.

Zeker wel — ik heb er sedert eenigen tijd niet veel aan gedaan.

(*Fredrik brengt het borduurraam.*)

AGATHA.

Als ik u niet help, zult gij bezwaarelijk klaar komen.

AUGUSTE, *terwijl zij gaan zitten.*

Ik geloof dat de tekening niet kwaad is — zij zal hem bevallen.

AGATHA.

Allezins: de tekening is zelfs zeer fraai: alleenlijk vind ik dat de kleuren wat eenvoudig zijn.

AUGUSTE.

Juist dat gevalt mij: die groote witte vlek — en dan dat zachte groen — o dat geeft zulk een vriendlijk gezicht!

AGATHA.

Goed; maar sta mij evenwel toe, dat een kleine roozetak het groen oneindig zou verlevendigen.

AUGUSTE, *ter zijde.*

Een roozetak! (*Haar moeder met een zucht aanziende.*) Geen roozetak!

AGATHA.

Waarom niet?

A U

AUGUSTE, *met eenige aandoening.*

Hij zoude mij niet gelukken.

AGATHA.

Welk eene hoogmoedige nederigheid!

AUGUSTE.

Is een roozetak geen zinnebeeld van vreugd?

AGATHA, *Auguste bij de hand vattende, met nadruk.*

Groen is de kleur der hoopes.

AUGUSTE.

Beter; dat ik *lijde*, dan dat ik reeds grond tot *hoopen* hadde.

AGATHA.

De grootste zwaarigheid heb ik heden uit den weg geruimd!

AUGUSTE.

Zo!

AGATHA.

Ik heb uw' vader van uwe liefde onderricht.

AUGUSTE.

Om 's Hemels wil! lieve moeder wat hebt gij gedaan!

AGATHA.

Dat wij reeds lang hadden moeten doen: weet gij iemand wien uw geluk nauwer aan 't hart ligt dan...

AUGUSTE.

Alles waar! alles! maar eerder had ik deze liefde moeten tegengaan: dan — daar ik eens...

AGATHA.

Tegengaan? als of gij zulks nog kondet! ik ken den toestand uws harten beter dan gij zelve: ik heb voor u gezorgd, daarom wees gerust: kwel u met geen lot, waar voor uwe liefde niet te vreezen heeft: uw vader is tot alles bereid wat uw geluk bevorderen kan.

AUGUSTE, vrolijk.

Wat zegt gij? — mijn vader...!

AGATHA.

Zal zig in zijn besluit niet overhaasten; en zulks moet gij ook niet doen, best meisje! maar gijkunt alles van dien vader hoopen — indien Brook u slechts waarlijk mint.

AUGUSTE.

Indien? — ach lieve moeder! dit *indien* kost mij reeds onuitspreekelijk veel — zo hij mijne oprechte liefde verraadde! — hij schijnt veranderlijk.

AGATHA.

Ten minsten zeer los.

AUGUSTE.

Hij spot met gevoeligheid.

AGATHA.

Als de gevoeligste man moet gij hem u zeker lijk niet voorstellen.

AUGUSTE.

Zo! gelijk hij thans leeft, moet zijn gevoel wel verdooven.

AGA-

AGATHA.

Alles wel; echter moest hij niet vergeeten dat het oordeel,...

AUGUSTE.

Slecht is hij niet.

AGATHA.

Dat juist niet.

AUGUSTE.

Als hij geheel aan zig zelve overgelaten is, doet hij zeer veel goeds.

AGATHA.

O ja.

AUGUSTE.

En altijd met zo veel hartelijkheid! — geheel zonder er den schijn van te willen geeven.

AGATHA.

Dat's waar.

AUGUSTE.

Een man kan voor alles zo weekhartig niet zijn als wij; gevoelloos is hij echter ook niet — hij verstaat zig niet te wèl met zijn' broeder — dat doet mij leed.

AGATHA.

O! deswegen ontschuldig ik hem gaarne! — wie kan met dien stijfkop over weg?

AUGUSTE.

Nu; ziet gij — en des niet tegenstaande, wat aandeel nam hij niet aan zijne krankheid! hoe

38 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

onvermoeid was hij voor zijn gemak bezorgd! —
O hij is niet slecht! hij is waarlijk niet slecht!

AGATHA.

Intusfchen, al ware nu alles waar en goed —
maar — want men moet op alles denken — zo
hij nu met dit alles....

AUGUSTE.

Voor mij niet goed ware? — ach! ik ongelukki-
ge! en ik bemin hem zo teder! zijne gebreken zelfs
bemin ik; want de ergften ontsproten uit eene nei-
ging tot de heerlijkste hoedanigheden.

TWEEDE TOONEEL.

De voorigen. SAMUEL.

SAMUEL.

Schoone Dames! ik kan niet langer wachten
met u mijne opwachting te maaken!

AUGUSTE.

Heer Samuel...!

AGATHA.

Wij hadden u zo vroeg niet verwacht.

SAMUEL.

Ik ben op mijne eer schier raazend geworden,
dat de welvoegelijkheid mij niet eer veroorloofde
herwaards te spoeden — men bevindt zig al te
wel hier in huis — en bij u, mijn Schoone....

AU-

AUGUSTE, tegen *Agatha*.

Daar moet nog groen lint naast u liggen.

AGATHA.

Hier, mijn kind.

SAMUEL.

Wie is toch de gelukkige, voor wien dit allerlieffte werk bestemd is?

AGATHA.

Voor mijn' man.

SAMUEL.

Waarlijk, niemand, dan de vader van deeze engel, moet het waagen, dit meesterstuk van zijnen *elegantien* smaak aan zig te laten schitteren.

AGATHA.

Ei, ei, Heer Samuel! gij zijt van daag weder genegen....

SAMUEL.

Dat zweer ik; leefden wij nog in de gulde eeuw, of waren uwe aanbidders Vorsten, en één hunner was zo gelukkig van met dit geschenk vereerd te worden — inderdaad; bloedige oorlogen zouden er uit voorspruiten!

AUGUSTE.

Gij kunt onmogelijk gelooven, dat dit overdrevene de vrouwen behaagen kan; waarom derhalven....

SAMUEL.

Overdrevene? dit overdrevene zegt gij? — Is niet de gunst der Schoonen....

DERDE TOONEEL.

De vorigen. PHILIP BROOK.

PHILIP.

Goeden morgen, Mevrouw! (*Hij buigt zig met eene vriendlykehouding voor Auguste, die hetzelfde even verpligtend beantwoordt.*) Is de Heer Drave niet t' huis? — goeden morgen Heer Samuel!

AGATHA.

Neen hij is... (*Zij trekt hem aan een zijde, en geeft haar verdriet over het gezelschap van Samuel te kennen: terwijl beziet Philip deezen op eene hoonende wijze, van 't hoofd tot de voeten, en antwoordt Agatha met alleenlijk zijne schouders optrekken: intusfchen zegt,)*

SAMUEL.

Mejuffrouw Auguste! — gij zult een aartige grap bijwoonen.

AUGUSTE.

Hoe zo?

SAMUEL.

Dien moet het gelden! — zweeten zal hij van angst!

AUGUSTE.

Ik verzoek van neen,

AGA-

AGATHA, *haar gesprek eindigende.*

Van daar wacht ik mijn' man aanstonds weder t'huis.

PHILIP.

Het zou mij zeer lief zijn.

SAMUEL.

Mijnheer Brook! ik heb de eer u mijn compliment te maaken.

PHILIP, *zig schielijk omkeerende, en hem sterk aanzierende.*

Waar over?

SAMUEL.

Over — ei! — hm! over — daarover, dat ik het vergenoegen heb van u te zien.

PHILIP.

Dit was eene goede *definitie* van een compliment. (*Tegen Auguste.*) Hoe komt het, dat gij met uw' arbeid nog niet verder zijt?

AUGUSTE.

Daar is 't mooje weêr de oorzaak van — huislijke bezigheden — dagelijksche bezoeken....

SAMUEL, *tegen Philip.*

Ik heb de eer, met uw' Heer broeder in eene zeer nauwe vriendschap te staan.

PHILIP.

Zeer naauw?

SAMUEL

Zeer naauw!

42 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

PHILIP.

Dat is de eerste maal, dat ik mijns broeders naauwe vriendschap hoor roemen.

SAMUEL.

Maar zeg mij toch eens, waardste Heer Brook! zeg mij toch eens, hoe men u zo zeldzaam ziet?

PHILIP.

Op dat men mij niet te veel zien zoude.

SAMUEL.

Dit alles is zeer prijslijk en goed! maar, *mon cher!* gij sluit u in huis op, als een heremiet; dit strijdt met uwe jaaren — met uwe bestemming!

PHILIP, *zeer eenvoudig.*

Vindt gij dat?

SAMUEL, *trotsch.*

Allezins.

PHILIP, *op eene onderdanige wijs.*

Gij hebt derhalven over mijne bestemming gedacht?

SAMUEL, *als vooren.*

Pah! wat behoeft men daar veel over te denken! Op den eersten opslag ziet men reeds, dat gij dezelfde niet vervult.

PHILIP, *met nadruk.*

Waarlijk?

SAMUEL, *nog als vooren.*

Gewis! — gij leeft bij voorbeeld in het geheel in geen vertrouwen met uwe vrienden.

PHILIP, *een tree terug doende.*

Ik maak onderscheid tuschen bekenden en vrienden.

SAMUEL.

Waarom staat gij naar geen ambt?

PHILIP.

Om dat ik er nog geen open vond, welks ver-
eischen ik vervullen kan.

SAMUEL, *op een' kwaadaartigen toon.*

Neen, neen, mijn lieve vriend! gij verwaarloos-
det hooge vriendschap, zocht geene bescherming.

PHILIP.

Eit — prijs mij in mijn bijzijn niet!

SAMUEL.

Ten minsten... daar gij tog een fraai vermo-
gen hebt — waarom koopt gij niet een' titel, of
rang? want...

PHILIP.

Om dat — maar mijn antwoord is in uwe vraag
opgesloten.

SAMUEL.

Hoe zo?

PHILIP.

Om dat deeze dingen te koopen zijn.

SAMUEL, *eenigzins verlegen,
doch lagchende.*

Dat is eene fraaje zedenleer — wel nu, Mijnheer
Brook slecht weg, klinkt ook zo onaartig niet.
(Hij

44 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

(*Hij lacht andermaal.*) Hoe gevalt u dat, Dames?
(*Telkens lagchende.*) Slecht weg! — Mijnheer Brook
flecht weg!

PHILIP.

Hoor — in zeker opzicht — vind ik eenen
titel en rang, al zijn zij gekocht, zo flecht niet.

SAMUEL.

A ha! hij begint al anders te praatē! bravo!
bravo!

PHILIP.

Een gekochten titel geeft het meeste genoegē
aan één' domoor.

SAMUEL.

Hoe zo?

PHILIP.

Om dat geen weldenkend mensch hem vraagen
zal: vriend waarom staat gij op dien post?

SAMUEL, *zeer verlegen.*

Niet kwaad gezegd.

PHILIP.

En rang? — o die is dikwijls, dit weet
gij, een beproefd middel, om den schurk te
beveiligen. (*Tegen Agatha en Auguste.*) Vergeeft
mij dit drooge gesprek! (*Hij wil vertrekken.*)

SAMUEL, *lagchende.*

Bravo! (*Hij houdt Philip te rug.*) Bravo Mijnheer
Sirach Brook! bravo! (*Hij lacht weder.*)

PHI-

PHILIP.

Kent gij Sirach?

SAMUEL.

Ja.

PHILIP.

Hebt gij hem mischien gelezen?

SAMUEL, *telkens lagchende.*

Meer dan ééns! en ik hoor hem thans weder.

PHILIP.

En gij zijt echter één zijner kernspreuken vergeten?

SAMUEL, *als vooren telkens lagchende.*

Welke? welke?

PHILIP.

Een wijze glimplacht — maar een zot? een zot,
Heer Samuel! — lacht overluid.

VIERDE TOONEEL.

AGATHA, AUGUSTE, SAMUEL.

SAMUEL.

'T is recht jammer, dat hij heen ging! —
hij berooft ons van het voornaamste der klucht.

AGATHA.

Gij hebt, wat u betreft, zeer weinig reden om
te lagchen.

S A.

SAMUEL, *die aannoudend telkens lacht.*

Om dat hij mij de beste *replicquen* door zijne vlugt benomen heeft! maar — Sirach Brook! hoe gevalt u dit, Dames? — „Sirach Brook!” — zo zullen wij hem in 't vervolg noemen — als ik dit aan zijn' broeder vertel, slikt hij gewis van lagchen — maar daar had ik u, door onzen philofoof, waarlijk, schier den almanach vergeeten te laten zien, dien ik gisteren van...

V I J F D E T O O N E E L.

De voorigen. DRAVE.

DRAVE.

Goeden morgen, Heer Samuel!

SAMUEL.

Uw gehoorzaamste dienaar, mijn waarde! — gij zijt, hoop ik, nu volkomen van uwe laatste onpasfe-lijkheid hersteld?

DRAVE.

O ja.

SAMUEL.

Ik neem er het hartlijkste deel in.

DRAVE.

Ik bedank u.

SAMUEL.

Ik wensch, dat gij bij aanhoudendheid,

DRAVE.

Zeer verpligt. (*Stil tegen Agatha*) Ga met Auguste naar beneden!

AGATHA, *Auguste wenkende, en in 't heengaan tegen Drove.*

Slechts toch bedoord!

Z E S D E T O O N E E L.

SAMUEL, DRAVE.

SAMUEL: *hij wil Agatha en Auguste volgen.*

Ik zal, met uw verlof, ...

DRAVE.

Blijf Mijnheer! ik heb u iet te zeggen.

SAMUEL.

Met het grootste genoegen.

DRAVE.

Mijnheer! gij doet sedert eenigen tijd mijn huis de eer en het genoegen aan, van het zeer dikwijls te bezoeken.

SAMUEL.

Ik bid u, de eer en het genoegen daarvan zigten hoogsten aan mij.

DRA.

D R A V E.

Zonder vleierij! — wat het genoeg betreft, dat (het is mij leed, zulks te moeten zeggen,) is juist aan *mijne* zijde niet.

S A M U E L.

Ei! — Mijnheer Drave! — ik wil niet hoopen....

D R A V E.

Om ronduit te spreken, ten einde wij elkander verstaan — de reden uwer bezoeken is eene genegenheid, welke gij voor mijn dochter toont.

S A M U E L.

Allezins.

D R A V E.

Is het dan uw oogmerk, zo 't u mogelijk ware, mijn dochter te trouwen?

S A M U E L.

Ja — zo maar — ziet gij — o ik? — wat mij betreft... .

D R A V E, *scherp.*

En een andere hebt gij gewis niet! — zo moet ik u zeggen — mijn dochter kan aan dit uw oogmerk niet beantwoorden: op een huwelijk is derhalven aan beide zijden niet te denken: ik verzoek u des op het vriendelijkste, tot bewaring van den goeden naam mijner dochter, (*ten uitersten beleefd,*) mijn huis voortaan niet meer te bezoeken.

SAMUEL.

Hoe! gij verwondert mij ten hoogsten — hoe!
ik.....

DRAVE.

Vergeef 't mij — de vaderlijke zorg dringt mij
op zulk eene wijs te handelen.

SAMUEL.

Maar zeg mij toch, wat hebt gij tegen mij,
wanneer er ook geene vereeniging volgde? — waar-
om zoude ik voortaan uw huis mijden?

DRAVE.

Om dat het meisjes, (aan het gevele der min-
naars gewoon), daardoor eens den pligt eener
vrouw verwaarloozen konde.

SAMUEL.

Voorwendzels, Mijnheer Drave! voorwendzels!
om er de eene of andere opvatting mede te be-
dekken.

DRAVE.

O mijn zoon! ik heb geene de minste opvatting
tegen u.

SAMUEL.

Ja, ik merk het, die hebt gij! (*Zeer driftig*)
maar dat raade ik u....

DRAVE.

Gij gevalt mij niet: gij ziet ook, dat ik dit in
't geheel niet bedek.

SAMUEL.

Nu spreek ik niet meer van mijne genegenheid ;
maar zeg u, dat er volstrekt mijn eer aan gelegen
ligt, om uw huis verder te bezoeken.

DRAVE.

Zeg dat ons gezelschap u tegen de borst strijdt
— ik geef er u mijn woord op, dat ik het nooit
zal tegen spreken.

SAMUEL.

Dat zal voor u en uwe dochter een fraaje roem
zijn!

DRAVE, *glimplagchende.*

Ik weet zeer wel hoe veel ik waagen kan.

SAMUEL.

Mijnheer, gij zijt ondraagelijk! — maar — ik raade
u welmeenend! — bedenk wien gij voorhebt!

DRAVE, *hem van boyen tot onderen
beziende.*

Ik heb zulks van stuk tot stuk bedacht.

SAMUEL.

Het konde u berouwen — gij weet het niet! —
het konde u vreeslijk berouwen!

DRAVE.

Dat denk ik niet.

SAMUEL.

Nog een uur geef ik u tijd, om u te bedenken,
of gij uwe *impolitiese* weder wilt vergoeden — zo
niet? — dan zal ik u toonen. ...

DRA-

DRAVE, *toornig.*

En ik, Mijnheer! geef u twee seconden tijds om u te bedenken, of gij mijn huis verlaaten wilt — zo niet? (*Hij neemt uit verscheidene sleutels één, en legt denzelfven op een stoel:*) dan is hier de sleutel; sluit de kamer toe, als gij heengaat. (*Hij wil vertrekken.*)

SAMUEL.

Blijf: ik ga, Mijnheer! ik ga — maar dat zweer ik u heilig — gij zult u dit oogenblik, zo waar ik leev', beklagen!

DRAVE, *hem eenige treden volgende.*

Hoe! — gij mij dreigen! — ik wilde waarachtig... hm! — laat hem gaan — ik geef hem vrijheid om alles t'huis te vertellen.

Z E V E N D E T O O N E E L.

DRAVE, AGATHA.

AGATHA, *haastig.*

Hemel! gij zult evenwel niet...!

DRAVE.

Wat?

AGATHA.

Samuel vloog mij woedend voorbij, de trappen af, en zonder een woord te spreken het huis uit!

DRAVE.

Die kwast! ik gebruikte nog al een geschikt voorwendsel, hield mij langer in dan noodig was.

AGATHA, *op een gevoeligen en verwijtenden toon.*

Dat is weder een van uwe driftige nukken!

D 2

DRA-

DRAVE, *ten hoogſten verwonderd.*

Het doet mij leed, dat ik altoos genoodzaakt word met drift die miſſlagen weder goed te maaken, die gij wèlbedacht begaat?

AGATHA.

Zo! — waarin heb ik mij dan in dit geval miſgrepen?

DRAVE, *met toeneemende aandoening.*

Onder ons gezegd, mijn ſchat! ſtreelde het niet uwe moederlijke ijdelheid, uwe dochter van een zwerm minnaars omringd te zien? had uwe eigenliefde u nimmer eenig bijzonder deel doen neemen aan de oplettendheden, vleiërijen, en complimenten, welke uwe dochter gezegd werden — zo ware dit alles niet gebeurd.

AGATHA.

Dit verwijt....

DRAVE.

Zo hadt gij het gezelfchap van zulke domooren niet dulden kunnen.

AGATHA.

Maar Auguſte!

DRAVE.

Mint er één? — waartoe de overigen? om door overdrevene liefdensverklaaringen haaren hoogmoed ſtreelen? — door dat nietsbeduidende ſentimenteele haar hart te bederven? — wat is er nu reeds van het meisje geworden? — ſpreek zelve: is

het

het mijne opvoeding, die mij thans bekommert maakt? — of wiens is zij? uwe!

AGATHA, met nedergeslagene oogen.

Maar...

DRAVE.

Maar, immer stelt uwe eigenzinnigheid onze beste ontwerpen te leur; en, als gij met uwe zwakheid en ijdelheden alles bedorven hebt — wie moet het weder in orde brengen? — de man! de vader! — en dan; gelukkig genoeg, wanneer men hem dat nog toelaat!

AGATHA.

Gij spreekt ook, als ware alles reeds verloren! als ware...

DRAVE.

Genoeg verloren! genoeg! — hoe dikwijls heb ik u voor die sentimenteele romans gewaarschouwd! hoe veel moeite gaf ik mij niet, om die ziekte mijn huis niet te doen besmetten! ik bezorgde u nuttige boeken, en een aangenaam onderhoud — alles vergeefs! — het streefde u, Auguste een aantal elendige stelregels te hooren opzeggen; het verrukte uw' hoogmoed, wanneer een romanescq opstel van het meisje zamengeflanst en u voorgebazuind werd! — ik sprak, ik waarschouwde, ik bad, en werd niet gehoord, niet geacht, ja — uitgelagchen.

AGATHA.

De Natuur heeft haar met een teder gevoel be-
gaafd: wanneer gij elk gevolg van hetzelfde voor
iet sentimenteels verklaren wilt, zo...

DRAVE.

Met onderscheid: de Hemel gaf het meisje een
hart, dat waarlijk edel denkt; tegen geen elende
van den evenmensch gehard is — dáárbij hadt gij
het moeten laten berusten: maar dit was niet ge-
noeg! — en zo werden de verhevenste gevoelens
met het dwaaze sentimenteetele verwisfeld.

AGATHA, *als met tegenzin.*

O dit is het geval niet.

DRAVE.

Gij zult het nog wel eens ondervinden! de Hemel
bêwaare haar voor eene ongelukkige liefde! maar
dan eerst zult gij het zien — het omdwaalen in de
maaneschijn — het bezoeken van kerkhoven —
dit alles is het natuurlijk gevolg deezer krankheid:
(*tederhartig:*) van mij trekt zij zig geheel af.

AGATHA.

Gij verscheurt mijn hart met deeze beschuldiging.
(*Zij zet zig weder.*)

DRAVE, *zeer bewogen.*

Ik zie het, helaas! al te duidelijk — ik weet ook
sehier zelf niet meer, hoe ik met u spreken moet:
uw hart lijdt! — elke raadgeeving is verdrukking
en wreedheid! alles is elende; en waar geen elende
is,

is, smacht zij om elendig te zijn: ik gaf mij te veel moeite om haar de wereld te leeren kennen, gelijk zij is; haare ziel zodanig te vormen, dat zij zig het noodlot gewillig konde onderwerpen — in plaats hier van, stelt zij zig eene wereld voor, gelijk er geene is — een man, die er niet zijn kan, niet zijn moest — zeg mij, welke vrouw zal zij voor haar' man worden? welke moeder voor haare kinderen? die voor eene ingebeelde elende immer tranen, en voor ware genoegens nooit een enkel glimplachjen overheeft?

AGATHA.

Wat zal ik u daarop antwoorden? ik zie tog dat ik u onmogelijk gerust kan stellen.

DRAVE.

Dit kunt gij ook niet: ik bespeur duidelijk, hoe haare bloejende jeugd verwelkt en afneemt; ik zie, hoe haar goed hart naar gelukzaligheid reikhalst, en weet, dat zij dezelve nimmer op dien weg vinden kan. (*Met de grootste smart.*) Wat kunt gij hier tegen inbrengen? woorden? (*Schier buiten zig zelven.*) Ik zie, dat zij haar' vader, weleer haar vriend! mijdt — vliedt! — wanneer zij zig onder de aarde gejammerd, en geweend zal hebben; wanneer ik kinderloos op haar graf tranen zal plengen — wat zult gij mij dan kunnen geeven tot verzachting mijner wanhoop?

AGTSTE TOONEEL.

De voorigen. AUGUSTE.

DRAVE.

Kom, meisjes, kom! ik verlang naar u. (*Een trede terug doende.*) Wij hebben tusfchen ons beiden zeer veel afterekenen. (*Hartlijk.*) Omhels mij!

(*Auguste omhelst hem, doch eenigermaate koel; waarna hij met zichtbaare blijken van smart en woede, vervolgt.*)

Neen! zo als welëer.

(*Zij valt in zijne armen.*)

Zo! — recht van harte! (*Hij kuscht haar.*) Zo! (*Hij laat haar zachtjes los*) En al uw fchuld is uitgewifcht.

AUGUSTE.

O mijn vader!

DRAVE.

Gij zijt federt eenige weeken zeer koel tegen mij geweest: 't is gewis mijn fchuld niet: de Hemel weet het; dag en nacht zorg ik voor uw welzijn.

AUGUSTE.

O liefste vader! (*Zig een weinig van hem verwijderende.*) Uwe Auguste is een ongehoorzaam meisjes.

DRA

DRAVE.

Waarom? — om dat gij mint? — neen, meisjes! daarom zijt gij niet ongehoorzaam, de Hemel geeve slechts dat uwe liefde gelukkig zij!

AUGUSTE.

Maar om dat ik mij aan u niet vertrouwde.

DRAVE, *driftig*.

Dat was onrecht! — groot onrecht aan mij.

AUGUSTE.

Ach! en ik bemin echter niemand zo hartlijk dan u en mijn moeder — zeg gij, beste moeder! hoe dikwijls de betuiging mijner liefde in uw bijzijn op mijne lippen zweefde.

DRAVE.

Nu! maar waarom spraakt gij dan niet?

AUGUSTE.

Nimmer trof ik zulk eene gelegenheid, als ik wenschte.

DRAVE, *driftig*.

Dat's de schuld van die verdoemde boeken.

AGATHA.

Lieve man! wees toch....

DRAVE, *gemaatigd*.

Voorheen was het zo niet! — voorheen kwaamt gij met een open hart bij mij.

AUGUSTE.

Ik wil in 't vervolg weder altoos zo handelen, mijn goede vader!

DRAVE.

Elk oogenblik zoek ik u de zichtbaarste bliken mijner liefde te geeven — altoos zorg ik voor u; het geringste zelfs doe ik niet, zonder mij te vraagen: is dat goed voor mijne Auguste? nooit sluit ik mijne oogen, zonder voor mijn kind te bidden — nooit verheug ik mij over de aannadering des dageraads, dan om voor u te kunnen zorgen, dan om aan mijn kind vreugd te beleeven: en deeze, voor wie ik alles doe — zoekt oogenblikken om goed en oprecht tegen mij te zijn!

AUGUSTE.

O mijn moeder! (*Zij leunt op den schouder van Agatha.*)

AGATHA.

Houd op, bid ik u!

DRAVE.

Waarom wendt gij u naar uwe moeder? mij hebt gij beledigd: kom bij mij! ik heb het u immers vergeeven? (*Auguste valt hem om den hals.*) Zijt slechts vriendlijk, oprecht, en openhartig! — meisjes! dit moogt gij gelooven: in alle uwe boeken, vindt gij geen' vader, die zijne dochter zo hartlijk mint als ik u.

AUGUSTE.

O ware ik dood, zo verscheurde geene verdenking van ondank mijn hart!

DAR.

D R A V E.

Hemel! neen, niet dood! — dan had ik u immers niets te vergeeven? — nu — ik ben met mijn kind weder verzoend! waar leeft een mensch, die gelukkiger is dan ik? al de hoop mijns levens fluit ik in deeze armen! (*Hij omhelst haar, en beiden blijven eenige oogenblikken in dien stand.*)

A G A T H A, *na eenige oogenblikken toevens.*

Hoor ik er niet bij?

D R A V E, *schielijk.*

Vergeef 't mij! — vergeef 't mij! wat ware mijn leven zonder u? wie konde zig met mij zo hartlijk over mijne Auguste verheugen, als zij, welke ze mij gaf! thans wil ik uw' vlugteling opzoeken — Hemel! laat mij hem zó vinden, als dit meisje hem verdient! dan schenkt gij mij de grootste gelukzaligheid, waarvoor een sterfeling vatbaar is. (*Hij vertrekt; doch keert zig schielijk naar Agatha toe, en zegt:*) Ik ben niet weekhartig — maar dat ik u vergat, verdient een' traan van berouw!

A G A T H A, *hem schielijk volgende.*

Laat mij dien traan wegkuschchen.

60 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

NEG ENDE TOONEEL.

AGATHA, AUGUSTE.

AGATHA.

Lieve dochter! grooter zegen kan ik u niet wenschen, dan dat uw toekomstige echtgenoot het hart uws vaders hebben moge.

AUGUSTE, *met nadruk.*

Dat gevoel ik.

AGATHA.

Hij is driftig — in een huisgezin niet zelden de oorzaak van kleine verschillen — ach! en elk verschil eindigde daar mede, dat het onze harten nog nauwer vereenigde.

TIENDE TOONEEL.

De vorigen. PHILIP BROOK.

AUGUSTE, *die hem hoort aankomen.*

Genade nu!

PHILIP.

Mevrouw!

AGATHA.

Mijnheer Brook! — wij — vergeef het ons —
wij

wij — waarom zou ik het lochenen? — waren in een gesprek, dat ...

PHILIP.

Ik gestoord heb? ik merk het, en zal...

AGATHA.

Neen, blijf! ik kon het niet vervolgen; mijn hart is te vol — ik — ik...

PHILIP.

Hebt gij eenig ongenoegen gehad?

AGATHA.

Neen Mijnheer!

PHILIP.

Of mischien eenig verdriet waaraan ik in 't geheel geen deel kan neemen?

AGATHA.

Ook dat niet.

PHILIP.

Echter hebt gij geweend? — laat mij hier blijven; elke treurige heeft een aanspraak op mij — en wanneer gij treurt; (*tederlijk*;) wanneer ik uwe traanen zie, mijn lieve Auguste!....

AUGUSTE.

'T zijn dankbaare traanen, Heer Brook! — traanen van een dochter over de liefde haars goeden, goeden vaders.

PHILIP, *vrelijk*.

Vreugdetraanen? — ja, ja Auguste — hm!
die

62 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

die traanen te zien, was sedert langen tijd mijn deel niet: gelukkig hij, over wien ze geweend worden.

AGATHA.

Ja, wel gelukkig.

PHILIP, *Lewogen.*

Hij zal een graffchrift kunnen ontbeeren.

AGATHA.

O zo niet, Heer Brook!

PHILIP.

Hoe?

AGATHA.

Gij brengt ons in eene zwaarmoedige gedachte!

PHILIP.

Zwaarmoedig? ik ben van harten vrolijk —
elk zo geheel genegen, als men het zijn kan — het
moest weezen, dat Auguste weder haaren treurigen
dag beleefde.

AUGUSTE.

En gij verwijt mij zulks?

PHILIP.

Met grond — waarlijk; ik durf 't u verwijten;
wie u kent, fchat u, bemint u; gij zijt fchoon,
jong — waarom treurt gij?

AGATHA.

Vergeef 't mij, dat ik het woord mijner dochter
herhaale — dit moest gij ten minften niet berispen.

PHI-

PHILIP.

Waarom niet?

AGATHA.

Vraagt gij dit *mij* nog?

PHILIP.

Zekerlijk! want dat het algemeene denkbeeld ook het uwe is — geloof ik niet.

AGATHA, *verlegen.*

Mijnheer Brook!

PHILIP.

Gij ontwijkt mij? — één van beiden; of gij denkt zeer veel goeds, of zeer veel kwaads van mij!

AGATHA.

Zijt verzekerd, dat wij in u een' man vooronderstellen.

PHILIP.

Ik bid u, maak mij geen compliment van wellevendheid; zeg de waare meening uws harten.

AGATHA, *zeer verlegen.*

Offchoon wij ten opzichte van eenige stukken verschillend denken...

PHILIP.

Nu?

AGATHA.

Maar Mijnheer Brook, wij spraken over iet, dat van dit gesprek te veel verschilt — en dit oogenblik...

PHI-

64 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

PHILIP.

Smeek ik u, mij te schenken — niet in elk oogenblik, niet aan elk mensch wil ik rekenschap afleggen — heden — en tegen u gevoel ik mij gedrongen het te doen.

AGATHA.

Maar ben ik thans tot een koud onderzoek,...

PHILIP.

'T is geen koud onderzoek, waarom ik smeek: (*gevoelig*;) een innige deelneeming uws menschienvenden harte: (*tegen Auguste; met nadruk*;) weiger uw vriend eenige oogenblikken uwe aandacht niet — Auguste! — ik bid om uw geduld.

AUGUSTE.

Liefste Heer Brook!

PHILIP.

Om uwe deelneeming — wat mijne levenswijs; wat mijn' bijzonderen aart van denken betreft, laten wij die overslaan — heb ik hier in gewoonten aangenomen, die u niet bewallen, zo geschiedde het uit toeval — er was immers niemand, dien het eenig genoegenschaff zoude hebben, zo ik anders gehandeld hadde.

AGATHA.

Dit alles sla ik over; offchoon uwe handelwijs dikwijls zeer met de gezelligheid strijde.

PHI-

PHILIP, *met drift.*

Gezelligheid? — ik heb een hoog denkbeeld van gezelligheid.

AGATHA.

En echter oefent gij die deugd niet uit!

PHILIP.

O daar treft gij iet....

AGATHA.

Sluit u op, als een menschenhaater.

PHILIP.

O mogt gij mijn drift, mijn genegenheid voor het menschdom kennen, gelijk de Hemel die kent! ik — jammer genoeg, dat de nood vordert zo van mij zelven te spreken! maar met waarheid, met gerustheid mijns harten zeg ik u — ik bemin mijn evenmensch; wanneer echter verachting, om dat het lot eens ongelukkigen, mij als mijn eigen lot ter harte gaat — wanneer een misbruik mijner edelste gevoelens mij, nu en dan, schuw maakte — ben ik daarom een menschenhaater?

AGATHA.

Mijnheer Brook!

PHILIP.

Als mijne begrippen van gezelligheid gelouterd, als zij waar zijn — te verheven, dan dat ik ze in den lasterenden kring van schaamteloze vrouwen, of staatzuchtige domooren, zoude kunnen uitoefenen ben ik daarom ongezellig?

E

AU.

AUGUSTE, *schielijk.*

Neen, beste Heer Brook!

PHILIP.

Als ik in dien post, waartoe ik geschikt zijn zou, mijne betere overtuiging tot een gelegener tijd uitgesteld zie; mijne innige deelneeming aan het lot mijns ongelukkigen Natuurgenoots, voor het ongevoelig eigenbelang wijken moet — ben ik dan te berispen; als ik daar niet naar streef?

AGATHA.

Zeker niet.

PHILIP.

Daar ik nu zo menigmaal mijne begeerte om nuttig te zijn, moest intoomen; daar brandende ijver miskend, misduid werd; daar ik de handelingen mijns harten van duisterheid, van vooroordeel moest berispen laten vernietigen; daar ik zag, dat alles, wat men met het snelle vuur der jeugd tegen ijlt, om het te bewonderen — niet zelden — bijna immer, vermomming is — dat onder den heerlijken schijn van menschenliefde het onedelste zelfbelang woekert — daar dit alles zo was, zonderde ik mij af, en gaf de schoone droom van mogelijk éénmaal het algemeen nuttig te zullen zijn, op — wel haast — in een gelukkig oogenblik, hoop ik, jegens mijn gedrukt Vaderland mij van mijnen plicht als burger te zullen kwijten: in een oogenblik, zeg ik — in een enkel oogenblik! — maar ééne daad ook, zal mij

mij' doen kennen: tot dien tijd, wil ik in het verborgen doen, wat ik kan — alle mijne poogingen aanwenden om vergenoegd en vrolijk te zijn — en de heerlijke oogenblikken genieten, die overtuiging en vriendschap fchenken, zonder mij noch aan de denkwijs van het algemeen, noch aan de spotternij van een laaghartig middenfoort te stooren.

AGATHA.

Ik heb u miskend; vergeef 't mij!

AUGUSTE.

Ik gevoel, dat gij gelijk hebt: o mogté huislijke vergenoeging u dat geen vergoeden, wat gij in de wereld niet vindt!

PHILIP.

Wenscht gij mij zulks, Auguste?

AUGUSTE.

Edel man! ik wensch het, en heb, behalven de achting voor u, nog menigen grond om het hartlijk te wenschen.

PHILIP, *verheugd.*

Ja? (*Na een oogenblik zwijgens.*) Mijn geluk is bijna zonder weêrgaê; mijne omstandigheden veroorlooven mij, menig een goed te doen; ik heb een' vriend; wij genieten de vreugd des levens, wij deelen onze innerlijke smarten — dit alles echter verkrijgt thans meerder bekoorelijkheids, doot het genoegen der liefde.

AGATHA.

Gij mint?

PHILIP.

Ja.

AUGUSTE.

Is uw liefde gelukkig, beste man?

PHILIP.

'K weet het niet — zo als ik ben, zal ik nu wel blijven: mijne liefde voor dat beminneuswaardig schepsel kan wel vergrooten, maar niet verminderen. (*Eene treê nader doende, met nedergeslagene oogen, en eene zachte beevende stem.*) Auguste! ik min u.

AUGUSTE.

Hoe! (*Te gelijk zegt.*)

AGATHA.

Mijn Dochter!

PHILIP, *in dezelfde voorgemelde houding en op denzelfden toon, maar dringender.*

Maak mij gelukkig! gij kunt het doen.

AUGUSTE.

Dit's te veel! — goede Hemel! dit's te veel!

PHILIP, *haare hand schielijk aanvattende, en op een hartlijken toon.*

Spreek — ik raaskal niet; (*met sterke aandoening;*) maar ik ben thans in een geweldige beweeging — eindig gij bedaardlijk, Auguste!

AUGUSTE.

Hemel! (*Zij valt met drift in de armen haarer moeder:*

der: Brook blijft haare hand nog vasthouden.) O mijn moeder! (*Te gelijk zegt,*)

AGATHA.

Hoe? zou ik...

AUGUSTE, *met alle mogelijke inspanning van krachten,*

Ik bemin uw' broeder!

PHILIP, *verschrikt.*

Ook niet? (*Zijne oogen opslaande.*) Ook dit niet? (*Hij laat haar hand los en wil vertrekken.*) Wees gelukkig!

AGATHA.

Brook! om 's Hemels wil...!

AUGUSTE.

Goede — bewonderenswaardige Ongelukkige! waarom moest gij in mij...

PHILIP.

Laat mij vertrekken!

AUGUSTE.

Verlaat mij niet zonder den troost, dat alles, wat een broeder en zuster voor u doen kunnen, u eenigermaate troosten zal; dat....

PHILIP.

Ik kan niet meer!

AUGUSTE.

Dat gij weet, hoe zeer ik uwe waardij gevoel.

PHILIP.

Op u was al mijn hoop gevestigd; in u ware
 her

70 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

het leven mij weder lief geworden — en ook dit gelukt mij niet? — wel aan! ik zal in eenzaamheid mijn' weg vervolgen, zwijgen, lijden — en mij verheugen, als het einde dáár is! (*Hij vertrekt met drift.*)

AUGUSTE.

Nog maar één woord! (*Te gelijk zegt,*)

PHILIP, *vertrekkende.*

Leef gelukkig!

AGATHA.

Hoor mij, Brook! hoor nog maar ééns!

(*Zij volgen hem.*)

Einde van het tweede bedrijf.

DERDE BEDRIJF.

Het tooneel verbeeldt de kamer van Flesfel, uit het eerste bedrijf.

EERSTE TOONEEL.

JACOB; CONSTANTIA, *in den diepsten rouw, en zeer armoedig gekleed, zij is in het opkomen met Jacob in gesprek.*

CONSTANTIA, *Jacob volgende.*

Maar goede Hemel...!

JACOB.

Maar en maar! — en maar hier, en maar daar — het kan niet!

CONSTANTIA.

Ik bid u!

JACOB.

Gij kunt mijn' Heer thans niet spreken.

CONSTANTIA.

Slechts vijf minuten!

JACOB.

Het kan niet: Mijnheer is bezet — nu! vertrekt gij haast? — ik heb óók wat te doen, en kan daar niet... (*Hij snuift.*)

72 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

CONSTANTIA.

Heb medelijden met mijn' toestand — weduwe —
arm — drie nog onopgevoede kinderen...

JACOB.

Och! maal mij zo niet aan de ooren — an-
ders laat ik u nooit weder in: men heeft zijn' tijd
nodig — en zo ieder....

CONSTANTIA.

Maak slechts dat ik hem spreek' — ik wil u immers
uw' dienst beloonen.

JACOB: *hij gaat heen en weder voor-
bij Constantia.*

Zo als ik u gezegd heb — 't zal bezwaarelijk
vallen.

CONSTANTIA, *zij neemt eenig geld uit
een klein beursjen.*

Daar; neem dit aan als een bewijs mijner erken-
renis.

JACOB, *haar aanzierende.*

Drie kinderen hebt gij? — ja, mijn Hemel!
— ik wilde alle menschen wel helpen, (*zig op
de teenen om hoog heffende, met de handen op den rug,*)
zo 't aan mij stond: (*Hij blaast, met eene zichtbaare
inbeelding van zigzelven, de snuif van zijn' rok;*) ik
ben niemand in den weg — maar (*Hij neemt nog
een snuifjen.*) Wilt gij ook niet een snuifjen?

CONSTANTIA.

Ach Hemel, neem het toch aan!

JA-

JACOB: *hij neemt het geld aan, en steekt het, zondaer het te bezien, en zonder de minste beweging, in zijn' zak.*

Plaats u slechts hier aan deeze deur; de Heer Flesfel zal aanstonds uitgaan.

CONSTANTIA.

Denkt gij dan dat ik iet zal uitrichten?

JACOB.

Hm! — naar dat Mijnheer gehumeurd is.

CONSTANTIA.

Ik zou wanhoopend zijn, zo ik deeze keer weder ongetroost naar huis moest!

JACOB.

En — wat ik zeggen wilde! fluks voor hem op de knieën gevallen — en: „Genadige Heer!” — Dit spreekt van zelf!

CONSTANTIA.

Maar hij wordt er altoos zo boos over?

JACOB.

Maak hem boos!

CONSTANTIA.

Hij heeft mij nog onlangs berispt, dat ik...

JACOB.

Maar aanstonds op de knieën gevallen, en — „Genadige Heer!” (*Hij geleidt haar met een soort van vertrouwen tot voor op het tooneel, en zegt tegen haar op eenen inneemenden toon.*) Lieve Hemel! als wij zulke Heeren niet kenden; wie zou ze dan kennen? —

74 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

bij het aankleeden, bij het uitkleeden, over tafel achter den stoel — bij het desfert, zodra het gezicht dan purperkleurig wordt, weeten wij reeds hoe laat het is — dan is zulk een Heer, even als wij — even als wij.

TWEEDE TOONEEL.

De voorigen. FLESSEL.

FLESSEL.

Het rijtuig vóór, Jacob! (*Jacob vertrekt.*)

CONSTANTIA.

Genadige Heer! ontferm u over mijn ongeluk!
(*Zij knielt voor hem.*)

FLESSEL, *met een geveinsde drift.*

Waar toe dat genadige Heer? — waar toe dat knielen? — De Hemel is genadig — voor hem moet gij knielen; niet voor een mensch! — wat begeert gij?

CONSTANTIA.

Dat gij de genade hebt, van mijne elende te verzachten! deeze elende, en de verdienste mijns overledenen mans, die al het zijne bij den oorlog inschoot, zijn u te wél bekend — dit schrift behelst een verzoek, om één mijner drie nog onopgevoede kinderen in de stadschool aanteneemen.

FLES

FLESSEL, *koef.*

Geef hier!

CONSTANTIA.

Ik bid nogmaals om uwe gunst!

FLESSEL.

Maar — zeg tog eens — waarom hebt gij ook om de voorspraak des Heeren Geheimenraads van Stralheim verzocht? gelooft gij mischien, dat ik tot zulk iet niet in staat ben? zeg?

CONSTANTIA.

Die goede Heer had zo veel medelijden met mijne omstandigheden — ik dacht, dat de Heer Flesfel de voorspraak van zulk één der roemenswaardigste lieden deezer stad, als een getuigenis van billijkheid mijns verzoeks zoude aanmerken.

FLESSEL, *kwaadaartig.*

Zeer goed: ga maar heen.

CONSTANTIA.

Zou ik zo ongelukkig geweest zijn?

FLESSEL: *een werk met de hand naar de deur geevende, onder de zichtbaarste blijken van eene kwaadaartige vriendelijkheid.*

Ik zal antwoorden.

CONSTANTIA.

Nogmaals bid ik u....!

FLESSEL, *op den vorigen toon, maar sterker.*

Ik zal antwoorden.

CON-

CONSTANTIA.

Ik zou uwe genade zo lastig niet vallen, zo ik een klein capitaal van vijfhonderd Rijksdaalders, dat bij den Heer Drave staat, afgelost konde krijgen.

FLESSEL.

Kunt gij dat niet krijgen?

CONSTANTIA.

Neen — 't is de tijd van de Mis; en ik zou den goeden man....

FLESSEL.

Wat Mis! — wat tijd! weduwen en weezen gaan vóór — breng mij eene schriftelijke aanklagt, benevens een bewijs, dat gij uw geld niet krijgen kunt!

CONSTANTIA.

Maar die goede man heeft mij nog altoos van het capitaal vijf per cent interest betaald, alleenlijk om mij in mijne omstandigheden te hulp te komen — ik heb hem zo menig weldaad te danken....

FLESSEL.

Geef het mij maar! wij zullen dan zien of u nog iets helpen kan!

CONSTANTIA.

Neen, genadige Heer! liever arm dan ondankbaar!

DERDE TOONEEL.

FLESSEL, WALTER.

WALTER.

Het gaat alles boven verwachting Mijnheer.

FLESSEL.

Zo? en hoe dan Heer Secretaris?

WALTER.

Zo even heb ik den Boekhouder van Drave gesproken; van dien weet ik, dat hij wegens het capitaal van Brook voor Roze borg gebleven is.

FLESSEL, *verheugd.*

Zo! zo!

WALTER.

Dat, wanneer hij die som op staanden voet moet geeven, hij ontwijfelbaar *faillieren* moet.

FLESSEL.

Op staanden voet moet hij het bezorgen, om dat Brook's schuldeischers onhandelbaar beginnen te worden — ik heb derhalven den Jood Nathan de nodige orders daartoe reeds gegeven — zo echter de kaerel het geld bijéén wist te schraapen. . . .

WALTER.

Niet mogelijk — ook zou bij het opmaaken der inventaris van Brook's nalatenschap alles zeer verward

78 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

ward toegegaan zijn, om dat Drave juist toen ter tijd die groote aflevering had — hij is niet gerechtelijk gemaakt.

FLESSEL.

Zo! nu, dan zullen wij hem wel krijgen — ik heb Brook een beklag over deezen inventaris doen ondertekenen — des is alles in orde — dit volk moet met huid en haar de stad uit.

WALTER.

Zo zulks maar niet te veel opspraak maakt! niemand zal juist veel zeggen durven — maar de geheimraad Stralheim — zijne Patriotsche gevoelens...

FLESSEL: *hij lacht.*

Zijn harsfenschimmen.

WALTER.

Daar bij schijnt hij zeer in 's Vorsten gunst te staan: nog laatst heeft hij een geheel uur alleen met hem in gesprek geweest.

FLESSEL.

Pah! ken ik onzen Heer niet reeds jaaren lang? vrees niets! de kaerel moet voor zijne lasterende taal over mij, getuchtigd worden! is hij de stad uit, zo drijven wij den garenhandel alleen; en winnen, ik zal maar weinig rekenen, voor 't minst tweeduzend Daalders jaarlijks.

WALTER.

Dit is zeker.

FLES-

FLESSEL.

Daarom, voordgegaan! kan hij niet betaalen,
nog heden den weg van rechten ingeslagen —
zijne goederen verzegeid — zijn huis en hof uit!
de kaerel heeft mij menigmaal geërgerd, dat
mij de lippen blaauw werden! — vergeet slechts
niet den ouden Oom natespooren!

WALTER.

Men zegt van daag hier een oud man gezien
te hebben, die hem zeer geleek.

FLESSEL.

Om 's Hemels wil...!

WALTER.

Verlaat u op uw' dienaar Mijnheer.

VIERDE TOONEEL.

De vorigen. JACOB.

JACOB.

De knecht der Societeit — men vraagt, of
Mijnheer gelieft te tekenen?

WALTER.

Tekenen? wat?

FLESSEL.

Wat is het dan? — hm — br — hm —
br — tot het maaken van den prachtigen toren
der

30 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

der Kerk van St. George — wordt verzocht
— hm — hm (*Hij staat een oogenblik in ge-
dachten.*)

WALTER.

Zult gij tekenen Mijnheer?

FLESSEL, *met de handen op de borst.*
Allezins! (*Met zekeren eerbied.*) Ter verheerlijking
van den Heere des tempels, en zijnen dienst: ik geef
vijf pistoolen.

WALTER.

Ik twee.

FLESSEL, *hij telt de vijf pistoolen op tafel.*

Daar!

WALTER, *geeft twee pistoolen.*

Hier!

(*Jacob het geld opgenomen hebbende, wil vertrekken.*)

Hé, Jacob, hé!

JACOB.

Wat belijft u Mijnheer?

FLESSEL.

Vergeet niet mijn' naam en dien van mijn' Se-
cretaris Walter er onder te zetten.

JACOB.

Zeer wel. (*Hij vertrekt.*)

FLESSEL, *Jacob naroevende.*

Elk bijzonder! (*Tegen Walter.*) Als dat volk uit
de voeten is, zit ons niemand meer in 't vaarwa-
ter.

WAL-

WALTER.

Den oudsten Brook vertrouw ik ook niet veel.

FLESSEL.

Komt er tijd, er komt raad! — gij hebt immers den jongsten Brook doen belooven, aan Drave niets te laten blijken, van 't geen er omgaat?

WALTER.

Wat dit betreft, is alles bezorgd.

FLESSEL.

Maakt het te veel opspraak; of komen er te veel aanzienlijken voor hem op — nu — zo bezorgt men hem een paar daalers jaarlyksch inkomen.

WALTER.

Dar's ook waar.

FLESSEL.

Maar 't zal het bedelaarstuig op den hals komen, als een donderslag in den nacht. (*Hij lacht.*)

JACOB.

'T rijtuig is vóór, Mijnheer.

FLESSEL.

Naar de oude Mevrouw van Diependal.

JACOB.

Zeer wel.

WALTER.

Naar de oude Mevrouw van Diependal? — is er reeds tijding van haar' zoon, den Gezant?

FLESSEL.

Neen — ha! 't is van daag bij haar bedestond. (*Hij vertrekt.*)

WALTER.

A ha! zo! zo!

F

VIJF.

V I J F D E T O O N E E L .

Het tooneel verbeeldt de kamer uit het eerste tooneel.

DRAVE, PHILIP BROOK: *zij komen zamen spreekende in.*

DRAVE.

Neen, beste Brook! ik ben bij al de liefde niet blind voor u — uw broeder weet zeer wel, dat ik uw opsluiten, uwe werkloosheid haat — en ik zeg u nog eens — liever wilde ik een ander gebrek aan u bespeuren, dan werkeloosheid.

PHILIP.

Houdt gij mij dan voor zo werkeloos?

DRAVE.

Gij hebt indruk gemaakt op die menschen, waaronder gij leeft; men belooft zig veel van u; het gemeenebest heeft aanspraak op u — dit alles bepaalt uwe bestemming; de roemrijkste die ik ken — zig weeken lang in 's Grootvaders bibliotheek opsluiten, en over verschillende leezingen zweeten, heer niet aan die bestemming beantwoorden.

PHILIP.

Hoe gaarne wilde ik u uwe begeerten ontzeggen, zo slechts....

DRAVE.

Geloof mij; het valt ligter over de verdorvenheid der menschen te klaagen, dan aan hunne verbetering te arbeiden — men maakt goede menschen, als men derzelve welzijn behartigt, en hen zulks doet opmerken — de norsche bespieder des kwaads kweekt booswichten — wie altijd proeft, geniet nooit.

PHILIP.

Ben ik het voorwerp uwer tekening geweest, zo schildert gij mij met te harde verwen.

DRAVE.

Geenszins — slechts eenige jaaren ouder!

PHILIP.

Ook wanneer...

DRAVE.

Waarin onderscheiden zig mijne gevoelens omtrent u beiden? uw broeder maakt mij verdrietig — gij bekommert mij — uw broeder lagcht met alle ernstige pligten — spot met allen ijver eens staatsburgers voor 't welzijn van het algemeen, en eene edele bloem verwelkt onopgemerkt — uw krachten sluimeren voor eene verkeerde inbeelding — voor een beginsel van eigenzinnigheid — gij doet niets, om dat gij niets schitterends doen kunt; of, het geen gij doet, is met een vooruitzicht op dingen, die hier of in 't geheel niet, of slechts zeer zeldzaam te vinden zijn: rampzalige uitspatting aan beide uiterste einden! zij is het vaderland en 't mensdom.

84 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

even schadelijk, als boosheid en vooroordeel — verstandelooze mode van onzen tijd! veredeld door het logenachtig motto, *wijsgeerige denkwijs* — gij maakt ons arm aan nuttige burgers, om het getal der ongezelligen te vergrooten — hoe menig vader hebt gij zijn bloejende hoop vernietigd! ook mij beneemt gij de vreugd mijns ouderdoms!

PHILIP, *zig schielijk naar hem toekeerende.*

Zo waarlijk ik mijn' Oom hartlijk liefheb; zo waarlijk hij onschuldig en onbeschrijfelijk lijdt; zo waarlijk mij de menschheid, en de banden des bloeds verplichten, mijne poogingen in het werk te stellen, om mijne medeburgers uit hunnen zig aangewend hebbenden slaap optewekken, hen ijveriger op hunne rechten te doen worden — zo waarlijk zal het geen, dat gij thans werkeloosheid noemt, mijn vaderland welhaast heilzaam weezen.

DRAVE, *met gevoel.*

Ja, zo gij daarom...

PHILIP.

Daarom, en alleen met dit inzicht konde ik den schijn van werkeloosheid dulden! ik heb reeds de noodige hulpmiddelen tot mijn voorneemen in handen — dat niet minder is dan mijn' Oom weder in zijne rechten te herstellen, en het monster in zijn eigen gif te doen verftikken — ik verzamel reeds sedert lang bewijzen tegen hem; heb den Minis-

nister reeds bij voorraad onderricht; ik heb allezins bescherming en gerechtigheid te hoopen, wanneer mijne bewijzen onwederspreekelijk zijn — het beste echter verwacht ik nog.

DRAVE.

Dat is?

PHILIP.

Mijn Oom zelve — ik heb zijn vlugt van den commandant gekocht — ik zond hem eenige lieden achter na — zij hebben hem niet kunnen opsporen — hij is weg — ik weet niet waar heen? — de Cancellier laat hem opzoeken — ik mede — is hij hier, dan doe ik de mijn springen — van daar het draalen.

DRAVE.

Onbegrijpelijk is de zwakheid, waarmede de Vorst — die anders een goed mensch is — zijne onderdaanen aan dit schandelijk schepsel ten prijs geeft.

PHILIP.

Eerst verkeerde dankbaarheid, wegens het groote proces, dat hij voor het Hof won; nu gewooneheid.

ZESDE TOONEEL.

De voorigen. LODEWYK BROOK.

DRAVE.

Zie daar — er komt iemand met wien gij iet te verhandelen hebt! (*Hij gaat naar de deur, keert zig om, en treedt tusfchen hen beiden, blyken geevende van groote aandoening.*) De zegen uws vaders was: Zijt éénig.

*(Hij vertrekt.)*LODEWIJK, *eenigzins verlegen.*

Ik ben verheugd — waarlijk recht aangenaam verrascht!

PHILIP.

Zijt gij? (*Ter zijde.*) Aangenaam? (*Tegen Lodewijk,*) zijt gij het waarlijk?

LODEWIJK, *met eene geveinsde belangneeming.*

Het spreekt van zelf — 't is reeds zeer lang, dat wij elkander niet gezien hebben.

PHILIP, *zuchtende.*

Helaas!

LODEWIJK, *eenigzins luchtig.*

De menigvuldige beletfelen — men is tog geheel van zijn' ftreek, als men van de Hoogeschool

school komt — daarna moet men zo veel nieuwe kennisfen maaken....

PHILIP.

Dat men er de ouden door vergeet?

LODEWIJK.

O ik heb nooit,...

PHILIP.

Dan, helaas! ik durf niet zeggen: de *hartlijksten!*

LODEWIJK.

Waarom niet?

PHILIP, *na een oogenblik zwiijgens, met eene veel beduidende gebaarde.*

Leeven wij als Broeders?

LODEWIJK.

Zo niet alles onder ons is, gelijk het behoorde, is 't waarlijk uw schuld alleen! — Uwe eifchen zijn te groot!

PHILIP.

Mijne eifchen? broederlijke liefde? uw geluk? — is dat te veel gevorderd?

LODEWIJK, *verlegen.*

Ja, zo gij....

PHILIP.

Of valt het te zwaar, den aandrang mijns harten op deeze vorderingen te dulden? — men maakt, dat wij elkander ontmoeten! — 'T is ver gekomen! En deezen? (*Zeer teder*) zal zij mijn hart een gelukkigen dag veroorzaaken?

88 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

LODEWIJK, *met een zweem van welleevendheid.*

O ik — wat mij betreft...

PHILIP.

Lodewijk! ik heb 't u hartlijk gevraagd, en op uw gelaat is geen enkele trek van hartlijkheid — geen 't minste gevoel hebt gij voor mij, dat mij op eene welmeenende verzekering doet hoopen.

LODEWIJK.

Dit 's overdreven! — ik ben in tegendeel tot verzoening hartlijk gencigd.

PHILIP.

Zo? — ik dacht niet, dat het zo ver gekomen was.

LODEWIJK.

Hoe neemt gij dat nu weder op?

PHILIP.

Tegen drift had ik mij gewapend — verwijtingen had ik verwacht; maar koelheid? — koelheid doet mij zeer! — 't zij zo! verdenk mij — misken mij — doe mij onrecht! — mijn hart verandert niet — wij zijn broeders — dit hebt gij vergeten — verzoening kan derhalven tusfchen ons geen plaats grijpen!

LODEWIJK.

Ik wil daarmede niet zeggen...

PHILIP.

'T was de zegen van onzen Vader over ons: *Zijt éénig!*

LODEWIJK, *ongeduldig.*

Goede Hemel! dat zijn wij immers ook!

PHILIP: *hij treedt eenige schreden te rug,
gaat naar het einde van 't vertrek,
keert zig vervolgens naar Lodewijk,
en zegt tederlijk.*

Verwijdering kan uw vriend onverschillig doen worden; eigenbelang hem u doen verlaaten; liefde uw lot veranderen — maar geen ongeluk berooft u van uwen broeder! — komt eens het oogeblik, waarin gij al het vertrouwen op menschen verliest — schier elk mensch beleeft ééns zulk een oogeblik! — slechts *dan* vergeet mij niet! vest uwe hoop gerust op mij! dit hart, dat gij thans van u stoot, is openhartig en broederlijk voor u, tot het niet meer slaan zal.

Z E V E N D E T O O N E E L

LODEWIJK BROOK.

Weg gaat hij — en laat mij staan, als hadde ik hem ten hoogsten beledigd! — zag men wel ooit aan een booswicht zulk een schaamteloos voorhoofd? — zachtmoedigheid in het aangezicht, zedelesfen op de lippen, en het hart vol grouwelen! Heeft zijne welspreekendheid mij weder overbluft? — wat moeten anderen denken? Broederlijke

liefde en gevoel! gevoel en broederlijke liefde! — en met het vroome rot zamen ingespannen om mij te verderven! moest ik tot hier toe lijden? — nu is 't uit! — hebt gij voorheen ergernis aan mij gezocht — nu zult gij ze vinden — gij zult vergolden worden; ik sta er borg voor.

AGTSTE TOONEEL.

LODEWIJK BROOK, LIZETTE.

— LIZETTE.

Wel nu — mijn beste Heer Brook, zijt gij 't waarlijk? wist ik niet — konde ik wel gelooven — dorst ik mijne oogen wel vertrouwen...?

LODEWIJK.

Wat niet? — Wat wist Lizette niet? wat kon zij niet gelooven? waarin haare oogen niet vertrouwen?

— LIZETTE.

Gij hier? waarlijk zelf hier?

LODEWIJK.

Nu, daar ik er nu ben?

— LIZETTE.

Is 't mij van harten lief, dat gij ons nog niet geheel vergeten hebt! (*Zij wil vertrekken.*)

LODEWIJK.

Waar zo schielijk heen?

— LIZETTE.

Ik wilde zien, of de Heer Drave hier was. De Comptoirbediende van den Heer Roze is er reeds driemaal geweest — die Heer zelf ook al eens. Hebt gij den Heer Drave nog niet gezien?

LODEWIJK.

Voor een half uur, ja.

— LIZETTE.

Nu, dan zal ik schielijk...

LODEWIJK.

Wat?

— LIZETTE.

Gaan zien, waar hij is.

LODEWIJK.

O! laten die ouden elkander zelve zoeken! genoeg, dat wij elkander gevonden hebben.

— LIZETTE.

Altoos weet gij iet verpligtends te zeggen, en 't is u echter nooit ernst.

NEG ENDE TOONEEL.

De voorigen. AUGUSTE.

LODEWIJK.

Niet ernst, lief meisje? (*Hij kuscht haar.*)

LF

LIZETTE.

Mijnheer Brook! ei! Mijnheer Brook! (*Zij keert
zig naar Auguste, en vertrekt, na eene boertige nei-
ging*) pag 123.

LODEWIJK.

Ah! — zie daar, mijn schoone Auguste! (*Hij
kuscht haar hand.*)

AUGUSTE.

Ditmaal is mijne tegenwoordigheid u niet zeer
welkom!

LODEWIJK.

Niet zeer welkom? — de tegenwoordigheid
waar naar ik reikhals?

AUGUSTE.

Intusfchen....

LODEWIJK.

Hm! — Het offer in 't voorhof van den tempel
der liefde.

AUGUSTE.

Gij waart in lang niet hier.

LODEWIJK.

Sederd vijf dagen niet — Gelukkig voor mij, zo
u dit lang dunkt.

AUGUSTE, *verlegen.*

Ik heb intusfchen ook mijn' arbeid weder voor
den dag gehaald; (*zij neemt de papieren van haar
borduurwerk af,*) en ben waarlijk zeer veel ge-
vorderd.

LODEWIJK.

Ach! heerlijk! voortreffelijk! — mijne tekening
durf ik bij uw borduurwerk niet laten zien —
Schoon! godlijk! gelijk alles-wat gij maakt.

AUGUSTE.

Te veel lofs is scherpe berisping, Heer Brook!
(Zij legt de papieren weder op het borduurraam.)

LODEWIJK.

Te veel lofs? (Hij neemt er de papieren weder af.)
Daar — zie deeze schaduwen eens — hoe he-
mensch! — deeze groene knoppen — zij leven!
en die losheid waarmede alles gemaakt is! — o't
is de volkomenste nabootsing! — de Natuur zelve!

AUGUSTE.

Ik schein u de herhaaling uws compliments,
geloof ik, afgedrongen te hebben.

LODEWIJK.

Noemt gij 't een compliment, als ik de waarheid
zeg?

AUGUSTE.

Waarheid! — Uwe waarheidsliefde bij de vrou-
wen — is waarlijk uwe beste hoedanigheid niet.

LODEWIJK.

Hoe zo?

AUGUSTE.

Over 't algemeen, de beste hoedanigheid der
mannen niet!

LODEWIJK.

Ongelukkig vooroordeel tegen ons geslacht! —
(*Spotachtig* :) waarvan gij mij, hoop ik, uitzonderen zult?

AUGUSTE, *op een beledigenden toon.*

Zoude ik durven?

LODEWIJK.

Zekerlijk — o ik ben....

AUGUSTE.

Nu ja; de oprechtheid, de standvastigheid zelve.

LODEWIJK.

Hm! ja, dat ben ik.

AUGUSTE.

En daar even — (*Op de deur wijzende, welke Lizette uitging.*) dit was één der proeven van uwe standvastige trouw.

LODEWIJK, *lagchende.*

Maar gij zijt ook....

AUGUSTE.

Bij geluk was ik slechts tegenwoordig; maar wat meent gij, wanneer het meisje uws harten 't eens gezien hadde?

LODEWIJK, *vleiënde.*

Zij zou mij verontschuldigen.

AUGUSTE.

Maar, zo zij u eens hartlijk beminde?

LODEWIJK.

Zo veel te meer zou zij zulk eene kleinigheid
over 't hoofd zien.

AUGUSTE, *met deelneeming.*

Uwe losheid zou haar echter verdrieten, denk
ik.

LODEWIJK: *hij lacht.*

Zo ware 't eene rechte liefde van den ouden tijd.

AUGUSTE, *met aandoening.*

Van den ouden tijd!

LODEWIJK.

Ja.

AUGUSTE.

Hoe meent gij dat?

LODEWIJK.

Ik meen, (*eenen ernstigen toon aanneemende,*) eene
liefde, gelijk er thans geen meer zijn; eene oprech-
te, hartlijke liefde.

AUGUSTE.

Hebt gij grond om te denken, dat er thans
zulk eene liefde niet meer is?

LODEWIJK.

Te veel, te veel.

AUGUSTE.

Gij denkt mischien dat men u bedrogen heeft?

LODEWIJK.

Ontelbaare maalen deed men zulks, en men zal
niet nalaaten het weder te doen.

AUGUSTE.

Dat 's slecht.

LODEWIJK.

In mijne eerste liefde — ô, en ik was raazend verliefd! — verliefd, gelijk ik naderhand niet meer geworden ben — in die eerste liefde verstrekte ik, tot loon der smartlijkste opofferingen, mijne Godin ten pronk — ik zuchtte, verteerde, wanhoopte; zag eindelijk wat ik deed, en werd voor altoos genezen — zo dacht ik — en geloofde echter nog eens eene andere — nu, en? zie daar — ik dien- de mijne dierbaare minnaares tot niets anders, dan om de drift des begunstigten aantezetten.

AUGUSTE.

Wie weet, of...

LODEWIJK, *schielijk en op eenen nadrukkelijken toon.*

Een andermaal vond een bevallige Engel goed op mijne hand te rekenen; daar was ik weder..., maar ik zou u verveelen, zo ik u alle de gevallen verhaalde, waarin mijne ernstige liefde het schoone geslacht tot een pop verstrekte.

(Auguste zucht.)

Ja waarlijk, tot een pop verstrekte zij de vrouwen: zij hebben haar aangekleed, opgeschikt, weggefloten, veranderd, weggeworpen, verruild — alles; gelijk het haar goeddacht.

AUGUSTE.

Als dat zo is, beklaag ik u.

LODEWIJK.

O waarlijk! ik heb, door dit aartig spel eens bijna doodlijk krank aan een heete koorts gelegen; (*ernstig,*) maar toen was 't ook uit! (*vrolijk*) sedert...

AUGUSTE.

Oefent gij het recht van wedervergelding.

LODEWIJK, *lagchende.*

Wel nu....

AUGUSTE.

Gij herinnert u dan niet, hoe menigmaal gij de rust van een goed meisjes gestoord hebt?

LODEWIJK.

Hm -- dit is 't geval niet -- want....

AUGUSTE.

Hoe veelen gij ongelukkig gemaakt hebt?

LODEWIJK.

Voorzeker geen een! (*Met goedhartigheid.*) Voor eerst houd ik mij, zo als ik hier sta, niet voor zo een', die een meisjes behaagen kan, dat in eette zachte verrukking denkt voorteleeven: ik deug daar niet toe! de taal der Verzekeringe kennen immers de meisjes reeds van haare poppen af? en verzekeringen van schoonheid zijn nog geen liefdensverklaringen.

AUGUSTE.

Ach Hemel!

LODEWIJK.

Een edeldenkend meisje schat deeze dingen op haare rechte waarde, en wordt er zeker nooit een slachtoffer van: en de anderen hebben geene harten! — dat oord ligt dor; en tegenstrijdige vruchten groejen onder dien heeten luchtfreek — berouw over verwaarloosd vertrouwen; beproevingen, om den verrader met koelheid te straffen; beproevingen, die door de gloejende wangen, de tintelende oogen vernietigd worden; in de raazendste woede; het gevoel haarer zwakheid — en dan, komt men haar slechts het minst te gemoet, volledige vergiffenis voor den geliefden booswicht — o dat zijn heerlijke gevoelens, die de arme mishandelde tot vergelding hebben mag; zo zij kan!

AUGUSTE.

Maar hoe gaat het 't ongelukkige meisje, dat waarlijk oprecht bemint?

LODEWIJK.

Oprecht? — hm!

AUGUSTE.

Slechts één' bemint — geen' ander' beminnen kan, zo zij bedrogen wordt?

LODEWIJK.

De liefde sterft slechts met die oprecht beminnen, en niet met het veranderen der gevallen:

men

men kan genoodzaakt zijn, zig tot verbetering zijner omstandigheden, en niet naar zijne neiging te verbinden — dit alles is mogelijk! maar wat wil dit zeggen? — verbintenis? huwelijk? — Hemel! wat overeenkomst heeft zulk een *æconomisch* contract der liefde, met *waare* liefde? deeze blijft in alle opzichten zig zelve gelijk, verwelkt niet, vermindert niet, (*met nadruk*) blijft getrouw tot in den dood! — maar wat deert u?

AUGUSTE, *zig met moeite staande houdende.*

O niets van belang.

LODEWIJK.

Maar...

AUGUSTE.

Gij vernieuwt in mij de herdenking aan — eene mijner vriendinnen, die ook zo bedrogen werd, en nu...

LODEWIJK.

Nu

AUGUSTE.

Eindeloos ongelukkig is. (*Zij vertrekt.*)

LODEWIJK.

De duivel haal mij! zo hartlijk heeft mij nog geen meisjes bemind! bemint mij er geen ooit weder! — als ik aan mijne lieve toekomstige denk, zoude ik haar nalooopen! — maar vrijheid! gulden vrijheid! — neen, ik mag niet!

TIENDE TOONEEL.

LODEWIJK BROOK, DRAVE.

DRAVE.

Goeden dag, Heer Brook!

LODEWIJK.

Ach!

DRAVE.

Ik heb u van daag reeds tweemaal te vergeefs gezocht.

LODEWIJK.

'T spijt mij dan, dat...

DRAVE.

Hoe zijt gij weder hier verdwaald?

LODEWIJK.

Als of ik zo zelden hier kwame!

DRAVE.

Bij mij ten minsten zeer zelden.

LODEWIJK.

Ik vrees u in uwe ernstige bezigheden (daar gij tog zo goed zijt, van mij te willen misfen,) se zullen stooren.

DRAVE.

Bezigheden? die moesten zeer gewigtig zijn, zo zij

zij mij niet eenige oogenblikken voor mijne pupils overig lieten!

LODEWIJK.

Al te goed! maar dan nog...

DRAVE.

Zo even gebruikt gij het woord *ernstig* — zeker ja — ik ben u te ernstig: het doet mij leed genoeg, dat ik het uwenhalve zo dikwijls zijn moet; want, de Hemel zij dank! — ik konde, wat *mijn* lot betreft, vrolijk en levendig zijn: maar gij maakt mij bekommerd: ik zorgde altoos voor het mij aanvertrouwd goed, meer dan voor mijn eigen.

LODEWIJK, *gedwongen*.

Gij hebt mij altijd zeer goed behandeld — daar ben ik ten vollen van overtuigd.

DRAVE.

Dit 's niet waar.

LODEWIJK.

Hoe?

DRAVE.

Daar zijt gij niet overtuigd van.

LODEWIJK.

Zijt gij verzekerd, dat...

DRAVE.

Dwing u zelve geen betuiging van wellevendheid af, ik begeer zulks niet: gij kunt, wat ik voor u doe, niet nagaan; niet weten waarom ik

het doe; derhalven mij niet hoogschatten om het geen ik doe — het spijt mij, en niet zelden doet het mij innig leed! maar ik haat u daarom niet — gij kent de wereld niet — goede grondbeginzels, maar bedorven door kwaad gezelschap; eene verkeerd ingerichte *lectuur*, en voortgang in gevoelens, die niemand wél doen, zelden voegen — dit 's uw ongeluk! gij ziet dat ik u niet voor slecht houde; maar daarop moet ik tog aandringen, dat gij van zulk eene denkwijis afstaat, en een rechtschapen, weldenkend man wordt.

LODEWIJK.

Zeker wel.

DRAVE.

Wat is de oorzaak, dat gij u voor mij verbergt? over misstappen der jeugd, wanneer zij niet volharderen, veracht ik niemand; zwakheden kan ik overzien — maar geveinsdheid — dat 's waar, die kan ik niet dulden, die...

LODEWIJK.

Ik hoop niet, dat gij gelooft, met mij in dit geval te zijn?

DRAVE.

Hm!

LODEWIJK.

Hoe!

DRAVE.

Overtuig mij, dat het zo niet is, en gij zult mij een' dienst doen.

L.C.

LODEWIJK.

Hoe kan ik; daar ik het ongeluk heb, van door u altoos verdacht te worden?

DRAVE, gevoelig.

Overtuig mij, dat gij het met mij en mijn huis wèl meent!

LODEWIJK.

Bij den Hemel!

DRAVE.

Geene eeden! — overtuiging! — ik zal u thans op scherper proef stellen dan ooit — en 't is mogelijk, dat ik u echter ligter gelooven zal, omdat ik u zo gaarne gelooven wilde.

LODEWIJK.

Mij dunkt, reeds daardoor, dat ik u mijne verlegenheid ontdekte, zou ik u vrij meer dan een algemeen vertrouwen bewijzen.

DRAVE.

Dat 's iets, 't welk ik zou laten gelden, maar...

LODEWIJK, *Drave plotsling in de rede vallende.*

Maar?

DRAVE.

Gij wildet geld van mij hebben; dit werpt alles omver — jongeling! weenen zoude ik over u! zulke aanlagen, en gij misbruikt dezelve!

LODEWIJK.

Veelerlei goed ontwikkelt zig slechts met den tijd, en wordt door de ondervinding gevestigd.

DRAVE.

Dit is nog het eenigste, het welk mij doet hopen: eene *duure* ondervinding zal u welhaast duidelijk doen zien, dat de weg, dien gij bewandelt, de rechte niet is -- maar 't is meer dan tijd! gij hebt die jaaren bereikt, waarin gij op eenen stand in de wereld denken moet.

LODEWIJK.

Daar raakt gij juist het punt waarom ik hier gekomen ben -- meer dan ooit gevoel ik mij gedrongen, dit losse leven vaarwel te zeggen.

DRAVE.

De Hemel zij geloofd!

LODEWIJK.

En naar een amt te staan.

DRAVE.

Eindelijk dan! ik ben deswegen met uwen broeder zo weinig te vreden, als ik het tot op dit oogenblik met u geweest ben -- nu, dat verheugt mij! -- 't kan u niet mislukken -- want waarlijk; het ontbreekt uwe hersfens niet aan dat geen, het welk -- zo -- hier en daar -- uw hart te ontbreken schijnt.

LODEWIJK.

En te meer denk ik zodanig, om dat ik ---,

DRAVE.

Nu?

LODEWIJK.

Sedert een geruimen tijd —

DRAVE.

Wat?

LODEWIJK.

Ik wil mij geheel u toevertrouwen, maar wanneer gij thans hard tegen mij zijn wilt, dringt gij mij tot het uiterste!

DRAVE, *zachtmoedig.*

Nu, spreek slechts eerst!

LODEWIJK, *vleiende.*

Meer dan voogd — gij moet thans *geheel vader* zijn willen, om mij gelukkig te maaken — ik — ik min — en alleen de vereeniging met dat schoone meisje kan mij gelukkig maaken.

DRAVE.

Brook! (*Na een oogenblik hem scherp aangezien te hebben.*) Brook! (*Met aandoening.*) Bemint gij dan het meisje waarlijk?

LODEWIJK, *op een declameerenden toon.*

Zonder sentimenteele drift, maar des te redelijker.

DRAVE, *ernstig.*

Waarachtig!

LODEWIJK.

Waarachtig.

DRAVE.

O ware het zo!

LODEWIJK.

Waarom twijfelt gij er aan?

DRAVE.

Brook! — zelden was ik op eene bruiloft, dat mij de gedachte niet inviel: „Gij helpt eenen dag van ongeluk plechtig vieren!” Brook! Brook! 't is iet schrikkelijks, ongelukkig gehuwd te zijn!

LODEWIJK.

Dit alles heb ik rijpelijk overwogen.

DRAVE.

De hulpmiddelen tegen dit kwaad zijn in hunne gevolgen dikwijls veel verschrikkelijker, dan het kwaad zelf.

LODEWIJK.

Dit is, helaas! te waar: waarom echter stelt gij hem deeze rampen voor, hem wiens keuze goed is?

DRAVE.

Waarom? — o! mogte ik al het rampzalige van mislukte huwelijken; de wanhoop van oude bedrogene ouders; de schandelijke uitspatting van beide zijden; het ongeluk der kinderen, die onder haat en traanen opwasfende, het schandelijk voorbeeld volgen, voor het edelste gevoel het hart gefloten hebben! — o! konde ik dit alles u met de levendigste kleuren afbeelden, u zo voorschetsen, dat uwe geringste twijfeling een onoverwinnelijkste hindernis wierd — eer gij u ongelukkig maakt; en het deerniswaardig fchepfel...

L O.

LODEWIJK.

Gij bekommert u te vergeefs: de liefde — zij, die zo veele groote dingen bewerkte — heeft ook mij gevoelens gegeven, die mij gelukkig maaken moeten.

DRAVE.

Heeft zij? — o zeg mij, heeft het meisje die ommekeer bij u bewerkt?

LODEWIJK.

Volkomen.

DRAVE, *hem omarmende.*

De Hemel zij dank! — zo zijt gij beiden gelukkig!

LODEWIJK.

Daarom ben ik juist hier gekomen, om uwe bewilliging te verzoeken.

DRAVE.

Ja? werkelijk? — maar waarom spraakt gij er mij niet eer van?

LODEWIJK.

In de onzekerheid — om de verwarring mijner omstandigheden....

DRAVE, *op den toon van een zachtmoedig verwijt.*

En hoe kunt gij van de voorspraak des Cancelliers bij mij gebruik willen maaken?

LODEWIJK.

Ik begeerde ze niet, hij drong ze mij bijna op.

DRA-

DRAVE.

Aha! — nu ja — ik begrijp het reeds! maar dit 's nu afgedaan.

LODEWIJK.

Gij geeft mij dan uwe toestemming?

DRAVE, *met eenige blijken van zelfstrijd.*

Ja! — maar met traanen bid ik u — geef geen gehoor aan de ingevingen uwer losheid, maar alleen aan uwe betere overtuiging!

LODEWIJK.

Gewis! gij zult vreugd aan mij beleeven — elke uitspating zal zig in bedaardheid veranderen.

DRAVE.

Heb ik niet altoos gezegd: uwe aanlagen zijn goed, zo maar het tijdstip kwame, dat zij ontwaakten! de Hemel zij geloofd! die tijd is gekomen! ik zwoer uwen vader aan zijn koude verstorvene hand, voor uw geluk te zullen waaken — en nu kan iker zelfs iet aan toebrenge!

LODEWIJK.

Ook baan ik mij door dit huwelijk den zekersten weg tot de aanzienlijkste eereposten.

DRAVE.

Door dit huwelijk wel juist niet, maar...

LODEWIJK.

Gewis door dit huwelijk! kent gij iemand, wiens invloed grooter is dan die des Cancelliers?

DRA-

DRAVE.

Ja — die zal thans wel aan u denken!

LODEWIJK.

Ei — thans meer dan ooit!

DRAVE.

Hoe zo? — thans?

LODEWIJK.

Om dat ik nu zijn dochter trouw.

DRAVE.

Wat zegt gij?

LODEWIJK.

Ik zeg — om dat ik nu zijn dochter trouw.

DRAVE.

Wie trouwt gij?

LODEWIJK.

De dochter van den Cancelier.

DRAVE.

Neen — die trouwt gij niet!

LODEWIJK.

Hoe! waarom niet?

DRAVE.

Neen — waarachtig niet! die trouwt gij niet!

LODEWIJK.

Onbegrijpelijk! — gij gaaft mij zo even uwe
soestemming!

DRAVE.

Ik neem ze te rug.

110 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

LODEWIJK, *koel.*

Allerzonderlingst! waarom gaaft gij ze mij dan?

DRAVE, *zonder zig te bedenken.*

Ik verstond u niet.

LODEWIJK.

Zo? — ei, hoe fijn! — gij maaktet mij derhalven eerst zeker...

DRAVE, *zig bedwingende.*

Wees zo goed van mij alleen te laaten.

LODEWIJK, *dristig.*

Zo recht trouwhartig...

DRAVE.

Laat mij alleen, bid ik u!

LODEWIJK.

Om mij des te beter uittehooren!

DRAVE.

Ga, bid ik u om 's Hemels wil.e!

LODEWIJK.

Een fraaje daad van dien man, die mij altoos zijne openhartigheid voorpredikt!

DRAVE.

Mijnheer ik raad u...

LODEWIJK.

Zijne weldenkendheid tot een voorbeeld bijbrengt, en echter, zijne vroomheid ten spot, dingen doet...

DRA-

DRAVE.

Mensch! mensch!

LODEWIJK.

Dingen, welke geen van ons zondaaren zig behoefde te schaamen! — Hoor, Mijnheer! reeds federt lang vertrouwde ik deeze schijnheiligheid niet meer; reeds lang streeft mij deezen jongensdwang, welke mij sap- en kracht-loos maakte, tegen de borst: nog derdehalf jaar hebben wij met elkander te schaffen — 't staat aan u aanstonds deezen last van uw' hals te schuiven — wilt gij? — goed, zo dank ik u hier mede voor de genomene moeite!

DRAVE.

Ondankbaar, afschuwelijk schepsel! — o mijn kind! — ik rampzalig vader!

LODEWIJK.

Hoe! waar raast gij toch over?

DRAVE.

Over dat gij leeft, adder! — dat het meisje u zag — dat gij voor mij staat! — ga! zeg ik u, ga heen!

LODEWIJK.

Zo? — hadt gij mischien andere oogmerken met mij?

DRAVE.

Duivels! — ja — ik had ze! — mij kind wilde ik aan u opofferen — aan u! zij mint u — ga, pronk daarmee in de stad! schandvlek haaren naam — en den mijnen er bij!

L O

112 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

LODEWIJK.

Het doet mij van harten leed, dat...

DRAVE.

Zeg, dat ik ze u aangeprezen — aangeboden heb! — o, ik kortzichtige dwaas! mijne ongelukkige Auguste! — Weg, uit mijn huis! — voord uit mijn gezicht! — uw vervloekte minnehandel kan u duur te staan komen!

LODEWIJK, *schielijk*.

Voor het overige verzeker ik u, dat ik met de grootste achting aan Mejuffrouw Auguste denk, maar dat zij...

DRAVE, *met vervoering*.

Het meisje is deugdzaam, en behoeft de getuigenis eens... uw getuigenis niet.

LODEWIJK.

Ik verzeker u...

DRAVE, *hem schielijk invallende*.

Ik vorder geene verzekering — maar vorder, dat gij in 't geheel van haar niet zult spreken — in 't geheel niet, zelfs niets goeds — hoort gij 't? beloof mij dit plechtig — heilig!

LODEWIJK.

Ik...

DRAVE.

Stil! 't is evenveel — zo gij den naam mijner dochter te na komt — een hair breed te na komt! ik ken u — maar zo gij dat doet — een kogel door

door den kop. (*Een oogenblik zwijgens, daarna veegt hij zijn voorhoofd af, en gaat vervolgenas eene trede te rug.*)
De zaak is afgedaan — den Hemel bevolen,
Heer Brook.

LODEWIJK, koel.

Wat derhalven mijn huwelijk betreft....

DRAVE.

Na den middag zal ik u deswegen laten roepen.

LODEWIJK.

Waar toe dat? gij gaaf mij immers uwe toestemming?

DRAVE.

Na den middag zal ik u deswegen laten roepen.

LODEWIJK.

Zeer wel.

ELFDE TOONEEL.

DRAVE.

Zo! — nu kan ik gemaklijk mijne elende overzien. (*Hij valt op een' stoel neder.*) Hoe! — is dat mijn hoop? — Hoe zal ik in staat zijn haar te redden!

TWAALFDE TOONEEL.

ROZE, DRAVE.

ROZE.

Vergeef mij, lieve Drave!.....

DRAVE.

Beste vriend! — ik ben verzekerd, dat het u een hartzeer zijn zou, wanneer gij dwang bij mij bemerktet — daarom, ronduit — thans komt gij mij niet gelegen.

ROZE.

Helaas! — ik kom u niet gelegen — en gaf er alles om, zo ik maar niet komen moest — hoor mij!

DRAVE.

Ik kan niet — mijn hart is verscheurd — ik kan niet.

ROZE, *met groote aandoening.*

Vriend in nood! — hoor mij ongelukkigen!

DRAVE.

Zo uw ongeluk grooter dan het mijne is — ja, dan zal ik u hooren.

ROZE.

Gij kent mij als een gegoed rijk man?

DRAVE.

Ja.

ROZE.

Ik ben 't niet meer.

DRAVE.

Wat zegt gij?

ROZE.

Ik ben arm.

DRAVE.

Onmogelijk!

ROZE.

Door een Amsteldamsch bankroet — dood arm.

DRAVE.

Kan ik het verhinderen? — u helpen? — u herstellen, lieffte Roze? — gij zijt meester van het weinige dat ik heb.

ROZE, *dristig*.

Ach Hemel! — gij vergeet....

DRAVE.

Wat?

ROZE.

Het groote capitaal uwer pupillen is onder mij.

DRAVE.

Hemel! Hemel!

ROZE.

Gij, ongelukkige! zijt borg voor mij gebleven!

DRAVE.

Mijne familie! — mijn kind!

ROZE.

Ik heb hen te gronde gebragt.

H 2

DRA-

116 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

DRAVE, *wanhoopend.*

Veracht en tot den bedelzak!

ROZE.

Ik heb u gezocht en niet gevonden — ik heb Brook gezocht en insgelijks niet gevonden — thans is alles reeds bij mij mij verzegeld. (*Luidruchtig weenende.*) Ik heb u ongelukkig gemaakt!

DRAVE, *bij zig zelve.*

Hemel! gij vernedert mij diep.

ROZE.

Dat houde ik niet uit. (*Zijn aangezicht bedekkende, gaat hij ter zijde.*)

DRAVE.

Als een gegoed man stond ik op — als bedelaar leg ik mij neder. (*Roze weent snikkende; en Drave vervolgt met grootmaedigheid.*)

Zo als de Hemel wil,

ROZE, *schielijk naar hem toekomende.*

Uw lot is hard, en echter, de Hemel weet het — het mijne is harder — wat ik heb? — zo als ik hier voor u sta — dit is mijn alles.

DRAVE, *zachtzinnig.*

Ook mij zal niet meer overig blijven.

ROZE.

Mijne nog onöppevoede kinderen zijn zonder brood.

DRAVE.

Mijne dochter insgelijks.

ROZE.

In zo verre zijn wij gelijk — maar gij hebt echter geen huisgezin, dat in elende gedompeld is — gij zijt een ongelukkige — ik heet een bedrieger — die gedachte kan, kan ik niet verdraagen — Hoor — groote nood — en de redding eens eerlijken mans ontschuldigt alles — Brook is rijk — dat hij ééne helft verlieze — en betaal dan in 's Hemels naam de andere — wij zullen de borgtogt lochenen.

DRAVE.

Neen.

ROZE.

Ik voor mij wil niets — een' stok in de hand — en de wijde wereld is mijn huis — dat uwe elenden alleen, mij slechts bij elken waterdrank niet vervolgen! — o doe dat toch!

DRAVE.

Nimmer.

ROZE.

Om 's Hemels wil! doe het! de Cancelier haat u — anders ware bij mij alles zo haastig niet verzegeld — ik weet het van goeder hand — haast u!

DRAVE.

Ik wil niet — ook kan ik immers niet? — ik ben strafbaar, dat ik het geld mijner pupillen

118 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

zonder voorkennis der oppervoogdijschap uitgezet heb.

ROZE.

Maar, lieve Hemel! mijn comptoir scheen zo zeker als de landskas! neen, onmogelijk, men kan u niet veroordeelen.

DRAVE.

Men kan mij alles ontnemen; en ik ben verzekerd, dat men zulks ook niet zal nalaten — zo nog maar alles toereikend is.

ROZE.

Uwe verwenschingen moeten gewis mijn deel zijn!

DRAVE.

Zijt mijnehalve gerust — ik kan werken — en kan ik niet meer — de Hemel beveel ik vrouw en kind — mijn laatste huis moet mij tog geworden.

ROZE.

Gij zult mij vervloeken — en mijn smart verzachten — ach! ik kan mij van u niet verwijderen — bij u bevinde ik mij nog het best — ik heb hulp gezocht bij mijne vrienden — doch geen troost gevonden — en mijn dochter — ach! mijn dochter...

DRAVE.

Ga bij haar — eindig uwe dagen bij uw kind!

ROZE.

Neen! neen!

DRA-

DRAVE.

Waarom niet?

ROZE.

Ik ging bij haar — mijne Charlotte was altijd mijn geliefdste kind — ik gaf haar een vorstlijk uitzet — ach! gij weet het — een vriendelijke blik van haar kan mij het leven geeven — Ik kwam van den Cancelier — ik had wat veel gesproken — de schrik — de angst — ik was verhet en had dorst — ik wierp mij in haare armen — ach! Lotje! zeide ik — Lotje een drank! — geef mij een' drank! — ik zocht troost in haare armen — en zij verweet mij mijne verkwistende huishouding.

DRAVE.

Schrikkelijk! — schrikkelijk...!

ROZE, *hem schielijk in de reden vallende.*

Zij ging — mijne kleinkinderen hengelden om mijne zakken heen, vraagden geschenken, als eertijds — ik kon hun niets geeven — een knecht bragt mij een' drank — en nam de kinderen van mij weg.

DRAVE.

Kom in mijne armen! — rampzalig man! — mijne Auguste versmaadt u niet — o, ik ben niet arm — ik ben rijk — ik ben een nog een kind der weelde tegen u — mijne Auguste zal u verzorgen — wat over ons beschoren is, zullen wij gemeenschaplijk draagen, en onze smarten deelen — onzen troost en de laatste beete broods.

H 4

RO-

ROZE.

Alles heeft mij verlaaten — en gij redt mij,
gij dien ik te gronde hielp — gij bewaart mij
voor zelfmoord.

DRAVE.

Hoe?

ROZE.

Ja, voor zelfmoord. — mijn ontmenscht kind
zou het hebben moeten verantwoorden. (*Hij wil
de hand van Drave kuschen.*)

DRAVE.

Mijn vader!

ROZE.

Man! wanneer eens uwe oogen breeken, zo
sterke u deeze daad — gij hebt veele kranken
verkwikt — veele traanen gedroogd — op
den grooten dag der vergelding heeft u ook dee-
ze daad een kroon bereid.

(*Hij vertrekt.*)

DRAVE.

Vallen moet ik — dat is zeker — alleenlijk
wil ik alle voorzichtigheid gebruiken die ik kan
— en mijne ongelukkige familie tot alles
voorbereiden.

DER-

D E R T I E N D E T O O N E E L.

D R A V E , F R E D R I K .

F R E D E R I K .

Een gerichtsdienaar bragt dit zo even.

D R A V E .

Ik zal er zo straks op antwoorden.

(*Fredrik vertrekt.*)

Hm! voordvaarende rechtspleeging! dit is waar
 — (Hij roept Fredrik, die daarop weder binnen
 komt, en Drave vervolgt tegen hem:)

Roep mijn vrouw!

(*Fredrik vertrekt weder.*)

Ik heb van daag zeer veel verloren — veel-
 ligt alles — ik ben diep gevallen — maar mijn
 moed is echter nog niet geheel gezonken —
 of mij het hardste treffen zal — moet ik
 nog afwachten. Zo ik mij bedrogen hadde! —
 (*Op zijn hart wijzende.*) Zo gij gewond wierd! —
 zo ik vrouw en kind niet vonde, gelijk ik moest
 — Hemel! maak dan een einde aan mijn leven!

VEERTIENDE TOONEEL.

AGATHA, DRAVE.

AGATHA.

Gij hebt mij laten roepen?

DRAVE.

Ja — en Auguste? waar blijft Auguste?

AGATHA.

Zij zal denken dat ik bij haar kom — ik was ook beneden — Fredrik roept haar — de oude Roze is van daag reeds verscheidemaal hier geweest — hebt gij hem gesproken?

DRAVE.

Ja — 'T is goed dat gij daar van spreekt — hoor — ik heb iet voorgenomen — iet gewigtigs — mijn vermogen is naauwlijks toereikend — zal het gelukken, zo moet ik ontzachtelijke uitgaaven doen: mijn handel is niet in staat, mij zulk eenen voorraad van penningen te bezorgen — ik moet mij derhalven door groote bezuinigingen van een aanzienlijk capitaal verzekeren....

AGATHA.

Van harte gaarne.

DRAVE.

Ja? — ik heb er reeds mijn woord toe gegeven — van u en Auguste hangt het af, of ik mij mogelijk verrekend heb.

AGA-

AGATHA.

Wat ons betreft, kunt gij gerust op alles rekenen:
bepaal zelf wat u best dunkt!

DRAVE.

Gij zult zeer veel moeten misfen.

AGATHA.

Zo 't u noodzaakelijk schijnt, en genoeg en baart
— alles.

DRAVE.

Beloof niet te veel!

V I J F T I E N D E T O O N E E L.

De voorigen. AUGUSTE, op LIZETTE leunende.

— LIZETTE.

Een' stoel, Mevrouw!

DRAVE.

Hemel! (*Te gelijk zegt,*)

AGATHA.

Wat is dat?

(*Zij zetten Auguste op een' stoel.*)

— LIZETTE.

De Juffrouw kwam uit haare kamer, en weende — zij
ging de trappen op — tot op de helft gekomen zijnde,
wilde zij mij roepen, en viel schier in onmagt neder.

Δ U.

124 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

AUGUSTE, *die meer door haare driftige be-
weeging, dan door zwakheid verhinderd
wordt te spreken.*

Is 't waar, mijn Vader? — zeg — is 't waar?

DRAVE.

Wat mijn kind?

AUGUSTE.

O gij weet het, lieve moeder! zeg gij het mij!

AGATHA.

Wat deert u toch?

AUGUSTE.

Trouwloos! — bespot! — en ik minde hem
zo hartlijk!

DRAVE, *tegen Lizette.*

Is zij uit geweest?

— LIZETTE.

Neen.

AUGUSTE.

O, 't is waar!

AGATHA.

Wat toch?

DRAVE, *driftig tegen Lizette.*

Was er niemand bij haar?

— LIZETTE.

De Hofraad.

pag. 175
AUGUSTE.

Hij huwt, lieve moeder!

DRA.

DRAVE.

Zijt gij van uw ongeluk reeds bewust?

AUGUSTE.

En ook van mijn einde — van mijn dood.

DRAVE.

Weet gij 't? — ja, 't is waar — Brook huwt de dochter van den Cancelier — het burgermeisjen word uitgelagchen — Weet nu ook het mijne — de eerlijke Roze is gefailleerd — ik was zijn borg — ik ben derhalven bedorven.

AGATHA.

Goede Hemel!

AUGUSTE.

Ach! — en zij mint hem niet! — zij mint hem niet, gelijk ik.....

DRAVE.

Betaalen moet ik, en alles wat ik heb, is nauwlijks toereikende.

AUGUSTE.

Waarom leerde hij mij gevoelens kennen, die mij vreemd waren? waarom bezwoer hij mij met de dierbaarste eeden eene liefde, die hij niet gevoelde?

DRAVE.

Heeft hij u liefde gezworen?

AUGUSTE.

Ach! — ontelbaare keeren.

DRAVE.

Zo zal ik den meined straffen, of...

126 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

AUGUSTE.

Wat wilt gij doen? (*Te gelijk zegt,*)

AGATHA.

Gij zult immers niet...?

DRAVE.

Ik zal, Vrouwen! — ik zal!

AUGUSTE.

O mijn vader! laat alle elende op mij nederstorten — laat mij door smart omkomen — wreek u aan mij — slechts niet aan hem! — neen niet aan hem!

DRAVE.

Hoe?

AUGUSTE.

Ach! — is hij niet ongelukkig genoeg? — laat hem met vreden!

DRAVE.

Goed, hij leve! worde op roozen gedragen! — spotte met uwe onnoozelheid — lagche met uwe burgerlijke liefde! — de stad noeme u eene verleide — ga in haaren dienst — reik haar de borden aan — wees getuige haarer liefkoozingen — de vader — de vernederde — de rampzalige — ik! zal mij in jammer krommen, en voor haar deur aelmoesen bedelen — genoeg, uw tederminnend hart is bevredigd — uwe romanique gevoelens zijn voldaan.

AGATHA.

Houd op! verschoon haar' toestand!

DRA.

DRAVE.

Wie verschoont den mijnen? wie troost mij?

AUGUSTE.

Kan ik ongelukkige...?

DRAVE.

De steun uwer ouderen zijn? — dit 's eene verheven gedachte! — der welberaden liefde steeds verzellend en heilig — vergeet gij voor eenen booswicht uwen oudsten vriend — stelt gij u meer in de bres voor een' schurk, dan gij uwen vader mint — zo ga! — weeklaag in de maanschijn — mijmer in uwe zoete romanwereld — terwijl uw vader troostloos bedelt.

Einde van het derde bedrijf.

V I E R.

VIERDE BEDRIJF.

Het tooneel verbeeldt huishoudkamer in het huis van Drave.

EERSTE TOONEEL.

AGATHA, AUGUSTE, FREDRIK.

(Auguste is bezig met het inpakken van een klein koffertjen : Fredrik brengt eenige vrouwekleederen, van weinig waarde, aan : Agatha helpt Auguste : op een tafeltjen voor in den hoek des tooneels staat een ledige en een halfledige wijnsfesch, met een glas.)

FREDRIK.

Hier, Mejnuffrouw.

AUGUSTE.

Goed.

(Fredrik vertrekt.)

AGATHA.

Hier is ook nog linnen.

AUGUSTE.

Geef hier!

AGATHA.

Ik weet niet, wat ik doen zal — Nu besluit ik

ik den Vorst onze elenden te klaagen — dan berouwt het mij — in het ééne oogenblik hoop ik — in 't andere wanhoop ik aan alles — intusfchen gaat mijn arme man ten gronde, en ik doe niets — weet hem zelfs niet eens te troosten, daarover dat Brook zo laag zijn kon!

AUGUSTE, *haar gezicht verbergende.*

Zwijg daarvan, liefste Moeder!

AGATHA.

Uw' vader van het maaken eens valschen inventaris te verklaagen! — dit's een nooit gehoord gruwelstuk!

AUGUSTE.

Ook buiten dit waren wij arm — men wil ons verdelgen — wij moeten ongelukkig zijn — waartoe ware het anders noodig zig zo te spoeden? — ik houde het niet uit — de lieden, die voorbij gingen en het gerecht zagen komen — zagen verzegelen — vergaderden zig bij hoopen; eenigen beklaagden ons — „Wie weer”, zeiden anderen, en haalden de schouders op — „of zij „haar' vader door haar opschik niet ten gronde ge- „holpen heeft” — zo spraken de meesten.

AGATHA.

Hemel! en uw vader is zo bedaard! — lijdt met eene voorbeeldige gerustheid van geest, geeft alles over — en men behandelt hem zo hard — zo nijdig — met zulk een vernederend misstrouwen! —

zo maar de booswicht niet hier komt — ik sta voor niets in — ik heb om zijn' broeder gezonden — Stil! — mij dacht ik hoorde iet — zij zullen haast gedaan hebben — dan komen zij ook hier — zij zijn 't!

T W E E D E T O O N E E L.

De vorigen. DRAVE. Een Commisfaris. Twee Gerechtsdienaars.

(*Agatha en Auguste gaan eenige treden achterwaards.*)

COMMISSARIS, langzaam, maar met een sterke stem.

Wat is dit voor een kamer?

DRAVE.

Mijn huishoudvertrek!

COMMISSARIS.

Hoe?

DRAVE.

Mijn huishoudvertrek.

COMMISSARIS.

Zo? — No. 14. (*Na hij iet op een lijst aangerkend heeft, zegt hij tegen de Gerechtsdienaars:*)

No. 14. Allons! aantekenen.

(*De Gerechtsdienaars zetten een merk met krijt op de deur.*)

COMMISSARIS.

Geen verborgen deur?

DRA-

DRAVE.

Neen.

COMMISSARIS.

Geen behangfeldeur? — of andere

DRAVE.

Neen.

COMMISSARIS.

Geene effecten hier?

DRAVE.

Gelijk gij ziet.

COMMISSARIS.

Noch briefwisselingen?

DRAVE.

Neen.

COMMISSARIS.

Opengedaan!

DRAVE, *opent een Kas.*

Hier.

(De Commissaris drinkt, en doorsnuffelt alles.)

Zacht Mijnheer! 't zijn quitantiën, naar de jaaren gerangschikt.

COMMISSARIS.

Gij kunt ze immers weder zamenzoeken! — hè? wat is dat? — *(Met drift)* Rekeningboeken? hoe!

AGATHA.

Slechts van mijne huislijke uitgaaven.

COMMISSARIS, *dreigende.*

Waarheid?

DRAVE.

Gij hebt ze immers in handen.

COMMISSARIS, *tegen de Gerechtsdienaars.*

Legt ze bij de overigen, en komt terug! (*Hij drinkt nogmaals: intusfchen vertrekken de Gerechtsdienaars, doch komen kort daarop weder.*)

DRAVE.

Is hier nog iet anders?

COMMISSARIS.

Geduld! (*Hij zet zig neder, waait zig met papieren, en droogt zijn voorhoofd af.*) 'T zal van daag recht heet zijn — geweldig warm! — Wat is dat daar ginds in dat koffertjen.

AUGUSTE.

Nietsbeduidende kleinigheden, Mijnheer!

COMMISSARIS.

Opendoen!

AGATHA.

Slechts vrouwenklederen, en het noodige linnen.

COMMISSARIS.

'T onderst boven keeren, op dat men zien kan, wat er onder is.

DRAVE, *het slot openbreekende.*

Mijnheer...

(*Auguste wenkt hem te zwijgen; terwijl Agatha tusfchen beiden gaat ftaan.*)

COMMISSARIS, *opftaande.*

Wat is 't?

DRA-

DRAVE, *bedoord.*

Moet dat zijn?

COMMISSARIS, *zonder Drave aantezien, smijt hij het koffertjen omver.*

Wat zullen die vodden? — hemden? — nu — maar van het overige kan nog wat voor 't geheel afgenomen worden: (*hij geeft het een en ander aan de Gerechtsdienaars.*) De bureau weg! op de zaal bij het overige — *Allons!*

DRAVE.

Eén oogenblik! — vergun mij deeze te mogen houden voor mijn schrijfgereedschap, en om eenige dingen te kunnen wegsluiten!

COMMISSARIS.

Wat wegsluiten? — het wegsluiten zult gij denkelijk in het vervolg niet veel meer noodig hebben — daar staat een dennenhouten *servante* boven, brengt die naar beneden. (*De Gerechtsdienaars draagen de bureau weg.*) Zo! (*Hij drinkt weder.*) Op uw gewisfe! — is hier anders niets verborgen of verftoken?

DRAVE, *zig met moeite bedwingende.*

Neen.

COMMISSARIS.

Bij lijf en leven, dat ik niets verborgen vinde! — niets achterhouden! — gij zoudt u zelven een deerlijk ongeluk op den hals haalen.

(*Drave gaat heen en weêr; terwijl vervolgt de Commissaris.*)

Nu aan de goederen van uwe pupillen, waar zijn de papieren der voogdijschap?

DRAVE.

Beneden, in het cabinet, in de roode kamer.

COMMISSARIS.

Opengemaakt! — ik zal ze van u overneemen — dat alles maar recht toega — zo in troebel water gevischt is, (*vertrekkende,*) zal u de donder....

(*Drave volgt hem.*)

DERDE TOONEEL.

AGATHA, AUGUSTE; *na eenige oogenblikken,*

FREDRIK.

AGATHA, *hen mede volgende, roept.*

Fredrik!

FREDRIK.

Mevrouw!

AGATHA.

Breng hem zija' wijn na; misfchien is hij dan wat handelbaarder.

FREDRIK, *tegen Auguste.*

Ik heb alles gedaan zo als gij mij bevolen hebt — hij z'el komen.

AUGUSTE.

Zal hij?

AGATHA.

Wie?

FREDRIK.

Hij zal welhaast hier zijn, want hij zocht aanstonds degen en hoed op. (*Hij vertrekt met den wijn.*)

AUGUSTE.

Ik heb den Hofraad laten verzoeken bij mij te komen.

AGATHA.

Hoe?

AUGUSTE.

Dat zulks u niet verwondere! ik wil alles doen om mijn' vader te redden: ga gij heen! wees geen ooggetuige van deeze vernedering!

AGATHA.

Maar zulks zal uw' vader...

AUGUSTE.

Ach, dat het maar geluktel — Ik hoor iemand komen — Vertrek moeder!

AGATHA.

Dat het ongeluk uwe redenen kracht bijzette.

VIERDE TOONEEL.

AUGUSTE: *na eenige oogenblikken toevens*, SAMUEL.

SAMUEL.

Gij hebt bevolen...

AUGUSTE, *tederhartig, echter niet weemoedig.*
Gebeden — gebeden heeft u een ongelukkige.

SAMUEL.

Offchoon Mijnheer uw vader mij van daag op de onwellevendste wijs behandeld hebbe — vergeet ik echter alles — om dat gij mijn wederkomst begeert — nu, wat is er van uw' dienst, schoone ongelukkige?

AUGUSTE.

Gij hebt mij dikwijls gezegd, dat gij mij bemint — gij neemt derhalven deel in mijn lot — 't is eene der ongelukkigsten! — handel, als een man van eer! — help ons.

SAMUEL.

Zo het van mij afhangt — zult gij geholpen worden.

AUGUSTE.

De val van het Rozenfche huis sleept mijn' vader mede — hij is een eerlijk man! — billijkheid — zachtmoedigheid, (*vleienas*,) verschooning!

SAMUEL.

Ja, -lieve Hemel!

AUGUSTE.

Hij wil betaalen — hij kan betaalen! — slechts niet op éénmaal — slechts niet op heden! slechts van tijd tot tijd.

SAMUEL.

Lief kind! dit zijn dingen waaraan ik in 't geheel niets doen kan.

AUGUSTE.

Ontferm u! ontferm u! mijn vader is een eerlijk man.

SAMUEL, *peinzende.*

Laat zien! — (*Ernstig.*) Maar ik heb geen stem of zitting in de weeskamer.

AUGUSTE.

Echter vermogen, om het hart uws vaders voor ons te beweegen.

SAMUEL.

Ik ben er waarlijk zeer verlegen mede — ik wilde u niet gaarne iet afflaan — ik wilde gaarne uit achtung voor u...

AUGUSTE.

Uit medelijden! — uit barmhartigheid! — zijt grootmoedig!

SAMUEL.

En daar bij zijt gij zulke eene schoone smeekster — zo schoon — dat men — waarlijk het ongeluk

138 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

roemen moet, 't welk uw gelaat nog meer bekoorlijkheids bijzet — maar met dit alles — uw vader heeft zig te veel vijanden berokkend — al te veel! — daar zal niets aan te doen zijn.

AUGUSTE.

In naam der menschlijkheid, zijt grootmoedig!

SAMUEL.

Lief, schoon kind! thans moet men het laten gaan zo als 't wil.

AUGUSTE, *wanhoopend.*

Hemel! Hemel!

SAMUEL.

Mischien zal er zig, na verloop van eenigen tijd, nog wel iet goeds opdoen. (*Hij wil vertrekken.*)

AUGUSTE.

Blijf! blijf! — ik moet u nog wat zeggen. (*Zij weent.*)

SAMUEL.

Nu, wat dan?

AUGUSTE, *weemoedig.*

'K weet het niet — ik kan u niets zeggen, dan dat wij ongelukkig zijn — volstrekt ongelukkig — ik omarm uwe knieën — itmers is uw hart niet gevoelloos? — Barmhartigheid!

SAMUEL.

Lief kind! wij staan allen in de hand des Hemels — grijp moed — ween zo niet — sta op — ik ben waarlijk verlegen door u in deeze houding
voor

voor mij te zien. (*Hij heft haar op.*) Alles kan vrij beter uitvallen dan gij denkt; mijn hart is van medelijden doordrongen! konde ik u redden! — dan waart gij gewis zo ongelukkig niet — vaarwel! (*Met eene trotsche vriendelijkheid.*) Ik zal voor u zorgen — voor uwe aandacht omtrent mij, ben ik u zeer verpligt.

AUGUSTE.

Zo mislukt mij dan ook dit!

V I J F D E T O O N E E L.

AUGUSTE, AGATHA, DRAVE, PHILIP BROOK.

AGATHA, *zij komt schielijk binnen loopen.*

Nu is 't gedaan! — wij zijn verloren.

AUGUSTE.

Wat is het dan?

DRAVE, *treedt binnen: Philip Brook volgt hem.*

Neen, al had het mij op de plaats zelve het leven gekost.

AUGUSTE.

Spreek toch! wat is er?

AGATHA.

Ach Hemel!

PHILIP.

Wees slechts bedaard, Mevrouw! slechts bedaard: het doet u waarlijk zo veel kwaad niet.

DRA-

DRAVE.

Elendig, ondeugend kaerel! die niet waard' is dat een eerlijk man zig aan hem stoore.

AGATHA.

Zig aan de Overheid te vergrijpen, dat moet een schrikkelijk einde neemen.

PHILIP.

Wees bedaard! ik was getuige dat hij uw' man kwalijk bejegende.

DRAVE.

Reeds de laatste maal, toen hij hier was, kon ik mij naauwlijks bedwingen; maar, toen hij van het rerughouden van weezengeld sprak — van tuchthuizen voor voogden, die hunnen pligt vergeten hebben — ja toen!..... (*Tegen Philip*) waarom houdt gij mij te rug?

PHILIP.

Wij moeten thans geen tijd verliezen — derhalven — vooral om het voornaamste uit den weg te ruimen, gebruik mijn vermogen, als het uwe.

AUGUSTE.

Grootmoedig man!

DRAVE.

Neen.

PHILIP.

Ik kan daarbij immers niet verliezen?

DRAVE.

Dat kan men niet weeten?

PHI.

PHILIP.

Gij zijt een weldenkend man.

DRAVE.

Een koopman — en des het noodlot, van anderen onderworpen.

PHILIP.

Maar, mijn Hemel! . . .

DRAVE.

Het noodlot, dat mij ook thans tot een' bedelaar maakt.

PHILIP, *terwijl hem een traan ontrolt.*

Is dit het loon uwer vadertrouwe voor ons?

DRAVE.

Mijn loon — waarlijk! — dat ontnemt mij niemand.

PHILIP.

Of gelooft gij, dat ik mijne aanbieding niet van gantscher harte doen?

DRAVE, *met nadruk.*

Ik ben van u verzekerd — gelijk bij mij het gevoel van de pligten eens weldenkenden voogds geene huichelarij — mijne tegenswoordige weigering geen hoogmoed is — het zelfgevoel alleen verheft iemand boven het ongeluk.

AGATHA.

O best mensch!

AUGUSTE.

Maar vader, gij bedenkt niet dat uwe naderende grijsheid. . . .

DRAVE

DRAVE.

Armoede kan lijden, maar geene onredelijkheid — de tijd vergaat — Brook! help mij mijne papieren in orde schikken — Agatha! — lieve vrouw! — wilt gij iet voor mij doen, zo overleg, hoe wij in wederzijdschen arbeid het leven zullen doorbrengen — grijp moed! — hier op steunt al mijn troost — zeg, Brook! — maakt het ongeluk mij ongevoelig, of ondersteunt een hoogere hand mij? — 'k weet het niet — maar deeze verandering treft mij niet veel — kom! — waarom zo verdrietig? zo in gedachte?

PHILIP, *ernstig.*

Gij begeert mijne hulp niet?

DRAVE.

Ik durf ze niet begeeren!

PHILIP.

Volstrekt niet?

DRAVE, *hem zacht de hand drukkende.*

Neen.

PHILIP.

Gij zijt man en vader.

DRAVE.

Zo mijne vrouw en dochter niet gevoelden wat ik thans gevoel — waren zij arm — ook als ik haar alles naliet, wat ik thans verlies.

Z E S D E T O O N E E L.

De voorigen. FREDRIK.

FREDRIK.

Om 's Hemels will', Mijnheer! buiten staat een
wacht om u in verzekering te brengen.

DRAVE.

Wie?

FREDRIK.

U, Mijnheer.

DRAVE.

Op wiens bevel?

FREDRIK.

Op bevel van den Cancelier. (*Hij vertrekt.*)

DRAVE.

Dat 's te veel. (*Te gelijk zegt,*)

PHILIP.

Van den Cancelier!

DRAVE.

Dat's te veel.

PHILIP.

Te veel? te veel? — genoeg! juist genoeg! —
o! den Hemel zij dank! (*Koel.*) Ga in vrede.

DRAVE.

Zo openlijk? — dat 's te veel — vermogen —
eer —

144 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

eer — leven — alles op éénen dag! — nu, zo neem het, en de Hemel vergeeve u! — Brook! blijf bij mijn vrouw en dochter.

AUGUSTE..

O mijn vader!

AGATHA.

Arm! ongelukkig man!

DRAVE: *hij omarmt Agatha en Auguste, terwijl hij ze beiden sterk tegen zijn borst drukt, zijn oog ten Hemel slaande.*

Gij kent mijn hart! — gij ziet deeze traanen — gij ziet dat de menschen onzen val bedoelen — wanhoopend heffen wij de handen naar u op — gij zijt rechtvaardig! (*Tegen Agatha en Auguste*) Wij zien elkander spoedig weder — (*Hij rukt zig los en vertrekt.*) Brook! zorg voor deeze ongelukkigen!

ZEVENDE TOONEEL.

AGATHA, AUGUSTE, PHILIP BROOK.

AUGUSTE.

O, mijn vader! (*Te gelijk zegt*)

AGATHA.

O, mijn man! (*Zij wil hem volgen.*)

PHILIP, *haar wederhoudende.*

Gij moet uwe wanhoop, uwe traanen maatigen.

AGA-

AGATHA.

Kan ik?

PHILIP.

Gij moet! — ga naar uw kamer! — beloof mij, volftrekt er niet af te zullen komen!

AGATHA.

Wat vordert gij?

PHILIP.

Ik moet voord. Doe, zo als ik gezegd heb. Vaarwel! — ik kom rasch weder.

AGATHA.

Waar wilt gij heen?

AUGUSTE.

Om 's Hemels wil, waar wilt gij heen?

PHILIP: *koel, terwijl hij op zijn horologie ziet.*

Binnen drie quartier uurs ben ik weder hier — denk ik — en ben ik er niet... maar ik ben er zeker.

AGATHA.

Hemel! verlaat gij ons toch niet!

PHILIP.

Ik kom weder. (*Hij neemt beiden bij de hand, en vertrekt met haar.*) Ik kom vast weder.

A G T S T E T O O N E E L.

Het tooneel verbeeldt een kamer in het huis van Flesfel.

SAMUEL, een weinig daarna JACOB.

SAMUEL: *hij komt uit een cabinet, en roept.*

Jacob!

JACOB.

Mijnheer!

SAMUEL.

Er moet een Cancelarij-bode hier komen.

(Jacob vertrekt — Samuel ziet eenige papieren na; en vervolgt:)

Zo! — daar tegen kan hij niets inbrengen — en dat Brook de aanklaager zijn moet, beneemt alle verdenking — wij laten den klaager slechts recht wedervaaren.

(Een Cancelarij-bode komt in, tegen wien hij vervolgt.)

Ach, mijn goede vriend! breng dit toch aanstonds naar het gerecht! — ik zal nog vóór den avond de eer hebben in persoon aldaar te verschijnen.

(De bode wil vertrekken.)

Gij moet vooral niet vergeten — dat er groote haast bij is.

(De

(De bode wil weder vertrekken.)

Hoort gij? — de grootste haast.

(De bode vertrekt.)

Mijn goede Heer Drave! zo te vergeefs en om niet ontzegt men geen mensch zijn huis — zijt gij dit gewaar geworden?

NEG ENDE TOONEEL.

SAMUEL, LODEWIJK BROOK.

SAMUEL.

Waar drommel steekt gij dan? de zaak tegen Drave is reeds in vollen gang.

LODEWIJK.

Zo? — nu al?

SAMUEL.

Wel zeker! — maar ik vind het fraai! gij woont er in huis, en weet het niet!

LODEWIJK.

Ja, ik woon er in huis; maar hoe? zo, dat ik zeer dikwijls in drie dagen naauwlijks t'huis slaap — ik was bij Paulino, in goed gezelschap — hij heeft overheerlijken Cipri-wijn gekregen.

SAMUEL.

Hoor beste! ik wilde dat gij uw goed gezelschap en Cipri-wijn voor eenigen tijd liet vaaren —

gij moet u tegenwoordig niet veel openlijk laten zien; ten einde men u niet uitvraage, tot schikkingen zoeke overtehaalen, en zo voords.... hoor dan!

LODEWIJK.

Moet ik dan hooren?

SAMUEL.

Zeker! zeker!

LODEWIJK.

Maar denk, om 's Hemels wil eens: uit zulk een gezelschap tot uwe verveelende gesprekken! — van Cipri-wijn tot uwe rechtszaaken!

SAMUEL.

Drave heeft zijne verklaring aanstonds ingegeven.

LODEWIJK, *zig op zijn' stoel telkens keerende, en geeuwende.*

Nu! en die behelsde?

SAMUEL.

Dat hem de betaaling onmogelijk was — dat hij een eerlijk man was — dat hij hoopte, men zoude zulks niet uit het oog verliezen — men zoude hem tijd gunnen.

LODEWIJK, *als vooren.*

Nu! en?

SAMUEL.

Het spreekt van zelf, dat uwe vordering aanstonds moest verzekerd worden! — men heeft derhalven nog heden tot de verzegeling moeten overgaan.

LODEWIJK, *verschrikt*.

Zo? (*ernstig*;) dat 's mij niet lief.

SAMUEL.

Volstrekt noodzaakelijk! — volstrekt!

LODEWIJK, *dristig*.

Maar hij wordt daar door geheel geruïneerd.

SAMUEL.

De Hemel bewaare hem! (*In vertrouwen*.) Zijt verzekerd, dat er met uw geld bij Roze genoeg gewoekerd, genoeg achterom gehaald is: de geheele wereld weet het — en wij weeten 't zeker.

LODEWIJK, *weder vrolijk*.

Hm! — als dat zo is! — tuchtiging kan den zedenleerenden dweeper niet schaaden.

SAMUEL.

Weet gij dan ook, dat ik langs deezen weg het oogmerk mijner liefde beter bereik?

LODEWIJK.

Hoe zo?

SAMUEL.

Ei! wat zal Juffrouw Auguste beginnen? — als zij recht ongelukkig is, moet zij 't verwerven van mijne gunst nog voor een geluk achten: ik zal haar bij mijne nicht te Ehrenburg, als huishoudster zien te plaatsen.

LODEWIJK.

Foei! schaam u!

SAMUEL.

Waarom? — zij kan allerhande vrouwlijk handwerk — ook muziek! fransch! — 't is een heerlijke gelegenheid voor haar! — 'smiddags eet zij met haar Heer en Mevrouw aan tafel — als er geen vreemden zijn, dat verstaat zig.

LODEWIJK.

Een meisjen als Auguste, huishoudster! — schaam u!

SAMUEL.

Echter beter dan door elende tot eene ongebondene slechte levenswijs te vervallen.

LODEWIJK.

Wat? daar zou zij toe kunnen komen? — door mijn toedoen? — daartoe?

SAMUEL.

'T gaat u als het de kinderen gaat; men moet hun speeltuig in de handen stoppen, opdat zij niet schreenwen.

LODEWIJK.

Haal mij de duivel! dat is echter rechtstreeks oneerlijk.

SAMUEL, *hij lacht.*

De eer eens mans van aanzien is zeer onderscheiden van die eer, welke men anders zo noemt; en 't geen in de burgerlijke zamenleving met den naam van redelijkheid bestempeld wordt: daarmede zou men 't in het cabinet, waarachtig, niet ver brengen.

(L_o.)

(Lodewijk, veracht hem met eenige gebaarden.)

Apropos! de rekeningen der gehoudenene voogdijschap zijn bij mijn' vader gebragt — hij zal ze aanstonds nazien, en dan zal de bommel welhaast breeken.

LODEWIJK.

Zeer goed! — maar Auguste? — hoor; dat de vader aangetast wordt, dat koelt mijn' moed — dat 's heerlijk! — maar moeder en dochter!

T I E N D E T O O N E E L.

De voorigen. WALTER, daarna JACOB.

WALTER.

Mijne Heeren — zo even liet zig iemand bij den Heer Cancellier aandienen — en raadt eens wie?

LODEWIJK.

Raaden? — ja, wien?

WALTER.

Iemand bijzonders — iemand... maar, men zal even zo weinig op volstrekte zekerheden wedden, als halve onmogelijkheden laten raaden.

SAMUEL.

Nu?

WALTER.

Uw Heer broeder liet zig aandienen.

LODEWIJK.

Mijn broeder?

SAMUEL,

Ei, de drommel!

WALTER.

Diende zig aan, wilde ik zeggen; want hij is zelf onder in de zijkamer. (*Tegen Samuel.*) Wilt gij eens hooren, of het Mijnheer uw' vader gelegen komt?

SAMUEL.

Ja, ja! — wel duivelsch! (*Hij vertrekt schielijk.*)

LODEWIJK.

Mijn broeder hier! — hier in huis! — dat kan ik niet begrijpen.

WALTER.

Ik beken dat het mij ook bevreemd; intusfchen ben ik nieuwsgierig naar hem — ik heb hem nog nooit gesproken.

SAMUEL, *terug komende.*

Hij zal hem afwachten.

LODEWIJK.

Zo?

(*Walter schelt, waarop Jacob binnen komt.*)WALTER, *tegen Jacob.*

'T zal veeleer zijn!

(*Jacob vertrekt.*)

LODEWIJK.

Ja — dan zou ik hem hier liefst niet aantreffen —

want

want — den Hemel zij dank! wij hebben elkan-
der bijna in geen drie maanden gesproken.

WALTER.

Zo!

LODEWIJK.

Ons denken over verscheide dingen is zo ver-
schillende, als nacht en dag; daarom is gewoonlijk,
om zo iet niet op het tapijt te brengen, onze bijeen-
komst zeer geformaliseerd, en ons afscheid zeer koel.

SAMUEL.

Ga dan intusfchen bij mijn' vader! gij Mijnheer
Walter zult zo goed zijn, hem zo lang te onderhouden;
mijn vader houdt zijn bezoek voor een pooging,
om de zaak in der minne te schikken; winnen wij
flechts tijd, zo heeft alles reeds zijn volkomen
beslag.

WALTER.

Dit komt recht van pas, waarlijk! ik ben ver-
langende naar dat zonderlinge mensch.

SAMUEL.

Ha! — hij komt! — ja waarachtig! — *Allons*
voord! (Hij gaat met Lodewijk in 't cabinet, en
Walter gaat op de helft des tooneels aan de zijde staan.)

ELFDE TOONEEL.

WALTER, PHILIP BROOK; *deze wordt door Jacob binnen geleid, zodanig, dat hij, voor hem buigende, natuurlijk maakt dat Philip, zonder Walter te zien, tot voor op het tooneel komt.*

JACOB.

Heb slechts de goedheid in deeze kamer te treden. (*Hij vertrekt.*)

PHILIP: *zonder iemand te zien of te hooren, gaat hij driftig heen en weder: dikwijls blijft hij staan: men ziet dat hij in een grooten strijd is — de volgende woorden zijn elke reis de uitbarsting van een vuur dat niet meer te bedwingen is.*

Dan ware ik!.... ja — als gij — nu is alles hetzelfde — zo of zo — slechts gemaatigdheid! — verschrikkelijk! verschrikkelijk!

WALTER.

Mijnheer Brook!

PHILIP.

Ach! — ik bid om verschooning — ik wist niet dat er iemand in de kamer was.

WALTER.

Dringende bezigheden verhinderen den Heer Cancelier, de eer uws bezoeks oogenblik ijk te
Can-

genieten — hij zal zig intusfchen haasten om u te spreken.

PHILIP.

Zeer wel! (*Heen en weder gaande; de handen, met den hoed daarin, op den rug; na eenige oogenblikken zegt hij, met een koele wellevendheid.*) Mijnheer!

WALTER.

Ik ben het toeval zeer verplicht, daar het mij 't genoeg geeft, u te leeren kennen.

PHILIP.

Hoe lang, denkt gij, zullen deeze bezigheden duren? 't wordt laat, en ik heb haast.

WALTER.

Niet lang meer, denk ik — neem plaats, Mijnheer Brook! (*Zij gaan zitten.*) De betrekking — waarin dit huis met het uwe zal komen...

PHILIP.

Hoe zo?

WALTER.

Door het huwelijk van de jonge Juffrouw met Mijnheer uw' broeder. . . .

PHILIP, *verbaasd.*

Zo! (*Wellevend.*) Ik heb daar niets van geweten.

WALTER.

Is door de vermaagschapping met u zo veel te...

PHILIP, *op zijn horologie ziende.*

'T wordt laat! — 't wordt laat — Denkt gij dat hij nog lang zal wegblijven?

WALTER.

Neen — maar zijt gij genegen. . . . ?

PHI-

PHILIP, *opspringende.*

Verfchoon mij — ik kan niet zitten — (*Ter zijde.*)
Mijn bloed, mijn bloed!

WALTER.

Scheelt u iets?

PHILIP.

Ja — o ja.

WALTER.

Zijt gij....

PHILIP.

Neen — denkt gij, dat hij haast komen zal?

WALTER, *zeer misnoegd.*

Mijn gezelschap schijnt Mijnheer niet zeer aangenaam te zijn?

PHILIP.

Alle gezelschap niet! Is dat het vertrek? zo....

WALTER.

Vergeef 't mij; ik zal den Heer Cancelier van uwe haast onderrichten. (*Hij vertrekt met een geveinsde buiging, die echter van Philip, door zijn heen- en wedergaan niet gezien wordt.*)

PHILIP.

Hemel! Hemel! schenk mij bedaardheid! koud bloed! — in deeze kamer — in deeze zelfde kamer — hier! daar! daar! — o ik kan mij niet langer wederhouden! — daar heb ik voor mijn' goeden Oom, voor zijne vrijheid gebeden — gesmeekt — de handen gewrongen! — en werd naar buiten gesleept! — ik was een kind! — nu ben ik een man! — moet weder voor de mishandelde
mensch.

menschheid smeeken — mijn Oom lijdt nog —
 is mogelijk dit oogenblik troostloos! — elendig! —
 wanhoopend! — laat mij bedaard zijn! — Hemel!
 — laat mij bedaard zijn! — ik ken mij zelven niet
 meer — laat mij bedaard zijn!

WALTER, *terug komende.*

De Heer Cancelier zal binnen weinige minuten
 hier zijn — intusfchen... (*Hij wijst naar de stoel-
 en om te gaan zitten*)

PHILIP.

Vergeef 't mij — ik deug tot geen onderhoud
 — ik zal daar buiten zo lang in de galerij heen en
 weder wandelen; men zal mij wel roepen, als...
 (*Hij vertrekt; en buigt zig slaauwlijk.*)

WALTER, *die hem een geheelen poos naziet.*
 Zonderling! — zeer zonderling!

T W A A L F D E T O O N E E L.

WALTER, SAMUËL.

SAMUËL, *inkomende.*

'T is zo stil! — is hij weg?

WALTER.

Hij wandelt in de galerij, en wacht tot men hem
 roept.

SAMUËL.

Ga in 't cabinet — ik zal hem haalen.

(*Walter vertrekt.*)

DER-

DE RTIENDE TOONEEL.

SAMUEL, PHILIP BROOK.

SAMUEL.

Duizendmaal vergeeving, Mijnheer Brook! —
maar gij weet....

PHILIP.

Wordt ik nu binnengelaten?

SAMUEL.

Zo aanstonds, zo aanstonds! — gij weet dat
men menigmaal bezigheden heeft, die....

PHILIP.

Nu, gij hebt mij geroepen.

SAMUEL.

Bezigheden, die dringend zijn.

PHILIP.

Hij zal zeker daar zijn. (*Hij gaat naar 't cabinet,
en komt Flesfel aan de deur tegen.*)

VEERTIENDE TOONEEL.

De vorigen. FLESSEL.

FLESSEL.

Uw ontmoedige dienaar, Heer Brook! — floe-
Aen, Samuel!

SAMUEL, *terwijl hij de stoelen zet.*

Een recht zeldzaame eer, den Heer Brook bij ons te zien.

PHILIP.

Mijnheer de Cancelier, ik wenschte u alleen te spreken.

FLESSEL.

Als 't u gelieft! (*Met een veel beduidende wenk.*)
Breng het gezelschap in 't chineesch cabinet —
laat ons alleen, Samuel!

V I J F T I E N D E T O O N E E L.

FLESSEL, PHILIP BROOK.

FLESSEL.

Nu, wat is er van uw' dienst?

PHILIP.

Ik bid, dat gij een eerlijk man van zijn verderf redt.

FLESSEL.

Hoe zo? wien kan ik helpen? spreek slechts, mijn waardste!

PHILIP.

Den koopman Drave.

FLESSEL.

A ha! (*Als bedenkelijk.*) Zo! dien?

PHILIP.

Voor hem bid ik — en zal alles wat gij doet als eene genade vereeren.

FLESSEL.

Zo, zo! — gij meent den koopman Drave! — ja — „Van 't verderf redden”, zegt gij — hoe zo dan?

PHILIP.

Van het schrikkelijkste verderf; van wanhoop, waarin de *letterlijke* uitspraak der wetten hem onvermijdelijk storten moet; en waaruit het agtslaan op den eerlijken man, op zijnen levenswandel, op de mogelijkheid van, des niettegenstaande, de gerechtigheid te zullen genoeg doen — hem alleen redden kan!

FLESSEL.

Mijn kind — de gerechtigheid moet gehandhaafd worden.

PHILIP.

Dat zal zij — daarom bid ik — om gerechtigheid bid ik — als Rechter, als 's Vorsten gunsteling bid ik u! — verhinder, dat de eerlijke man niet onderdrukt worde!

FLESSEL.

Gij zijt een braaf jongman, naar ik zie — van de edelste gevoelens — van eene christelijke Vaderlandsche denkwijz! (*Hij drukt hem de hand.*) 'T verheugt mij, bij deeze gelegenheid het genoegen te hebben, met u kennis te maaken.

PHI-

PHILIP.

Heb ik hoop voor Drave?

FLESSEL.

Ik zal de eer hebben u te zeggen — In dit geval is het, zonder gerechtelijke bewilliging, uitgezette groote capitaal uws broeders, den heere Drave niet slechts als een *peccatum omisfionis*, maar ook als een *peccatum commisfionis* aanterekenen.

PHILIP.

Het huis van Roze was het gegoedfte huis der geheele stad.

FLESSEL, *boosaartig lagchende.*

En 't is echter *gefailleerd!*

PHILIP.

Drave moet, door borg te blijven, de fchade vergoeden.

FLESSEL.

Dat 's klaar — hier aan houden wij ons ook — uw broeder kan geen fchade lijden.

PHILIP.

Goed, zo laat hem verder met vrede, en stel Drave weder in vrijheid.

FLESSEL.

Hm! — hij wordt deswegen alleen niet gevangen gehouden — offchoon men de berekening zijner voorgdijschap ook nog moet nazien — er is geen wettige inventaris gemaakt.

PHILIP.

Mijn vader heeft hem daartoe volmagt gegeven.

L.

FLES-

FLESSEL.

Deeze volmagt blijkt uit het testament niet — en een ander schrift is er niet voorhanden.

PHILIP.

Niemand der erven beklaagt zig over Drave?

FLESSEL.

Integendeel! — alzins!

PHILIP.

Wie dan?

FLESSEL.

Uw broeder.

PHILIP.

Neen! — neen, niet mogelijk!

FLESSEL.

Volgens zijn eigen handtekening.

PHILIP.

Goed! — gij kunt echter alles intrekken — verzegeling en arrest — alles! — en Drave is vrij! (*Hij staat op en zet zijn' stoel weg.*)

FLESSEL, *na hij ook zijn' stoel weggezet heeft:*

Vrij! — waarom? hoe?

PHILIP.

Ik blijf borg voor hem.

FLESSEL.

Zeer prijslijk! — recht weldenkend! — waarlijk zeer christelijk! — maar 't gaat niet.

PHILIP.

Waarom niet?

FLES-

FLESSEL.

Gij zelf zijt nog niet mondig; kunt zelf er door geleden hebben: de Overheid, als een van den Hemel den Weezen gegeven vader, moet ook uw welzijn ter harte neemen.

PHILIP: *hij staat als verstomd.*

Zo hef ten minsten de verzegeling op!

FLESSEL.

Ik kan niet!

(*Philip werpt zig weder op een' stoel.*)

'T is een volstrekt onvermogen om te betalen; door meerdere omstandigheden vergroot.

PHILIP, *opspringende.*

Gij beneemt den man credit, brood, eer!

FLESSEL.

Hm! — hij kan het nog weér te boven komen!

PHILIP.

Brengt vrouw, kind en vader tot den bedelzak!

FLESSEL.

Ja, lieve Hemel! — het doet mij van harte leedt — maar wat kan men doen?

PHILIP.

Vergun een eerlijk burger, uit gerechtigheid, dat uitstel, dat men hun, die den Staat en Vorst bedrogen, voor schandelijk geld overbodig doet genieten.

FLESSEL.

Heeft men anderen gunstig behandeld, zo is zulks ten hoogften onrechtvaardig, en zou, op gegronde aanklagt, voorbeeldig geftraft worden — maar hierin kan men niets doen — 't zal zelfs een geiuk zijn, wanneer men, wegens onnutte verkwisting, losfe nalaatigheid in het uitzetten van de gelden zijner pupillen, den heer Drave niet tot verantwoording noodzaaken moet.

PHILIP, *met bitterheid.*

Zo?

FLESSEL.

Ja — ik zal u zeggen — Het vermogen is zeer groot — had veel beter aangewend kunnen worden — wij hebben reeds voorbeelden genoeg gehad, dat, wegens zulke den Weezen toebragte fchaden, menig voogd tot eene levenslange gevangenis veroordeeld is.

PHILIP.

Mijnheer! — gij hebt dan befloten deezen weg tegen den heer Drave te vervolgen?

FLESSEL.

Den weg der gerechtigheid.

PHILIP.

Drave ten gronde te helpen?

FLESSEL.

Ei! — Mijnheer Brook!

PHILIP, *driftig.*

Gij pleegt eene ongerechtigheid!

FLES.

FLESSEL, *toornig wordende.*

Ongerechtigheid! (*Plotslings schijnende te bedaaren, lacht hij.*) Jongeling! jongeling!

PHILIP.

Ik waarfchouw u daar voor!

FLESSEL, *op een boosaartigen toon.*

Zeer verpligt!

PHILIP, *telkens meer driftig wordende.*

'T is nog tijd!

FLESSEL.

Zo? — hm! (*Snuif neemende:*) en wanneer is 't geen tijd meer?

PHILIP, *op zijn horologie ziende: zijne oogen wijd open spalkende.*

Na een half uur niet meer!

(*Flesfel lacht.*)

Terg mij niet! om uw eigen geluk! — terg mij niet!

Z E S T I E N D E T O O N E E L.

De voorigen. AUGUSTE, daarna JACOB.

AUGUSTE: *zij komt schielijk binnen, en valt den Cancelier te voet.*

Genade! barmhartigheid! genade!

PHILIP.

Wat doet gij? (*Te gelijk zegt,*)

FLESSEL.

Wat wilt gij?

AUGUSTE.

Mijn Vader! mijn arme Vader! geef hem mij weder! (*Opyligende.*) Daar ligt hij slaaploos en zonder krachten — ten prooje van het hoonendst gelach — geef hem ons weder!

PHILIP.

Bedaar, Auguste! bedaar!

AUGUSTE.

Wij zullen aanstonds de stad verlaten! — ik weet, dat gij ons niet kunt dulden — maar wij gaan aanstonds voort!

FLESSEL.

Waarom heeft hij een Magistraatsperfoon mishandeld?

PHILIP.

Ik was of getuige van — getuige dat men hem wederrechtlijk beschimpde; dat de menschheid in hem ter verdediginge aangehitst werd — ik zweer u bij den Hemel! Drave werd ontmenschd getergd!

FLESSEL.

Hij kón zig immers beklagen?

PHILIP.

Goed — hij heeft misdään — onderzoek alles, straf hem, verschoon niets! alleenlijk wees mensch! maak allen met hem niet ongelukkig!

AUGUSTE.

Al mijn geluk wordt door uw huis vernietigd — dit zij zo! red slechts mijn' Vader — ik omhels
uwe

uwe knieën — wees weldaadig — menschlijk!
ontferm u onzer!

FLESSEL.

Er is niets aan te doen.

PHILIP.

Sla uwe oogen neder — zie, hoe zij met doodsangst uwe knieën omyat!

FLESSEL.

Mijnheer Brook! bemoei u niet met de zaaken van een ander niet!

PHILIP.

Van een ander? — ik bemin het meisje — haar Vader is mijn voogd — een eerlijk man! als zoon spreek ik voor hem — ik waarfchouw u zulke eene ontmenschdheid te laten vaaren, zulke eene chicane!

FLESSEL.

En ik, Mijnheer! waarfchouw u insgelijks, zulk een taal te staaken.

PHILIP.

De taal der onderdrukte menschheid! — eindelijk moet gij ze hooren!

(Flesfel lacht.)

Lang genoeg hebben de redelijken onder de dwangzucht eens grouwelijken despoots gezucht! hier! deeze jammerende onschuld zal hen verlossen! zij heeft iemand, die voor haar spreekken zal — 't ontbreekt deezen aan geen' moed — aan geen kracht!

FLESSEL.

En die is?

PHILIP.

Ik.

FLESSEL.

Zo zo! — ei! ei!

PHILIP.

Uw antwoord! — wilt gij van besluit veranderen, of niet?

AUGUSTE.

Ach, Hemel! Mijnheer Brook!

FLESSEL.

Moet ik antwoorden?

PHILIP.

Waarachtig, gij moet.

FLESSEL.

Zo ga in vredesnaam naar huis, en wacht de uitkomst af — Vaarwel! houd u ordentelijk stil!

PHILIP, *op een vreeslijken toon.*

Zo als gij wilt.

*(Hij wil vertrekken.)*AUGUSTE, *hem tegenhoudende.*

Om 's Hemels wil! wat doet gij?

PHILIP.

Mijnheer de Cancelier! ik heb niet gaarne den schijn van voor Don Quichot te willen speelen — nog eens — in den naam der goede zaak — in den naam van uw geweten — van uwe zwaare ver-

verantwoording als Rechter voor den Hemel — wilt gij van besluit veranderen? — ik beloof u, onder eede, stilzwijgendheid — wilt gij van besluit veranderen?

FLESSEL, toornig.

Neen.

PHILIP.

Ik kan u in rechten aantasten — ik heb u in handen — ik zal u een vreeslijk vijand zijn — Wilt gij van besluit veranderen? (*Na eenige oogeblikken zwijgens.*) Wilt gij niet? — Gij wilt niet?

FLESSEL, woedende.

Neen! neen!

PHILIP.

Thans slaat het uur mijner bestemming — ik gevoel 't — ik gevoel 't in alle mijne aderen — het gelde!

FLESSEL.

Goed!

PHILIP.

Dat breekte wat breeken kan! — Gij vallen, of ik in de gevangenis! Gij ontmomd — tot den verachtelijksten spot ontmomd! — of ik aan de kaak als de boosaartigste pasquilmaaker.

FLESSEL.

Dat kan uw deel worden, knaap!

PHILIP.

'T zij zo! — 't lot is geworpen — in mij spreekt de goede zaak: de gedachte aan de ellende mijns

Ooms stookt mijn vuur aan! — ik — gij moogt het wel weeten — ik was het, die onlangs den weldenkenden schrijver aanzette, dat hij tegen u schreeve — ik was het, die hem ondersteunde.

FLESSEL.

Waart gij 't?

PHILIP.

Hij werd overweldigd — gij waart nog niet rijp — ik heb, in het heimelijk, de volledigste bewijzen verzameld van uw bedrog in den korenhandel, van de godvergeten handelwijs met den Broeder mijner Moeder, dien gij, voor zinneloos, hebt gekerkerd: (*geheel buiten zig zelve:*) zinneloos, zeg ik, om hem te plunderen — antwoord hier op!

FLESSEL.

Jongen! (*Hij schelt, waarop Jacob binnen komt: Flesfel spreekt stil tegen deezzen, waarna hij weder vertrekt.*)

AUGUSTE.

Vergeef 't hem! — Brook! Brook! wat doet gij? (*Zij leidt hem ter zijde, waardoor hij verhinderd wordt op Flesfel acht te geeven.*)

PHILIP.

Laat mij begaan! — ik heb volledige bewijzen van zijne schandelijkheid, te gelijk met de ellende der Vaderlanderen, en het geschrei van ongelukkige Weezen, zal ik ze den Vorst voor oogen leggen.

FLESSEL.

Vertrek, domme grootspreker! — beproef uwe krachten.

PHI-

PHILIP.

Dat zal ik! dat zal ik!

FLESSEL.

Beproof wat uwe mode-waan, die 't laage gemeen eigen is, zal uitwerken!

PHILIP.

De Vorst komt heden nog te rug! — hij is 's Lands vader — hij is mensch! — hij zal mij hooren! — wat beveiligt u bij uwen roof, dan de zwakke keten der ceremonie! — ik breek dien!

(Flesfel lacht.)

Bij den Hemel, ik breek dien! — als een vrij burger draag ik hem in de taal der wanhoop de zaak van het reeds meer dan half uitgemergeld Land voor; en, eer de zon ondergaat, roept gij wec over u, en uw huis.

(Hij rukt Auguste naar zig toe, en vertrekt met haar — Flesfel gaat eenmaal heen en weder — vervolgens schiekelijk naar de deur, die Brook uitsging — blijft staan — gaat naar het midden van de kamer — van daar, zig bepaald hebbende, naar de tafel, en schiekt.)

ZEVENTIENDE TOONEEL.

FLESSEL, PHILIP BROOK, van vier Cancelarij-
 dienaars omringd, zonder hoed en degen: daarna
 LODEWIJK BROOK, SAMUEL, WALTER.

FLESSEL.

Nader, Heer Brook! (*Tegen de dienaars.*) Ver-
 trekt gij tot ik schel. (*De dienaars vertrekken.*) Wel nu?

PHILIP, op een vasten toon.

Wat wilt gij van mij?

FLESSEL.

Verfchrikt? — bleek? — groote oogen?
 — zo schielijk verpletterd, werelddwinger?
 gij hebt het masker afgelegd — ik zal 't nu ook
 doen. (*Na eenige oogenblikken toeyens.*) Jongeling! uwe
 krachten zijn niet toereikend, om mij een grijn van
 deeze magt te beneemen — een grijn is te veel, om
 u in 't verderf te storten. Wilt gij met een waar
 berouw om vergeeving smeeken, en stilzwijgendheid
 zweeren? zo haast u — vertrek uit het land,
 en alles zal vergeeten zijn.

PHILIP.

Neen!

FLESSEL.

Gij, diemij een half uur tijds van bedenking gaaft,
 wilt gij dat nu? of wilt gij voor de laatste maal het
 daglicht gezien hebben?

PHI-

PHILIP.

Ban en boei helpen u niet! — uw gezworen vijand leeft overal — moorden moest gij mij, en daartoe zijt gij te lafhartig — de Hemel ziet u en mij, hij breekt kerker en ketens — uw loopbaan is beperkt; buiten dat perk kunt gij niet.

FLESSEL.

Worm! ik heb u in mijn hand — of ik u verpletter dan u doe kruipen — wie zou er zig aan gelegen laten liggen? — wie zou het verantwoorden? — ik! de ziel der magt, de hand van den Vorst! — wat blijft u overig? — stof!

PHILIP, *verheven.*

Mijn hart!

FLESSEL.

Nu dan ga — smacht in ketens! droom daar van wraak, terwijl uw wijzer broeder u hier uitlacht.

PHILIP.

Mijn broeder! — ha! thans mogelijk! (*Hij roept.*) Lodewijk! Lodewijk! (*Hij wil naar de deur loopen.*) Lodewijk! hoort gij niet?

FLESSEL: *hij doet de deur op slot.*

Razend mensch!

PHILIP.

Lodewijk! Lodewijk! ik roep de stem des bloeds in u op! — te hulp! te hulp!

FLESSEL, *hij schelt.*

Houdt hem te rug!

LODEWIJK, van binnen.

Laat mij er uit.

PHILIP.

Lodewijk! voor de laafstemaal!

LODEWIJK.

Ik kom! (*Hij stoot de deur met geweld open.*) Wat wilt gij?*(Samuel en Walter komen mede binnen, en neemen door hunne beweegingen zichtbaar deel aan 't geen er omgaat — vervolgens komen ook de Cancelarijdienaars weder binnen.)*

FLESSEL, tegen Philip.

Booswicht! gij klaagt tegen uw' broeder? —
voert hem weg!

PHILIP.

Hier, neem deeze brieventas!

(Hij smijt de brieventas neder, en Samuel neemt dezelve op.)

FLESSEL.

Uw ongeluk wil hij! — hij wil u ontferd zien!

PHILIP, terwijl zij hem wegbrengen.

Lodewijk! uw Oom! denk aan uw' Oom!

*(Lodewijk wil hem volgen, en trekt half den degen.)*FLESSEL: hij houdt hem te rug; waarin
Walter hem kan helpen.Broedermoord! — twee broeders — moord!
geweld! — broedermoord!*Einde van het vierde bedrijf.*

V I J F D E B E D R I J F.

Het tooneel verbeeldt een kamer in 't huis van Drave.

E E R S T E T O O N E E L.

AUGUSTE; kort daarna LIZETTE en AGATHA;
verder FREDRIK.

AUGUSTE, met een billetjen in de hand gaat zij
naar een cabinet — Terwijl komt Lizette in.

Waar is mijn Moeder?

— LIZETTE.

Hier in de kamer.

AUGUSTE.

In het voorhuis staat iemand — hij bragt dit
briefjen — zeg hem, dat hij wachten moet!

*(Lizette vertrekt, doch komt terstond weder: Aga-
tha komt mede binnen, en Auguste vervolgt tegen
haar:)*

De huisheer van den oudsten Heer Brook zend
dit briefjen hier.

AGA-

AGATHA, *zij breekt het billet schielijk open —
na gelezen te hebben.*

Booswicht!

AUGUSTE.

Wat is 't, lieve Moeder?

AGATHA, *leest.*

„ Zo even komt Samuel en eischt den sleutel der
„ kamer van den Heere Brook — ik weiger hem
„ dien — en hij laat de kamer opensteeken — zo
„ ook de bureau ——— hij neemt er alle papieren
„ uit, waarmede hij nog bezig is ——— ik ver-
„ moed, niet zonder grond, dat deeze papieren van
„ het grootste gewigt zijn ——— Hij maakt ijsfelijk
„ — spreekt van woelzieke geesten, van pasquil-
„ schrijvers ——— van ongelukken, die Brook's
„ aanhang treffen zullen ——— ik weet mij van
„ angst niet te bergen.”

LIZETTE.

Er is niemand meer, Mejuffrouw!

AGATHA.

Wat konde ik er ook op antwoorden?

(Lizette vertrekt.)

AUGUSTE.

Dat wij den braaven Brook in ons ongeluk wikkelen, hem de wraak van magtige vijanden moeten overlaaten ——— o! dat is schrikkelijk!

FREDRIK.

De jongste Heer Brook!

AUGUSTE.

Hemel! (*Te gelijk zegt,*)

AGATHA.

Wat?

FREDRIK, *met eene welgeplaatste ontvredenheid.*

Ik heb hem reeds twee maal weggezonden.

AGATHA.

Zeg hem..... de laaghartige waagt nog zig hier te laten zien! — zeg hem — dat wij met hem niets — volstrekt niets te verhandelen hebben.

(*Fredrik vertrekt.*)

AUGUSTE.

Zijn naam alleen heeft mij zo verschrikt, dat ik nauwlijks spreken kan!

(*Brook treedt binnen, Auguste geeft een' schreeuw, en vertrekt.*)

T W E E D E T O O N E E L .

LODEWIJK BROOK, AGATHA.

LODEWIJK, *inkomende.*

Ik moet ze spreken, zeg ik u. (*Hij loopt met drift tot in 't midden van de kamer: een oogopslag van Agatha treft hem: hij gaat langzaam voort, zonder dicht bij haar te blijven staan.*)

AGATHA, *die haare gramschap met eene zichtbare moeite bedwingt, roept:*

Fredrik!

M

(*Fre.*)

(Fredrik komt binnen, tegen wien Agatha vervolgt:)

Hebt gij deezen Heer mijn antwoord niet gebragt?

LODEWIJK.

Ja Mevrouw — maar — ga Fredrik! ga heen! — Mevrouw....

(Fredrik vertrekt.)

AGATHA.

Wat wilt gij? hebt gij nog iet te vorderen? — van mij in 't bijzonder te vorderen? (Zij trekt haare schouders op.) Ik zal u niet kunnen voldoen; want — ziet gij? — men heeft reeds alles weggenomen.

LODEWIJK.

Ik schijn hier als een booswigt voor u te staan! dit ben ik echter niet; daarom laat mij u de verklaring....

AGATHA.

Waar toe eene verklaring? deeze ledige kamer — onze elende — zie daar; dit is de verklaring van uwen wil!

LODEWIJK.

Ik zal u oogenbliklijk bevrijden van mijne tegenwoordigheid, die u zo haatelijk is: slechts deeze verzekering zij mij nog geoorloofd te geeven: naamlijk dat de eerste dag mijner meerderjaargheid u weder in het bezit van het uwe stellen zal: hier is de schriftelijke belofte, vast en bondig. (Hij legt een papier op de tafel:.) hiermede durf ik hoopen uw geluk we-

weder gegrond, en mijne losheid verbeterd te hebben: laat het verdriet, dat ik den Heere Drave aangedaan heb, tegen zijne zorgeloosheid overstaan — zo is de rekening gesloten.

(Hij wil vertrekken.)

AGATHA.

Heer Brook! nog een oogenblik. (Hij komt terug: zij gaat naar de tafel; neemt het schrift op, en na het geheel gelezen te hebben, zegt zij:) Gij geeft ons alles te rug?

LODEWIJK.

Ja.

AGATHA.

Alles?

LODEWIJK, op een' verzekerenden toon.

Alles.

AGATHA.

Wat gij ons ontnomen hebt?

LODEWIJK.

Ja.

AGATHA.

Ook het vertrouwen op menschen? eer? — der vrouw haar schier van verdriet gestorven' man? den vader zijne bijna begraven dochter? (na eenige oogenblikken.) dit alles geeft gij ons weder? geeft gij ons op dit papier weder?

LODEWIJK.

Mevrouw! dat gij alles op mijne rekening stelt is ongerechtigheid, en dwingt mij te spreken.

M 2

AGA-

AGATHA.

Spreek!

LODEWIJK.

Ik beken dan vrijwillig, dat ik, het geen ik doe, uwenhalve, en om Auguste doe; dat ik het voor den Heer Drave niet doen zoude: want waarlijk, een half vermogen in eigene uitzichten te verroekeloozen; (*op een stijgenden toon*;) ontwerpen om den eenen broeder door den anderen te verderven — dat schreeuwt! — de Hemel zij mijn getuige, ik vermoedde niets van 't geen geschied is; maar ik ben mensch — ik heb gedwaald — mij dunkt echter dat ik weder vergoed wat ik immer mis. deed.

AGATHA.

Dit vordert antwoord — de man, die door deeze geldleening, aan het grootste — beste huis, zijnen losbandigen pupil rijklijken onderstand bezorgde; zig tot deszelfs zekerheid, vrijwillig, met haave en goed als borg verbond; deeze borgtocht zelf aangeeft, en thans met het verlies van al het zijne, voldoet — is een weldenkend man.

LODEWIJK, *buiten zig zelve.*

Borg bleef?

AGATHA.

Vaderlijke zorg, vaderlijke angst over een aanvertrouwd kind — beloont zig zelve — een man, die, gelijk Drave, de hand op het hart leggen,

gen, en naar zijnen laafien rechter gerustlijk durft opzien — kan, zo hij alles verloor (*Zij gaat een trede achterwaards, doet een scheur door het papier, en laat het vallen;*) ook zulk een pasquil op zijn verlies niet achten.

LODEWIJK.

Ik kan tot mij zelven niet komen — de Heer Drave is voor Roze borg gebleven?

AGATHA.

Ja, borg gebleven.

LODEWIJK, *befchaamd en op een bitteren toon.*
Dan heeft men mij verkeerd onderricht!

AGATHA.

Wij hadden niets meer te spreekken, maar de zekerheid, dat wij elkander niet wederzien, vordert van mij, u iet te herinneren — gij hebt plechtig van mij de hand van mijne dochter gevraagd....

LODEWIJK.

Mevrouw....

AGATHA.

'T is voorbij — eene belogene moeder, eene bedrogene zottin, meer of minder; zulks maakt in den naam eens mans van den hedendaagschen smaak geen vlek; de meisjes weenen; de moeders zijn gemelijk; de mannen lagchen over de *galanterij* — niet waar, Mijnheer! zo is 't? nu, dan zijn wij ook niet uitgezonderd.

LODEWIJK.

Spreekt gij daar van. (*Driftig.*) Dat is.....
(*Biddende.*) Mevrouw!

AGATHA.

Gij, die ons nog nimmer een vrolijk uur bezorgd hebt, hebt ons in één oogenblik ongelukkig gemaakt: maar uw gevoel van eer is verstorven, en met dat gevoel elke tedere gewaarwording — hoe ware het anders mogelijk, uwe Voogdes als bedelaarster, bedelaarster door den zoon haarer boezemvriendin, voor u te zien staan.

LODEWIJK, *sterk aangedaan.*

Ach! daar ik...

AGATHA.

Gij hebt het meisje liefde voorgehuicheld, gij hebt haar trouw voorgelogen; zij mint u, zij zal u eeuwig minnen — gij verlaat haar als eene schandvrouw — langzaam uitgeteerd zal zij ten grave daalen; ten grave, dat wij voor haar moeten afbedelen.

LODEWIJK.

Hemel! houd op!

AGATHA.

Gij wordt man — gij wordt vader: wanneer gij eens, vol hoops, op uw kind nederzien zult; wanneer gij eens oogenblikken zult beleeven, gelijk ik heden; (*op een verheven toon,*) zo kome geene herinnering deezer oogenblikken in u op! (*Bedaard.*) Ik ontfla u van alle uwe beloften! vergeef u alles; en, (*met nadruk,*) met deezen wensch zullen wij voor eeuwig scheiden.

(Zij

(Zij slaat haar oog ten hemel, en vervolgt met innige aandoening.)

Ik bid, dat ook Hij u alles vergeeve! (Zij wil schielijk vertrekken.)

LODEWIJK, haar aan de kamerdeur terug houdende.

Ware uw man zo hard niet geweest, ik leefde thans gelukkig met Auguste — ach! ik minde haar, en zweef u....

AGATHA.

Verneder mij niet meer! grootmoedigheid of medelijden zocht ik niet in u optewekken; dat weet Hij, die mijn hart kent: wilt gij iet goeds doen, zo geef mij mijn' man weder!

LODEWIJK.

Ik vlieg.

AGATHA.

Zo....

LODEWIJK.

Alle mijne krachten....

AGATHA.

Zo red uwen broeder van de schandelijkste behandeling voor de edelste daad.

LODEWIJK, verbaasd.

Edelste daad? welk zijner schurkenstukken kunt gij daar voor opgeeven?

AGATHA, ten hoogsten verbaasd; gelijk doorgaands in de volgende helft van het tooneel, haare gewaarwordingen eene toeneemende kracht moeten behouden, door het meerdere licht dat zij in de zaak verkrijgt, zo wel als door de mogelijkheid van hulp.

Wat 's dat?

LODEWIJK.

Dien zou ik vrijheid bezorgen , die de mijne beneemen wilde?

AGATHA.

Hij! hij u de vrijheid beneemen?

LODEWIJK.

Mij als een doorbrenger mijner goederen , voor onmondig te doen verklaren ; dit was zijn elendig voorneemen ; hierop drong hij nog deezen morgen bij den Cancelier aan ; en toen het hem niet gelukte , vergat hij het vroomme masker , en speelde den raazenden duivel ; riep zelfs , toen men zijne vermetelheid straffen wilde , mij te hulp.

AGATHA.

Daarom — daarom? wie spelde u deezen logen op den mouw? — om dat hij onze zaak behartigde , de boosaartigheid des Cancelliers trotsferde , geheimen dreigde te verraden ; om dat... daarom zit hij gevangen! Hemel! mijn dochter was er bij!

LODEWIJK.

In zijne brieventas ligt het gantsche ontwerp , met bijeenverzamelde bewijzen en getuigenissen van schanddaaden , welken zij mij aantichten.

AGATHA.

Hebt gij ze gelezen?

LODEWIJK.

Neen , maar...

AGATHA.

En gij gelooft het?

LODEWIJK. *

Om dat de Cancelier....

AGATHA.

De zelfde is, die uwen Oom liet opsluiten!
Brook! red uw' broeder — ik bid u, als broeder
— als mensch — hij is waarlijk onschuldig!

LODEWIJK.

Goed — Men zal mij die brieventas geeven —
maar gij zult zien....

AGATHA.

Niet zo — ga in uws broeders huis! — de
Hofraad is daar bezig met zijne papieren te
doorzoeken — haast u! aanstonds!

LODEWIJK.

Des te beter! 't is niet ver van hier — ik wil
zelfs den Hofraad onder een voorwendfel herwaards
brengen — hier, in deeze kamer....

AGATHA.

Ik bid u....

LODEWIJK.

Ga in de zijkamer — wees overtuigd, hoe ik
onderzoek, en wat ik vinde — zo zeker echter
de waare deugd uit geen stemmig gelaat opte-
maaken is, zo zeker is mijn broeder een schijn-
heilige duivel.

(Hij vertrekt.)

M 5

DER.

DERDE TOONEEL.

AGATHA, AUGUSTE: *daarna* LODEWIJK BROOK
en SAMUEL.

AUGUSTE, *die, op het toestaan der deur;
schielijk komt inloopen.*

Is hij weg?

AGATHA.

Men heeft hem met een aaneenschakeling van logens en boosheden geblinddoekt; zeer moejelijk zal hij te overtuigen zijn — ik twijfel er met recht aan; en dan zijn wij allen geheel verloren, en zijn broeder ook — dit ongelukkig misverstand — schijnbaare voorkeus, die zijn' broeder gegeven wordt — ik vrees altoos van die zijde.

AUGUSTE.

Er gaan zeer veele lieden voorbij — de meesten blijven staan en zien naar het huis — zo even hoorde ik duidelijk onzen naam noemen — zo maar niet....

AGATHA.

Wat?

AUGUSTE.

Een nieuw ongeluk — of — ach mijn Vader!
— mijn arme Vader!

SAMUEL, *van buiten.*

Ik kan waarlijk niet!

LODEWIJK.

Ei, talm dan niet!

AGATHA.

Zij zijn 't; laat ons gaan?

AUGUSTE.

Wie dan, lieve Moeder?

AGATHA.

Volg maar.

(Zij gaan in het cabinet.)

LODEWIJK, *trekt Samuel binnen.*

Het wordt mij anders te laat, zeg ik u.

SAMUEL, *een groote brieventas onder den arm hebbende*

Te laat? dat 's zonderling! — als ik u nu in het geheel niet ontmoet ware?

LODEWIJK.

Zo had ik u gezocht.

SAMUEL: *hij wil vertrekken.*

Kom ten minsten op uw kamer!

LODEWIJK.

Wij zijn nu hier.

SAMUEL.

Zeer ongaarne, zeg ik u — zeer ongaarne — denk maar eens, bij deeze omstandigheden! de lieden vervolgen, en beangstigen ons met klaagen, bidden en jammeren.

LODEWIJK.

Pah!

SAMUEL.

Daar bij heb ik ook zeer veel haast: mijn Vader wacht naar mij.

LODEWIJK.

Slechts twee woorden — gij hebt dan, op mijn naam, de klagt tegen Drave ingeleverd?

SAMUEL.

Ingeleverd? (*Hij lacht,*) en best bezorgd!

LODEWIJK.

Goed: zo haast ik meerderjaarg ben, geef ik Drave alles te rug.

SAMUEL.

Daar zal de Hemel u voor bewaaren, hoop ik.

LODEWIJK.

Dat hij dan op zijn gemak betaale! maar zeg mij toch eens — wij verlieten heden elkander zo schielijk, dat ik niet weet, hoe — Waarom zit zit mijn broeder gevangen?

SAMUEL.

Om dat hij u voor een doorbrenger wilde laten verklaren, zig tegen uw huwelijk verzette, en zig, volgens het artikel uit het testament, zig tot u voogd wilde opwerpen.

LODEWIJK.

Die zachtmoedige duivel! — goed — maar waarom wilde uw Vader mij niet in de kamer laten?

S A M U E L.

Kent hij uwe drift niet? mijn Hemel! zulks had immers een bloedbad tusfchen de beide broeders kunnen aanrechten?

L O D E W I J K.

Waarom gaf men mij die verdoemde brieventas niet?

S A M U E L.

Die brieventas? — zij is door den haast vergeten geworden — gij kunt ze krijgen: zij bevat de ftiptfte aantekening uwer dwaalingen, maar zeer zorgvuldig tot misdaden verdraaid; bewijzen tegen u van de hoogeschool; getuigfchriften en klagten des rectorf tegen u — in 't kort; de gronden, waarop het fchoone ontwerp gebouwd was.

L O D E W I J K, *woedend.*

Hel en duivel! geveinsde fatan! — kom, laat mij ze zien. (*Zig naar de deur van het cabinet keerende.*) Nu, niet waar? (*hij lacht.*) zulk een' verdedigt gij nog? — Toon mij zijn hand! — Ik wil deeze echte bewijzen van de boosheid eens dweepzuchtigen broeders laten drukken. (*Hij wil hem medeneemen.*) Kom! laat ze mij aanftonds zien! kom!

S A M U E L, *verlegen, en op zijne plaats ftaan blijvende.*

Als mijn Vader maar t' huis is!

L O D E W I J K.

Hij wacht u immers?

SAMUEL.

Dan zijn het ook nog maar de afschriften —
want de oorspronlijken....

LODEWIJK.

Zult gij waarschijnlijk wel bij u hebben, daar
gij zijne bureau hebt opengebrouken! — laat mij
deezee papieren zien!

SAMUEL.

Niet te driftig — de oorspronlijken — zijn —
hier — niet onder.

LODEWIJK, *verwonderd.*

Nier?

SAMUEL.

Neen.

LODEWIJK, *koel en langzaam.*

Wij zullen zien — toon mij de papieren!

SAMUEL.

Ei, wat zoudt gij daar aan zien?

LODEWIJK, *ernstig.*

Wees zo goed!....

SAMUEL.

Wie kan die thans doorzien? 't zijn louter kleine
stukjens papier — uittreksels — mengelingen —
Oden op de onderdrukking van tirannen —
treurdichten op de gestorven vrijheid — 't is de
moeite niet waardig dat gij er uw' tijd mede
doorbrengt.

LODEWIJK, *met de armen over elkander geslagen.*

Dat is een zonderlinge weigering.

SAMUEL, *gebelgd.*

Heb ik u niet zonneklaar genoeg overtuigd?

LODEWIJK.

Voleind!

SAMUEL, *driftig.*

Hebt gij mistrouwen op mij?

LODEWIJK.

Deeze vraag kon het mij geeven.

SAMUEL: *Hij doet de brieven tas open, neemt, onder voorwendsel van de papieren op de tafel uiteén te spreiden, handig een zamengebonden pakjen van twee vingers dik, uit den hoop, en verbergt het onder zijnen rok.*

Daar — hier — en daar — en dit nog! — zo! nu is 't alles: zijt gij nu overtuigd?

LODEWIJK, *die het wegsteeken van 't pakjen hoewel vlugtig, bemerkt heeft.*

Hm! — waar! — ja ja, 't zijn verzen — *sentimentele gekheden* — blijken van poëtische woede — waarlijk, dit is 't alles — ik deed u onrecht — vergeef het mij!

SAMUEL, *met eenen zekeren hoogmoed.*

Ik moet u zeggen, dat dit gedrag mij ten uitersten beledigt.

LODEWIJK.

Vergeef mij mijne twijfeling.

SAMUEL.

Dat ik zeer ernstig verzoek dit in het vervolg nietelaaten.

LODEWIJK.

Laat ik u slechts beduiden....

SAMUEL, *driftig.*

Dat een ander waarlijk iet foortgelijks niet ongestraft doen zou.

LODEWIJK.

Zeker niet — maar denk ook eens dat mij de gantsche stad een booswicht noemen zoude, als ik, zonder overtuiging, tegen mijn' Broeder handelde; daarom: (*optéens eenen vasten toon aanneemende:*) geef mij ook dat bondeltjen!

SAMUEL, *doodlijk verschrikt, en geheel zonder beweeging.*

Welk bondeltjen?

LODEWIJK.

Dat gij hier uitnaamt, en daar instaat! geef!

SAMUEL, *geheel buiten zig zelve, echter ernstig en zacht.*

Maar...

LODEWIJK.

Hier!

SAMUEL.

Ik....

LODEWIJK, *woedend.*

Hier, zeg ik!

(Samuel, geeft hem het pakjen; herstelt zig gedurende dat Lodewijk leest, en men ziet hem vervolgens weder met een schaamteloos voorhoofd.)

(Lodewijk, leest.)

„ Oorspronkelijke stukken, betreffende mijn voorneemen: een afschrift hiervan is bij den Heer Arends; het andere in mijn roode brieventas.”

A ha! nu zal alles aan den dag komen!

(Hij opent het pakjen, en leest verder.)

„ Getuigenschrift van den Licentiaat Aarbach, wegens den Oom Servaas.”

„ Aan de poort der Eeuwigheid, doch volkomen bij mijne zinnen, bekent mijn angstig geverweeten, dat ik uwen Oom Servaas, op hoog bevel, volgens bijliggende oorspronkelijke stukken, bedriegelijk gediend heb: door het koopen van valsche getuigenschriften werd hij voor krankzinnig verklaard, het welk hij echter nimmer was: hij is als een misdadiger behandeld: ontferm u over zijne grijze haren! en vergeef mij, gelijk de Hemel mij vergeeft, voor wiens gericht ik nu wel haast verschijnen zal.”

AARBACH.

(Hij doet een ander papier open.)

Mijns Ooms beeltenis! hij was de liefste broeder mijner moeder. (Hij droogt zijne traanen af.) Nu, de oorspronkelijke bijlagen? (Hij doorbladert eenige brie-

briefen.) Duivels! — brieven van uws vaders eigen hand, opgevuld met omkoopingen! — verder:

(*Hij leest een opschrift*)

„ Brieven van den koopman Virrini te Peters-
 „ burg, waaruit bij quitantie blijkt, dat de laatste in-
 „ koop van koorn voor de armen, slechts 20000 Rijkscd.
 „ bedragen heeft.”

Verder:

„ Bewijzen van de Vorstlijke Rekenkamer, dat
 „ de inkoop van koorn den Vorst tegen 38000 Rijkscd.
 „ aangerekend is.”

Wat's dat? (*Terwijl hij een ander opschrift ziet.*)

„ Mijn testament, in gevalle ik onvoorziens
 „ kwame te sterven.”

(*Hij doet het open, leest een tijd lang stil, en
 vervolgens overluid.*)

„ Onder beding, dat hij mijnen ouden Oom
 „ redde, wanneer ik het nog niet doorgezet mogt
 „ hebben, zij mijn eenigste erfgenaam, mijn broe-
 „ der Lodewijk Brook.”

(*Hij staat een wijle tijds verstomd; gaat voords met
 wijde stappen naar Samuel, en zegt op een' toon,
 welke de hoogste wanorde des harten te kennen geeft:*)

Zie mij aan!

SAMUEL, koel en overluid.

Wel nu?

LODEWIJK, op een klimmenden toon.

Merkt gij niets aan mij?

SAMUEL.

Wat dan? (*Opmerkzaam.*) Neen.

LODEWIJK.

Hebt gij ook geen voorgevoelen?

SAMUEL.

Waar van?

LODEWIJK.

Geschiedt er geen teken in de Natuur als een goede Engel zig des zondaars weder erbarmt? — Ziet gij niets aan mij? — zo kom, voel! voel hier — voel, hoe dit hart slaat — berouw — berouw — bitter berouw voor mijn' broeder — wraak en verderf over u!

SAMUEL: *na den grouwzaamsten schrik.*

Wat zegt gij?

LODEWIJK.

Gij zijt gevangen, satan! gij zijt verloren — door uwe makkers — door mij!

SAMUEL, *half ter zijde.*

Vervloekt! — vervloekt!

LODEWIJK.

Van fouten hebt gij mij tot dwaaling; van dwaaling hebt gij mij tot misdaden gebragt! thans wildet gij mij tot gruwelen vervoeren! uwe boosheid heeft het op mij gemunt; de gantsche stad veracht mij, de snoodste booswicht schaamt zig mijner.

SAMUEL.

Gij hebt beloofd.

LODEWIJK.

Wee mij, dat mijns Ooms lijden mijn hart niet beroerde! — maar broedermoord — neen, mensch! tot broedermoord waren mijne zenuwen nog niet

niet sterk genoeg — Nu hand aan 't werk! — schrijf een billet aan uwen vader — schrijf hem, dat zijn gezin in elende gedompeld is — dat hij gewigtige dingen ontdekke: schrijf hem, dat hij kome — vliegend — hier — hoort gij? — hier moet hij komen.

SAMUEL, woedend.

Nimmer,

LODEWIJK.

Schrijf!

SAMUEL.

Al kostte het mijn leven — ik schrijf niet.

LODEWIJK.

Schrijf; of in twee minuten zijt gij een lijk! schrijf!

SAMUEL: *hij zet zig wanhoopend neder en schrijft — Lodewijk, met den ontbloten degen — leest het na als Samuel gedaan heeft, neemt Lodewijk het papier, en steekt zijn degen weder op, waarna Samuel zegt:*

Ik merk alles — (*hij tacht;*) — maar zegepraal niet te vroeg.

LODEWIJK, op een dreigenden toon.

Dat ik u onder dit lagchen niet aan uwen duivel overgeef — zulks hebt gij aan onze oude vriendfchap te danken: mijn fchuld redt u: wat wij echter nog met elkander te doen hebben, zal zig wel fchikken — *Alons*, voord!

(*Hij*)

(Hij voert hem bij den arm de kamer uit: dit weg-
gaan moet intusfchen van de zijde van Samuel niet
logchende gefchieden.)

V I E R D E T O O N E E L.

AGATHA, AUGUSTE, daarna SERVAAS,
van buiten.

AGATHA.

Dit is te fchandelijk! deeze gruwelen zijn te
zonneklaar: is Brook te lafhartig, om van deeze
bewijzen gebruik te maaken, zo begeer ik zelve bij
den Vorst aangediend te worden.

AUGUSTE.

Ach, lieve Moeder! de elende zijner onderdaanen
kan hij slechts uir papieren kennen, en die blijven
ongelezen in zijn' zak.

AGATHA.

De stad is in gifting; 't hof is buitendien reeds
federt eenigen tijd in beweeging; de kabaal fleep
niet — als vrouw, als moeder, tot het uiterfte
gedreven, heb ik niets meer te vreezen: zij zullen
ondervinden, dat wanhoop dikwijls zeer vermogend is.

(*Servaas klopt aan.*)

AUGUSTE.

Wat was dat?

AGATHA.

Niets, mijn kind: wees gerust; ons ongeluk kan niet grooter worden — bragt' Fredrik ons slechts nader tijding van uwen Vader.

(Servaas klopt weder.)

AUGUSTE.

Hoordet gij dat?

AGATHA, *roept.*

Is er iemand?

V I J F D E T O O N E E L.

De voorigen. SERVAAS, *in eenen ouderwetschen zijden rok, schoenen zonder gespen, zwarte kousfen, een vest, waarop men nog de overblijffels van eenig borduurwerk ziet, hij heeft grijs hair, en een kaalen plek op 't hoofd — daarna*

LODEWIJK BROOK, *eindelijk*

JACOB.

AGATHA, *terwijl Servaas, bevreesd, doch met eene edele houding, nadert.*

Wat wilt gij? — nader — nader slechts mijn vriend! wat is er van uw' dienst?

SERVAAS, *beschroomd.*

Mevrouw! — woont hier — de koopman Drave niet?

AGATHA.

Ach!

SER-

SERVAAS.

Weleer woonde hij hier — ik meen hier —
woont hij er dan niet meer?

AUGUSTE.

Ja.

SERVAAS.

Ik wilde hem gaarne spreken — zo het mij
geoorloofd ware.

AGATHA.

Hij is, (*bedroefd*) niet t' huis.

SERVAAS.

Hij zal tog wederkomen? (*hartlijk*;) niet waar?
(*beiden aanziende*;) of is hij dood? — ja, als hij
dood is, (*weemoedig*;) dan is hij wél — en ik wil
zijne rust niet stooren.

LODEWIJK, *komt driftig binnen, en kust*
Agatha de hand.

Wáár! wáár! alles wáár! — zonder u, wat ware
ik! o mijn Broeder! mijn Broeder! — mijn engel
zijt gij! — Auguste! goede Auguste! (*teerhartig*;) *gij*
zult mij meer beklagen, dan haaten. (Door zig
om te keeren, wordt hij Servaas gewaar.) Wat wil die
oude hier?

AGATHA, *zacht.*

Hij is zeker een ongelukkige: hij vraagt naar mijn
man.

LODEWIJK: *hij geeft Servaas eenig geld.*
Daar, ga heen!

SERVAAS, *zijn hand terug trekkende.*

Ik heb geen geld noodig.

LODEWIJK, *schielijk.*

'T is hetzelfde — ga slechts heen!

SERVAAS.

Ik heb weinig noodig, jonge Heer!

LODEWIJK.

Wat wilt gij dan hebben?

SERVAAS.

Zo veel aarde — dat ik er mede bedekt kan worden.

LODEWIJK.

Gij tref mij — daar, neem aan, en ga heen! wij kunnen u thans niet hooren; (*hij dringt hem weg;*) morgen — kom morgen weder — Nu, Mevrouw! de Hofraad is wél bewaard op mijn kamer: de Cancellier zal hier komen.

SERVAAS, *die weder langzaam terug komt.*

Neen — ik wil niet weder uit het huis.

LODEWIJK.

Maar...

SERVAAS.

Ik kan niet verder gaan. (*Hij zet zig neder.*) Laat mij hier, jonge Heer! — ik maak het kort — de Hemel roept mij haast.

LODEWIJK.

Wat wilt gij dan toch hebben? (*Te gelijk zegt,*)

AUGUSTE.

Spreek, goede vader!

SERVAAS, *rond ziende.*

O lieve Hemel! ik ben wel meer hier in huis geweest — weleer! — maar het is lang — lang geleden.

AGATHA.

Zeg maar wie gij zijt?

SERVAAS.

Ik wil 't u wel zeggen — want ik sterf voorzeker haast — ziet gij? — men vervolgt mij overal — ik ben een schatrijk man — heb geheele kisten met zilver — het was altijd open tafel bij mij — mijne prachtige kleederen heb ik in lang niet aangehad, want — het is niet meer zo recht in orde.

LODEWIJK, *driftig.*

Wie zijt gij?

SERVAAS.

Word toch niet boos — ik zal u alles zeggen wat ik weet — laat mij slechts niet slaan. (*Hij knielt.*) Ik zeg immers alles.

(*Auguste heft hem op.*)

Het was in 't jaar — in 't jaar — wacht maar — als ik mij op iet bedenkt, doet mij het hoofd zo zeer — maar 't zal mij wel invallen — ja, ik werd weggebragt, en zat — lange — lange jaaren — men heeft mij niet in de lucht gelaten; en ik werd scherp bewaakt in een' kelder. (*Zacht.*) Ik had mij tegen den Vorst uitgelaten, zeiden zij — 't was ~~gene~~ genade dat ik niet gestraft werd.

LODEWIJK.

Verder! verder!

SERVAAS.

Ik ben alles haast gewoon geworden — wanneer ik echter boven mij menschen hoorde, of muziek, dan wenschte ik wel weder in de wereld te zijn — — menigmaal moest ik in de koude nachten luidkeels weenen — zij sloegen mij echter als ik weende; toen heb ik mij zulks afgewend — nu kan ik niet meer weenen.

AGATHA.

De arme man!

LODEWIJK, *eenig vermoeden krijgende.*

Oude! wie zijt gij?

SERVAAS.

Eindelijk, toen ik stok oud was, bewaakten zij mij zeer zelden — 'snachts bleef eens mijne deur open, en ik vlugtte — federd veele dagen dwaal ik hier om, en bedel.

LODEWIJK.

En uwe nabestaanden?

SERVAAS.

O ja, ik heb nabestaanden, maar zij hebben mij verstoten — naderhand zijn zij gestorven, heeft men mij gezegd — maar hunne kinderen wilden mij niet loslaten, om mijn geld — ach! ik heb het ook voor hun gespaard! — wanneer ik daaraan denk, worden mijne oogen toetrokken! — zij zijn de kinderen van mijn zuster!

LODEWIJK, *aan zijne voeten.*

Barmhartige Hemel!

AGATHA.

Hij is 't!

AUGUSTE.

Wie?

LODEWIJK, *opspringende.*

Mijn Oom! mijn Oom! ik ben Brook! ik ben Brook! de zoon uwer zuster! (*Hem vast in zijne armen sluitende.*) De zoon uwer Maria — ik ben 't.

SERVAAS.

Hij zal mij aangeeven! o bid toch voor mij, dat hij mij niet weder laate opsluiten!

LODEWIJK.

Houd op! — och houd op!

SERVAAS.

Neem alles wat ik heb — maar ter liefde van uwe zalige moeder; laat mij niet weder vastzetten!

AGATHA.

Hij heeft u lief, goede man! hij heeft u hartelijk lief.

AUGUSTE.

Hemel! welk een schouwspel!

SERVAAS.

Gij wilt mij dan waarlijk niet weder laten opsluiten? — zeg — zeker niet? (*Hij sluit Lodewijks hand vast in zijne armen.*) Waarlijk niet?

LO

LODEWIJK.

Broeder mijner goede, vereeuwigde Moeder!
gevoelt gij 't niet? 't is de zoon uwer eigen zuster,
die aan uw hart weent!

SERVAAS.

Zie mij aan — hef uw hoofd op — ik geloof 't
— vijftien jaaren zijn er verloopen — ik
kan mij zo alles niet meer herinneren — maar ik
geloof dat gij het zijt.

LODEWIJK.

Zegt uw hart het u niet?

AGATHA.

Hij is 't.

SERVAAS, *met eene vrolijke aandoening.*

Is hij dan Philip, of Lodewijk?

LODEWIJK.

Ik ben Lodewijk, de jongste.

SERVAAS, *droogt zijne oogen af, vat hem aan,
en weent weder overhuid.*

Kusch mij Lodewijk!

LODEWIJK.

Had ik niet zwaarder gezondigd, dan een ...
deezee kusch zou mij tot bloedige wraak aanzetten.

JACOB.

De Cancelier!

LODEWIJK.

Zal hij komen?

JACOB.

Hij is reeds naar boven gegaan.

AUGUSTE.

O Hemel!

LODEWIJK.

Heerlijk! heerlijk! — nu ga ik naar hem toe — schielijk ontslag voor uwen man en mijnen broeder, is het eerste dat ik vorder — verschrikkelijk zal ik hem aanspreken! — zo zij het weigeren — zo ze slechts aarfelen — wee hun!

Z E S D E T O O N E E L.

SERVAAS, AGATHA, AUGUSTE, *daarna*.

FREDRIK.

SERVAAS.

Wat wil hij? waar gaat hij heen?

AGATHA.

Goede man! dit 's een beslissend uur — bid! het geldt ons allen — de Hemel weet hoe het nog zal afloopen!

SERVAAS.

Zijt gij niet gelukkig?

AUGUSTE.

Neen, o neen!

FREDRIK, *schielijk*.

Ach Hemel! Mevrouw! — Hemel! Hemel!

AGA-

AGATHA.

Wat is 't? (*Te gelijk zegt,*)

AUGUSTE.

Wat wilt gij?

FREDRIK.

Mijn Heer! — mijn arme Heer!

AUGUSTE.

Wat?

AGATHA.

Wat scheelt hem?

FREDRIK.

Men zal hem zo terstond door de wacht laten wegbrengen.

AGATHA.

Nu?

FREDRIK.

Zij willen hem in de ordinaire gevangenis zetten.

AUGUSTE.

Mijn Vader! mijn Vader!

AGATHA, *schier in onmagt.*

Ach Hemel!

FREDRIK.

Alle toebereidsels zijn gemaakt — het volk hoopt zig bij één — onzen armen Heer zou men bijna niet meer kennen, zo heeft de schrik hem bevangen.

AUGUSTE.

Moeder! lieve Moeder! Hemel! dit zal u 't leven kosten! wie zal zig onzer erbarmen?

FREDRIK.

Mevrouw! gij zijt zwak — wilt gij niet te bed gebragt zijn!

AGA-

AGATHA, *bedwelmd van schrik.*

Neen, laat mij....

FREDRIK.

Waarom zeide ik het ook zo recht uit?

AGATHA.

Onze mantels!

(Fredrik vertrekt.)

Mijne krachten.... *(Zij gaat zitten: Auguste ondersteunt haar.)* Ik ben zwak, mijn kind!

AUGUSTE.

Arme Moeder!

AGATHA.

Laat ons gaan, mijn dochter!

Z E V E N D E T O O N E E L.

De voorigen. ROZE, daarna FREDRIK.

ROZE, *schielik.*

Ach, Mevrouw! ik kan het u niet verbergen — of weet gij 't reeds?

AGATHA.

Alles.

AUGUSTE.

Raad ons — raad ons!

ROZE.

Kunt gij mij aanzien, zonder mij te vervloeken?

AGA-

AGATHA.

Kom Auguste! — wij zullen bij hem gaan —
kom dan Auguste!

ROZE.

Hoe! gij wilt bij hem gaan? Hemel! neen! het
gezicht — het volk — de schrikkelijke veran-
dering.....

(*Fredrik brengt de mantels, en droogt zijne oogen
af — Agatha neemt, op eene onachtzaame wijze,
haar' mantel aan; intusfchen vervolgt Roze:*)

Dat mij geen dier booswichten onder de oogen
kome! — ik sta voor niets in!

AGATHA.

GoedeHemel! gij ziet dat de menschen ons bederven
— dat niemand ons redden kan — help gij ons! —
gij moest ons helpen! (*Zij willen vertrekken.*)

SERVAAS.

Wie ontfermt zig mijner!

AGATHA.

Auguste! blijf bij hem, breng hem ter rust —
Fredrik zorg voor hem — breng hem weg!

FREDRIK.

Waar heen?

AGATHA.

Waar heen? — ik weet niemand — geen
eenen vriend.

FREDRIK.

Ik zal hem bij mijne oude Moeder brengen.

AGA

AGATHA.

Goed. (*Zij vertrekt met Roze.*)

SERVAAS, *terwijl Auguste en Fredrik hem
heenleiden.*

Gij verlaat mij? gij wilt mij verraaden? ik heb
immers niets dan deeze graauwe haren?

ACTSTE TOONEEL.

WALTER, AGATHA, ROZE.

WALTER, *Agatha en Roze aan de deur tegen-
komende.*

Waar heen?

ROZE.

Daar heen, waar een weldenkend man ten prooje
der boosheid strekte.

WALTER.

Zeg mij, Mevrouw....

ROZE.

Zij heeft thans traanen te droogen, Mijnheer, en
geen gal te slikken.

WALTER.

Ik vraag u niet.

AGATHA.

Laat mij gaan — gij....

WALTER.

Neen.

O

AGA-

AGATHA.

Hoe?

WALTER.

Gij moogt niet gaan.

ROZE.

Waarom niet?

WALTER.

'T is verboden.

AGATHA.

Wilt gij den ongelukkigen man ook nog van de oppassing zijner vrouwe berooven?

ROZE.

En met welk recht verftout gij u....?

WALTER.

Kent gij mij, Mijnheer?

ROZE, *dristig*.

Al te wel!

WALTER.

Zo weet gij dat, wanneer ik ergens op hoog bevel kom, men slechts te zwijgen en te gehoorzaamen heeft.

(Agatha wil vertrekken)

Zonder veel woordenwifeling en tijdverlies! — gij moet hier blijven Mevrouw.

AGATHA.

Hemel!

WALTER.

Mijnheer Roze! — ga!

ROZE.

Ik blijf.

W A L

WALTER.

Zonderling! waarlijk!

ROZE.

Gij zult die arme vrouw niet tot wanhoop brengen.

WALTER.

Mijnheer! wie zijt gij?

ROZE.

Een bedelaar — door uw' meester, en u — een wanhoopende bedelaar; weet gij wat zulk een vermag?

WALTER.

Zijt gij zinneloos?

ROZE.

Vernuftig genoeg om zinneloos; vernuftig genoeg om opgesloten te worden — maar, niet rijk genoeg....

WALTER.

Mijnheer! pas op uwe woorden.

ROZE.

En gij op uw leven!

WALTER.

Dat gaat te ver. (*Te gelijk zegt,*)

AGATHA.

Mijnheer Roze! om 's Hemels wil!

ROZE.

Ben ik ongewapend, ik zal echter deezen stok tot knods tegen u gebruiken, gij handlanger der gerechtigheid, die voor geld te koop is!

O 2

W A L T.

WALTER.

Ik beklag u!

ROZE.

Uitvaagfel der gevoelloosften booswichten! gij kruipt in het duister; en volbrengt daar uwe ontwerpen die het licht schuwen.

(*Agatha verhindert hem geweld te doen.*)

WALTER.

De dienaars der justitie zijn met mij gekomen — en ik heb *carte blanche* — maak u deeze waarfchouwing ten nutte, nu het nog tijd is, en ga heen.

ROZE.

Ik zal gaan, (*woedend,*) maar gij zult... (*Zig bezwingende; vervolgens met nadruk.*) Ik ga!

NEGEND E T O O N E E L.

AGATHA, WALTER.

AGATHA.

O Mijnheer! — wanneer gij immer bemind hebt — wanneer gij ooit in 't ongeluk voor iemand fidderdet — voor vrouw, kind of broeder — wanneer gij nog bemint, zo gevoel mijn onuitdrukkelijken angst — zo ontferm u, en laat mij gaan!

WALTER.

Mevrouw! ik heb order u iet te vraagen — de middelen, om de waarheid uittevorfchen, heb ik

ik bij mij: oprechtheid, bereidwilligheid kan veel goedmaaken.

AGATHA.

Wat moet ik zeggen? schielijk!

WALTER.

Voldoet gij mij geheel zo beloof ik u, dat gij naar uw' man zult gaan.

AGATHA.

Vraag maar!

WALTER.

Gij zult zelfs bij hem kunnen blijven.

AGATHA.

Bij hem blijven! — o vraag toch!

WALTER.

Zo gij er wilt blijven.

AGATHA.

Zo ik wil? — al ware hij in 't graf, ik zou willen.

WALTER.

Nu dan — wie is in uw huis?

AGATHA.

In mijn huis?

WALTER.

Er is een vreemdeling bij u.

AGATHA.

Een vreemdeling?

WALTER.

Of een bekende, zo als gij het wilt neemen.

AGATHA, *verlegen.*

Dat ik weet niet.

WALTER, *scherp.*

Geene onwaarheid! dat hij in huis is, weet ik zeker! men heeft hem er zien ingaan — ik weet het zeker.

AGATHA, *half ter zijde.*

Hemel!

WALTER.

Waar is hij?

AGATHA.

Mijnheer!....

WALTER.

Schielijk! — de plaats, waar? mijn gezelschap weet deuren te openen: (*dringend:*) lochenen voltooit uw ongeluk — waar is hij?

AGATHA, *krachtloos op een' stoel vallende.*

Boven.

WALTER: *hij wil vertrekken.*

Alleen? — of....

AGATHA.

De Heer Brook en zijn zoon zijn bij hem.

WALTER.

Zijn zoon? — wie is dat?

AGATHA.

De Hofraad?

WALTER

Hofraad! — welke Hofraad?

AGATHA.

Plaag mij niet langer — de Hofraad Flesfel?

WALTER.

De Heer Cancelier is boven? — heeft des waar-
schijnlijk zelf reeds nadere berichten gekregen? —
Was hij bij u?

AGATHA.

Neen.

WALTER.

Vroeg hij niets?

AGATHA.

Neen — neen.

WALTER.

Is geen derde bij hem? mischien een oud man?

AGATHA.

Neen — ja — Hemel! martel mij niet langer!

WALTER.

Ik zal 't onderzoeken — Gij, Mevrouw, ga
intusfchen niet van hier; doch dat zal zig van zelf
wel verbieden.

(Hij vertrekt.)

AGATHA.

Auguste! — Fredrik! — Hemel! wat heb ik ge-
daan! (Zij gaat weder naar het cabinet.) — Auguste!

T I E N D E T O O N E E L.

AGATHA, AUGUSTE, FREDRIK, *daarna* SERVAAS: WALTER, FLESSSEL, *en* LODEWIJK, BROOK, *van buiten.*

AUGUSTE.

Wat is er?

AGATHA.

De Secretaris — hij zoekt den ouden man — ik begreep hem niet — hij vernam daardoor dat de Cancelier hier is: hij is naar boven — Fredrik! ga zien of 't huis vrij is: wij moeten den ouden man redden.

(Fredrik vertrekt.)

AUGUSTE.

Hoordet gij niets van mijn' vader?

AGATHA.

Hemel! — geen woord — niet ééne letter! — rust de oude man?

AUGUSTE.

Zo zacht! — zo vrij! — ach! 't zal hem mogelijk in lang zo goed niet te beurt gevallen zijn?

AGATHA.

Wek hem; hij moet voord.

(Au-

(*Auguste vertrekt: Agatha roept haar na.*)

Schielijk!

FREDRIK, terug komende.

Onder in huis zijn gerechtsdienaars; maar ik zal hem langs den kleinen trap, over den zolder, uitbrengen.

(*Men hoort van buiten eenig gestommel.*)

AGATHA.

Voord! eer de Secretaris terug komt! — schielijk — breng hem weg!

(*Fredrik vertrekt: bij het cabinet komt Auguste met Servaas hem tegen.*)

SERVAAS.

Gij haalt mij van mijn bed af! — wat moet ik...?

WALTER, van buiten.

Waar? — spreek? — nog eens...

FLESSEL.

Help! — hier!

AGATHA.

Goede Hemel! — zij zijn ontdekt — voord met den grijsaart! — wij zijn niet zeker.

SERVAAS.

De Hemel ontferme zig uwer! (*Zij gaan met hem heen.*)

FLESSEL, van buiten.

Trap de deur in!

LODEWIJK, mede van buiten.

Sta! of ik schiet toe — sta!

(*Men hoort een deur openspringen.*)

218 DE MINDERJAARIGE WEEZEN,

AGATHA.

Wat 's dat?

(Het gestommel nadert.)

FLESSEL, *nog van buiten.*

'T was hoog tijd.

WALTER.

De Hemel zij dank!

AGATHA.

Om 's Hemels wil! ga voort! zij komen.

(Servaas wordt van Fredrik weggebracht.)

ELFDE TOONEEL.

AGATHA, AUGUSTE, WALTER, *daarna* FLESSEL.

WALTER: *hij treedt woedend in: zijn linkerhand is met een' zakdoek omwonden: even vóór het inkomen der kamer, roept hij:*

Schielijk een chirurgijn! *(Binnen komende.)* Gij laag geboefte!

FLESSEL, *nog buiten.*

Dat men wel acht geeve! *(Hij rukt de deur open, en omarmt Walter.)* Door u heeft de Hemel mij gered.

WALTER.

Het kost mij mijn hand. — zij is verpletterd.

FLES-

FLESSEL.

Ik zal 't u vergelden — ha! daar zijt gij! — vriend, dat men Brook vasthoude! — mijn koets doe inspannen — de order van ontslag intrekke! — Brook en Drave wél bewaare — zijne Exellentie, den Geheimraad Strahlheim, van alles verwittige. (*Hij wil vertrekken.*) Door mijne satisfactie als een oude getrouwe dienaar, aan zijne Doorluchtigheid overtelaaten, moet ik mijn' zoon behouden. (*Tegen Walter.*) — Gij! blijf hier in huis!

(*Walter vertrekt.*)

Nu gij...

AGATHA.

Heb medelijden met ons!

FLESSEL.

Zijt gij burgers? zijt gij menschen? zijt gij christenen? gij vergrijpt u aan den Hemel, en aan de Overheid, door onzen genadigen Heer aangesteld; gij dwingt mij bevelen af! dit is in honderd en honderd jaaren, dit is bij menschen geheugen niet gehoord geworden.

AUGUSTE.

Vergeef het hem, als Vader! hij is immers nu uw zoon?

FLESSEL.

Zoon? — Vader? in de boejen gesmeten zulk een' zoon! met mij arme grijsaart zo te handelen! (*Hij gaat driftig heen en weder, droogt zijne oogen af, en zegt op een weenenden toon.*) De traanen, die ik hier vergiet, zullen u zwaar drukken.

W A L.

WALTER, *terug komende.*

Daar zijn uwe vervloekte ontwerpen! oproerig volk!
(*Hij scheurt eenige papieren, en smijt ze voor de voeten
van Agatha en Auguste — Ter zijde tegen Flesfel.*)
Gelukkig, dat ik ze hun afhandig gemaakt heb!

FLESSEL.

Den Heer van Strahlheim is immers wel bericht...?

WALTER.

Alles bezorgd — (*Zig naar Agatha en Auguste keerende.*)
Waar is de oude Oom? spreek op zeg ik u!

AGATHA.

Hemel!

AUGUSTE.

O Mijnheer! ik...

WALTER.

Hij moet er uit, of...

AGATHA, *na eenig beraad.*

Ja — hij is hier — hij is hier — gij zult hem
zien — zien, en, zo gij bewogen kunt worden,
zo wapen u; op dat de menschlijkheid de staat-
kunde geen trek speele!

(*Zij gaat in 't cabinet.*)

FLESSEL, *verlegen tegen Walter.*

Zij drijven met den ouden een guichelspel bij
het volk, om blinde ijveraars aan hunne zijde te
lokken.

WALTER.

Meisjen! gij zult wèl doen, van te vertrekken.

AUGUSTE.

Zeer gaarne; zo maar...

AGATHA, *terug komende.*

Ga — zie hem zelf, hij kan niet komen —
gij moogt hem, zegt hij, wegsleepen — straffen —
zo gij hem slechts niet vóór u doet komen.

(Walter gaat in het cabinet.)

T W A A L F D E T O O N E E L.

AGATHA, AUGUSTE, FLESSEL, DRAVE, *daarna*
WALTER, FREDRIK en SERVAAS.

DRAVE.

Verlos! — Agatha! Auguste!

AGATHA, *zig van hem afkeerende.*

Ga, ongelukkige! ga! (Te gelijk zegt:)

AUGUSTE.

O mijn Vader!

DRAVE.

Ha! die hier?

FLESSEL.

Bij geluk — o ja!

AGATHA.

Slechts ééne omhelzing. (Tegen Flesfel.) Nu kunt
gij ons laten ombrengen — maar scheiden kunt
gij ons niet meer.

DRAVE.

Hoe? wie zal dat?

FLESSEL.

Het tuchthuis.

DRAVE.

Mijnheer, wat zal dat beduiden? ik ben bevrijd
— op uw bevel ontslagen! of....?

FLESSEL.

Op afgedwongen bevel — Ik zal een schande en
spot worden! maar gij zult er voor boeten! bij
water en brood zult gij uw leven lang arbeiden!
en, als gij 's nachts op uw stroo ligt te woelen,
smeedt dan Staatsöntwerpen, gij eerroovers! land-
en volk-bedervers!

FREDRIK: *hij houdt den eenen arm van Servaas
vast: Walter den anderen.*

Bedenk toch, zeventig jaaren!

WALTER.

Zo veel slagen op uw huid, als gij niet....

DRAVE.

Om 's Hemels wil, de oude Servaas!

SERVAAS.

Drave, dat is uwe stem! — red mij!

FLESSEL.

Weg met den ouden!

DRAVE.

Ziel — zie hem aan! hij is half dood; steel zijn
geld, maar gun zijn ziel rust!

W A L-

WALTER.

Zwijg!

DRAVE.

Gij martelt een lijk: binnen een uur is mogelijk
zijn ziel reeds verhuisd, en klaagt u aan — laat
hem.....

AGATHA.

Om 's Hemels wil..! (*Te gelijk zegt,*)

AUGUSTE.

Barmhartigheid!

FLESSEL.

Gerechtsdienaars!

DRAVE.

Mijn laatste krachten offer ik gewillig voor zij-
ne grijsheid op! de Hemel staat mij bij, des zijne uwe
duivels onmagtig.

WALTER.

Hé! hola! gerechtsdienaars! boven! boven!

SERVAAS.

La sterf! ik sterf!

D E R T I E N D E T O O N E E L.

De vorigen. PHILIP BROOK, ROZE.

PHILIP, *buiten adem; met alle tekenen van den
uitersten haast.*

Wij zijn gered.

AGA-

AGATHA.

Hemel!

DRAVE.

Is 't waar?

AUGUSTE.

Gij zijt onze engel.

FLESSEL.

Wat beduidt dat?

PHILIP.

Mijn Oom! Hemel! mijn Oom!

SERVAAS.

Wie is dat?

DRAVE.

Philip! — uw Neef Philip!

PHILIP.

Deeze gedaante; dit gelaat — deeze grauwe haren — deeze Hemel! — deeze handen hebben ketenen gedragen! — vijftien jaaren hebt gij hem het leven verkort — vijftien jaaren lang hebt gij hem lucht, vrijheid, en leven ontfolen.

FLESSEL.

Als mijn geweeten mij....

PHILIP.

Neen, dit gezicht verdraagt gij niet — veins, huichel traanen — verberg uwe gruwelen onder den schijn van Godsdienst! — dit gezicht kunt gij niet uitstaan — zie! — hier! — zie deezen ongelukkigen! — zijne handen draagen de tekens

nog

nog der ketenen! — hier stel ik hem voor u! —
 zo zal hij namaals eens voor u staan — hij;
 weduwen en weezen; gemartelden en vermoorden;
 voor uwen rechter zullen zij u in het aangezicht
 zeggen — „ Gij hebt met gestolen geld uwe ziel
 „ verwoekerd.”

FLESSEL, *woedend tegen Walter.*

Maak dat dien schoft weg kom'!

(*Walter maakt eene beweging om te gaan.*)

PHILIP.

Wacht! lees dit eerst! (*Hij steekt hem een papier
 in de hand*) Uw rijk is uit — wij zijn geheel gered!

(*Walter loopt het papier met eenen zichtbaaren schrik
 door, en geeft het Flesfel over — intuschen ver-
 volgt Philip.*)

Uit mijn gevangenis heb ik den Geheimraad
 Strahlheim geschreven; toen ik ontslagen werd,
 kwam Roze; ik hoorde wat hier omging; ik
 vloog heen; omhelsde de knieën van deezen edelen
 waardigen Minister, en bekwam deeze schriftlijke
 order, waarbij hem bevolen wordt, zig, tot nader
 onderzoek, met geene zaaken, hoegenaamd, te
 bemoejen, en op staanden voet dit huis te verlaa-
 ten — mijn Oom! — gij lieve Drave! worden we-
 der in uwe rechten hersteld.

(*Walter, die allengskens naar de deur gegaan is,
 vertrekt ongemerkt: Flesfel, geheel buiten zigzel-
 ven, leest voord als hadde het schrift geen einde.*)

Gij kent de hand?

P

(*Fles-*

(Flesfel vouwt het papier toe, en siddert van woede; doch lacht.)

Lach de foltering uws geweeten weg, zo gij er in staat toe zijt.

FLESSEL.

Neem u in acht! *(Hij wil vertrekken.)*

PHILIP, hem wederhoudende.

Blijf! ik moet u nog eens in het gezicht zien — gij zijt een merkwaardig booswicht! — uit het stof bragt gij het tot gunsteling! — uwe ziel was de prijs — zelfs den Godsdienst hebt gij gemisbruikt, om verdiensten en redelijkheid te onderdrukken; weduwen en weezen beroofd; waare Vaderlanders verworgd — gij hebt het gedaan, en — zie mij aan! — en zonder hulp — zonder bloed — met moed en vrijheidsmin — heeft een burger u doen vallen — ga! en zo gij aan een eindelijk oordeel gelooft, zo boet, wanneer gij nog boeten kunt, eer uwe ziel uitvaart.

(Deeze laatste woorden roept hij Flesfel, die heen gaat, na.)

FLESSEL, aan de deur.

Ik sta in 's Hemels hand.

ROZE.

Zo hij maar niet....

PHILIP.

De bewijzen schreeuwen tegen hem — de waardige Minister heeft zijnen val besloten.

VEER-

V E E R T I E N D E T O O N E E L.

De voorigen. LODEWIJK BROOK.

LODEWIJK.

O mijn Broeder! mijn Broeder! (*Te gelijk zegt.*)

PHILIP.

Lodewijk! (*Beiden blijven in de omhelzing roereloos.*)

ROZE, *met gevoel.*

Nu Drave! — zo verlangdet gij het immers!

DRAVE.

Agatha! — Auguste! — vrienden!

LODEWIJK, *wesenende.*

Ik wilde weder goedmaaken; ik wilde maar
heen, dat zal voor u blijven — o ik wil recht
goed worden. (*Met smart en eerbied, doch even aan-
doenlijk.*) Vader! — beledigd, mishandeld Vader! —
Moeder! Auguste! — mijne Auguste! kunt gij
thans nog mijn berouw aanneemen?

DRAVE.

Ik heb veel geleden! weet gij 't?

LODEWIJK, *zijn hoofd afwendende.*

O Hemel!

AGATHA.

Lieve man!

PHILIP.

Ik blijf borg voor Lodewijk.

P 2

L O -

LODEWIJK.

Dat oog — dat — o gij vergeeft het! — dank!
dank! duizendmaal dank! zoud gij den berouwheb-
benden zijnen befchermëngel weigeren?

DRAVE.

Na gij de proef uwer standvastigheid zult hebben
doorgeftaan.

LODEWIJK.

De hardfte!

DRAVE.

Bevoorens echter geen huwelijk!

LODEWIJK.

Maar....

DRAVE, op een vasten toon.

Bevoorens geen huwelijk! (*Tegen Servaas.*) Eerwaar-
dig grijsaart! ik geef u kinderen, die uwen ouder-
dom koesteren zullen — Roze! hier is uw doch-
ter — bij haar kunt gij leeven en sterven.

SERVAAS, *Philip en Lodewijk omhelsd hebbende.*

De Hemel zegene de kinderen mijner zuster! — Och
trek uwe armen nog niet te rug! die armen verbrij-
felden mijne ketenen — in die armen wil ik ster-
ven! Hemel! — er smachten nog veele ongelukki-
gen in het duister — zendt Gij hun redders, op dat
zij in vrede sterven!

DRAVE, half ter zijde.

Goede Philip! wij allen winnen; maar wat wint
gij?

PHILIP.

Mijn' Broeder; en nieuwen moed om goed te doen.

(Philip en Lodewijk omhelzen elkander.)

DRAVE.

„Zijt éénig"! was de zegen uwer ouderent — de Hemel zij dank; het is vervuld — Nu vrolijk, beste Agatha! wij zijn in den avond onzes levens; haast zullen wij onze rekenschap daar boven afleggen — al leeden wij immer — voor pligt en deugd te lijden, maakt de laatste oogenblikken zoet.

1800

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

